

NARODNA BANKA HRVATSKE

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

1992

GODIŠNJE IZVJEŠĆE 1992

SADRŽAJ

1. Osnove monetarne politike u 1992. godini	1
2. Osnovna obilježja ukupne ekonomske aktivnosti u 1992. godini	9
3. Monetarna i kreditna kretanja	13
3.1. Monetarni i kreditni agregati	13
3.2. Emisijska aktivnost Narodne banke Hrvatske	18
3.3. Likvidnost banaka	23
4. Ekonomski odnosi s inozemstvom	27
4.1. Platna bilanca Hrvatske	27
4.1.1. Robna razmjena	27
4.1.2. Nerobna razmjena	30
4.2. Kreditni poslovi s inozemstvom	31
4.3. Devizne rezerve	33
4.3.1. Devizne rezerve Narodne banke Hrvatske	33
4.3.2. Devizna sredstva ovlaštenih banaka	34
4.4. Tečaj hrvatskog dinara	35
5. Instrumenti monetarne politike	37
5.1. Krediti bankama	37
5.1.1. Opća i selektivna kvota	38
5.1.2. Krediti za likvidnost	41
5.1.3. Ogdoda vraćanja kredita zbog ratnih gubitaka i razaranja	42
5.2. Krediti državi i transfer emisijske dobiti	43
5.3. Rezerve banaka kod Narodne banke Hrvatske	44

5.3.1. Obvezna rezerva	45
5.3.1.1. Korištenje obvezne rezerve za potrebe dnevne likvidnosti banaka	45
5.3.2. Minimalna likvidnost banaka	46
5.3.2.1. Minimalna likvidnost banaka u novčanim sredstvima	47
5.3.2.2. Minimalna likvidnost u obveznim blagajničkim zapisima	48
5.3.3. Kamate i naknade Narodne banke Hrvatske	49
6. Tekuća kontrola dinarskog i deviznog poslovanja banaka	51
7. Bonitetna kontrola banaka i problemi financijskog položaja i sanacije banaka	55
7.1. Struktura izvora sredstava banaka	55
7.2. Pokazatelji bonitetne kontrole	55
7.2.1. Kvaliteta aktive banaka	56
7.2.2. Adekvatnost kapitala	57
7.2.3. Koeficijent velikih kredita	57
7.2.4. Koeficijent plasmana u osnovna sredstva	58
7.2.5. Koeficijent osnivačkih ulaganja	58
7.3. Financijski rezultat poslovanja banaka	58
7.4. Godišnji obračun banaka	59
7.5. Nužnost sanacije banaka i njeni mogući oblici	60
8. Poslovanje trezora Narodne banke Hrvatske	61
9. Banke u Hrvatskoj i osnivanje novih banaka u 1992. godini	69
10. Banke koje nemaju domicil u Hrvatskoj	71

DODATAK:

1. Zakon o Narodnoj banci Hrvatske	73
2. Učlanjenje Hrvatske u Međunarodni monetarni fond i druge međunarodne financijske organizacije	75
2.1. Međunarodni monetarni fond	75
2.2. Ostale međunarodne financijske organizacije	78
3. Statistički dodatak	

1. OSNOVE MONETARNE POLITIKE U 1992. GODINI

Monetarnu politiku u 1992. godini obilježavaju: monetarno osamostaljenje Hrvatske, vrlo veliki zahtjevi postavljeni pred monetarnu politiku, do kraja nepovoljno opće gospodarsko okruženje, a posebice visoka i sve brža inflacija. Potkraj 1991. godine izvršena je valutna reforma i prihvaćena Uredba o Narodnoj banci Hrvatske kojom je utemeljen privremeni zakonski okvir za operacije, djelokrug i odgovornost središnje banke. Time su stvorene minimalne pretpostavke da Hrvatska utvrđuje samostalnu monetarnu politiku. Sabor Republike Hrvatske prihvatio je 4. studenoga 1992. Zakon o Narodnoj banci Hrvatske, čime je zamijenjena Uredba i stvoren današnji skup propisa o poslovanju hrvatske središnje banke. Prema Zakonu o Narodnoj banci Hrvatske osnovna je dužnost centralne banke čuvanje vrijednosti hrvatske valute. Narodna banka Hrvatske obavljala je tu dužnost u 1992. godini koliko je to objektivno bilo moguće. Gospodarska i monetarna politika u 1992. godini bile su trajno opterećene posljedicama rata u dijelovima Hrvatske i u Bosni i Hercegovini, te problemima nedjelotvorne privrede naslijeđene iz socijalističkog sustava.

Osnovni ciljevi monetarne politike u 1992. godini bili su: usporavanje inflacije, obnova privrede, financiranje Državnog proračuna u skladu s odredbama Zakona o Narodnoj banci Hrvatske i osiguravanje financijske potpore određenim prioritetnim dijelovima gospodarstva (poljoprivredi i proizvodnji za izvoz uključujući i brodogradnju), te stvaranje deviznih rezerva. Pri određivanju monetarne politike Narodna banka Hrvatske, uzimajući u obzir gospodarsku i političku situaciju u 1992. godini, nije mogla zanemarivati niti jedan od tih ciljeva. Međutim, očito je da su utvrđeni ciljevi bili međusobno oprečni. Djelomično se to odrazilo na kretanje inflacije. U 1992. godini inflacija je, mjerena stopom rasta cijena na malo, iznosila 938,2 posto. Mjesečna stopa rasta cijena na malo udvostručila se, od 15,0 posto početkom, na 29,3 posto krajem godine.

Kretanje inflacije upućuje na to da monetarna politika u 1992. godini nije bila dostatno restriktivna. Međutim, monetarna politika nije ni poticala inflaciju, već se samo prilagođavala visokom rastu cijena. Rast monetarnih agregata bio je znatno sporiji od rasta cijena. Primjerice, rast ukupnih dinarskih depozita iznosio je u 1992. godini 581,7 posto, rast novčane mase bio je 497,7 posto, a rast primarnog novca 506,5 posto. Dakle, rast osnovnih monetarnih agregata bio je gotovo dvostruko sporiji od rasta cijena.

Pogonsku snagu domaće inflacije čine deficit javnog sektora i golemi gubici u velikim poduzećima, te s time povezani kreditni gubici u bankama. Inflacijom je u 1992. godini omogućavana preraspodjela raspoloživog proizvoda u korist javnog sektora i u korist naslijeđenih neučinkovitih proizvodnih struktura. Preraspodjela je omogućila razmjerno normalno funkcioniranje države i održavanje određenih poduzeća koja su vrlo važna za gospodarstvo u cjelini. Problemi u realnom i fiskalnom području, time nisu riješeni, već su samo odgođeni. Nemonetarni problemi ne mogu se riješiti s pomoću monetarne politike. Bez primjerene ukupne gospodarske politike, monetarna politika ne može sama rješavati probleme u realnom i fiskalnom sektoru.

U 1992. godini monetarna politika podupirala je ekonomsku politiku Vlade Republike Hrvatske. Osnovna je značajka gospodarske politike Hrvatske u 1992. godini nastojanje da se inflacija smanji gradualistički. To znači neprekidan napor za postupno smanjivanje deficita javnog sektora i gubitaka ključnih poduzeća. Gradualistički pristup ima određene prednosti i nedostatke. Prednost mu je što omogućuje izbjegavanje velikih i naglih šokova, a u prilog je tom pristupu i činjenica da mnoga poduzeća imaju gubitke zbog egzogenih čimbenika (rat, gubitak istočnoeuropskih i ostalih tržišta i slično). Osnovni su pak nedostaci tog pristupa stvaranje inflacijskih očekivanja i što se toleriranjem gubitaka u gospodarstvu smanjuje neto akumulacija privrede i usporava oporavak uz privredni rast.

S obzirom na opće gospodarsko stanje u 1992. godini objektivno nije bilo moguće radikalno izmijeniti naslijeđeni instrumentarij monetarne politike, što je uvjetovalo njezinu ograničenu učinkovitost. Tomu su znatno pridonijela tzv. blaga financijska ograničenja, koja su i dalje postojala.

Sa stajališta provođenja monetarne politike, u 1992. godini postoje dva bitno različita razdoblja. Dok je u prvoj polovici godine kretanje monetarnih i kreditnih agregata ostvareno u planiranim okvirima, u drugoj polovici godine došlo je do značajnih prekoračenja u planu. Prekoračenja su nastala zbog monetarnih učinaka deviznih transakcija Narodne banke Hrvatske. Krediti središnje banke povećani su i u drugoj polovici 1992. godine u planiranim okvirima. Kratkoročno kreditiranje Državnog proračuna za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja troškova Državnog proračuna bilo je tijekom cijele godine u skladu s limitom utvrđenim Zakonom o Narodnoj banci Hrvatske. Kreditiranje banaka iz primarne emisije bilo je također ostvareno u skladu s potrebama prioritetnog financiranja određenih sektora gospodarstva, tj. prema dokumentima o gospodarskoj politici Vlade Republike Hrvatske.

Narodna banka Hrvatske pokušavala je u 1992. godini voditi politiku realno pozitivnih kamatnih stopa i politiku realno nepromijenjenog efektivnog tečaja hrvatskog dinara. Zacrtae politike bilo je vrlo teško ostvariti u okolnostima visoke, nepredvidive i rastuće inflacije. Krajem prosinca 1992. zabilježena je realna aprecijacija tečaja hrvatskog dinara prema inicijalnom tečaju hrvatskog dinara od 1. siječnja 1992. godine. I eskontna stopa Narodne banke Hrvatske bila je realno pozitivna samo u određenim mjesecima.

U 1992. godini Narodna banka Hrvatske ostvarila je višak prihoda nad troškovima od 95,6 milijarda hrvatskih dinara. Višak prihoda nad troškovima transferiran je Državnom proračunu u obliku mjesečnih akontacija. Transferiranje je bilo izvršeno ovako: efektivno od 55,8 milijarda hrvatskih dinara i prijebojem od 39,9 milijarda HRD. Prijeboj se u prvom redu odnosi na kamate na kredite koji su bili odobreni Državnom proračunu, a u manjem dijelu i na naplatu tih kredita. Da bi se ubrzalo učlanjenje Hrvatske u Međunarodni monetarni fond, krajem prosinca 1992. Narodna banka Hrvatske honorirala je, s oko 20 milijuna dolara i određene obveze Republike Hrvatske prema toj međunarodnoj financijskoj instituciji. Te obveze Državnog proračuna trebale bi se riješiti u 1993. godini.

Povoljna kretanja platne bilance najvći su pozitivni rezultat gospodarske i monetarne politike u 1992. godini. Na razvoj platne bilance upućuje kretanje deviznih rezerva. Početkom 1992. Narodna banka Hrvatske nije imala vlastite devizne rezerve. Sredinom godine devizne rezerve Narodne banke Hrvatske

iznosile su 18,6 milijuna dolara, a krajem godine 166,8 milijuna dolara. U 1992. godini zabilježen je i rast deviznih rezerva poslovnih banaka od 316 milijuna dolara. Formiranje deviznih rezerva, poglavito deviznih rezerva Narodne banke Hrvatske, potreban je uvjet za obnovu kreditne sposobnosti hrvatskoga gospodarstva. Razina deviznih rezerva još nije dostatna s obzirom na obujam vanjskotrgovinske razmjene i inozemnog duga.

Ohrabruje to što su povoljna kretanja u platnoj bilanci ostvarena u uvjetima nepovoljnih trendova ukupne privredne aktivnosti. U 1992. godini fizički obujam industrijske proizvodnje smanjio se 14,6 posto. Kako je ukupna zaposlenost smanjena 7,3 posto, pala je proizvodnost rada, a zbog toga i razina realnih plaća. Zbog sve manje domaće potražnje privredna aktivnost u prvom je redu ovisila o inozemnoj potražnji. U 1992. godini, udio izvoza robe i nefaktorskih usluga u društvenom proizvodu dosegao je oko 70 posto. Zbog različite regionalne distribucije privrednih i političkih rizika, pojedini dijelovi Hrvatske bili su u povoljnijoj poziciji za sklapanje izvoznih poslova prema drugima, što je utjecalo i na poslovanje pojedinih banaka.

U sklopu globalnih ciljeva, monetarna je politika određivana tromjesečno. Na samom početku godine monetarna politika utvrđena je dosta ambiciozno. Pri izradi projekcije monetarne politike za I. tromjesečje računalo se da će se inflacija oboriti s razine od, u prosjeku, 22 posto na mjesec, u IV. tromjesečju 1991. na razinu od 10 posto mjesečno do kraja tromjesečja. U skladu s tim ciljem utvrđeno je da će se novčana masa, koja je izabrana kao osnovni monetarni agregat što će u 1992. pratiti Narodna banka Hrvatske, povećati u I tromjesečju za 19,4 milijarda ili 24,0 posto prema prosincu 1991. Iako je novčana masa u drukčijim gospodarskim uvjetima vrlo uzak monetarni agregat, njezino kretanje trebalo je ispravno indicirati dinamiku cijena i ekonomske aktivnosti u budućnosti, jer je većinu nemonetarnih depozita banaka činila tzv. stara devizna štednja, koja je posebnom uredbom Vlade bila blokirana u prosincu 1991. Dinarska štednja stanovništva i oročeni depoziti poduzeća činili su tek vrlo malen dio izvora bankarskih sredstava.

Eskontna stopa Narodne banke Hrvatske bila je također usklađena s planiranom inflacijom i podignuta je na mjesečnu razinu od 12,4 posto. Početni tečaj hrvatskog dinara bio je utvrđen na 55 HRD/DEM, odnosno dinar je

početkom godine devalvirao prema tečaju na neslužbenom i netransparentnom tržištu deviznih prava. Početni tečaj hrvatskog dinara omogućio je izvoznoj privredi istu cjenovnu konkurentnost kakvu je imala potkraj 1989.

U prvom tromjesečju rast novčane mase bio je ostvaren u predviđenim okvirima i iznosio je 15,8 milijarda ili 24,3 posto. Također je započeo i deflatorni ciklus cijena, ali slabiji od očekivanog. Prosječni mjesečni rast cijena na malo u I. tromjesečju bio je 15,0 posto, uz prosječni mjesečni rast novčane mase od 7,5 posto.

Središnja banka nema izravnu kontrolu nad kretanjem monetarnih agregata, ali može neizravno regulirati njihovo kretanje reguliranjem svoje emisijske aktivnosti i s pomoću drugih instrumenata monetarne politike. Međutim, u I. tromjesečju Narodna banka Hrvatske mogla je svoju emisijsku aktivnost regulirati tek djelomično. Krediti Narodne banke Hrvatske odobravaju se isključivo u okviru kreditnih kvota koje se utvrđuju pojedinačno za svaku banku i u skladu s kvantitativnim zadacima monetarne politike. Međutim, u skladu s preporukama Gospodarskog programa na prijelazu iz 1991. u 1992. godinu Narodna banka Hrvatske izdvojila je selektivne kredite iz primarne emisije namijenjene poljoprivredi iz tih kreditnih kvota, što je stvorilo automatizam u kreiranju primarnog novca, tj. refinanciranje bankarskih kredita za tu namjenu nije bilo kvantitativno limitirano. Taj automatizam omogućio je brz rast selektivnih kredita iz primarne emisije za poljoprivredu krajem I. tromjesečja, zbog čega je ukupna planirana emisijska aktivnost bila prekoračena.

Razdoblje potpunog neograničenog selektivnog programa koincidiralo je s razdobljem sezonski uobičajenog skromnog rasta kredita poljoprivredi. Stoga je i prekoračenje selektivnih kredita iz primarne emisije namijenjenih poljoprivredi nastalo na samom kraju ožujka i nije utjecalo na kretanje novčane mase u I. tromjesečju. Pri izradi projekcije monetarne politike za II. tromjesečje to prekoračenje iz I. tromjesečja uključeno je u planiranu emisijsku aktivnost za II. tromjesečje i time su spriječeni negativni učinci na kretanje novčane mase koji su mogli nastupiti u II. tromjesečju.

Kako je u I. tromjesečju započeo deflatorni ciklus cijena, ujedno se počela širiti, i nelikvidnost. Oporavak uz privredni rast bio je uz to znatno sporiji od

očekivanoga. Takva nepovoljna kretanja bila su uvjetovana produžavanjem ratne agresije na Hrvatsku (u Gospodarskom programu na prijelazu iz 1991. u 1992. računalo se da će se ratna agresija završiti do kraja 1991), a izostala je i očekivana inozemna financijska podrška.

U projekciji monetarne politike za II. tromjesečje utvrđen je razmjerno širok prostor za rast novčane mase. U II. tromjesečju novčana je masa trebala porasti 29,0 milijarda ili 37,2 posto prema kraju ožujka. Iako je predviđeni rast novčane mase u osnovi realiziran (novčana masa povećala se 31,7 milijarda ili 39,1 posto prema ožujku), istodobno se ubrzala inflacija, uz daljnje zaoštavanje nelikvidnosti. Cijene na malo u II. tromjesečju rastle su prosječnom stopom od 17,8 posto, a novčana masa po stopi od 11,6 posto na mjesec.

Visoka i nepredvidiva inflacija tijekom prvih nekoliko mjeseci 1992. uvjetovala je skokovito (nepravodobno) prilagođavanje eskontne stope i tečaja valute. Da se to izbjegne, Vlada je početkom svibnja na prijedlog Narodne banke Hrvatske ukinula regulaciju kojom je bilo predviđeno obvezno izdvajanje 25 posto deviznog priljeva banaka za određene prioritetne potrebe, a Narodna banka Hrvatske utvrdila je politiku fluktuirajućeg tečaja valute. Poslovne banke ovlaštene su da, u suradnji s Narodnom bankom Hrvatske, utvrđuju vlastite tečajne liste, dok se tečaj Narodne banke Hrvatske počeo izračunavati kao prosjek tečajnih lista poslovnih banaka. Takva politika deviznog tečaja povoljno je djelovala na izvoz i domaću proizvodnju.

Krajem drugog tromjesečja Vlada je najavila implementaciju svojevrsnog kriznog gospodarskog programa, koji je uključivao niz mjera za ograničavanje javne i osobne potrošnje. Monetarna politika za treće tromjesečje utvrđena je u skladu s tim ekonomskim programom. U projekciji monetarne politike računalo se da će cijene na malo u III tromjesečju rasti po prosječnoj stopi od 15 posto (dakle, da će doći do određenog snižavanja inflacije), te da će u skladu s tim novčana masa porasti 51,0 milijardu ili 45,9 posto prema lipnju.

Većina programom predviđenih mjera nije bila provedena. Smanjenje poreza na neto plaće dovelo je do značajnog pada državnih prihoda. S druge strane, u kolovozu je minimalna plaća povećana 60 posto, što se odrazilo na rast ukupnog iznosa plaća. Takva kretanja u realnoj i fiskalnoj sferi dovela su do velikih

prekoračenja u kretanju monetarnih agregata prema planiranim veličinama. U trećem tromjesečju novčana je masa porasla 89,2 milijarde ili 79,1 posto prema lipnju. Međutim, i u trećem tromjesečju rast novčane mase bio je sporiji od rasta cijena na malo: prosječni mjesečni rast novčane mase bio je 21,4 posto, a cijena na malo 24,4 posto.

Rast monetarnih i kreditnih agregata u trećem tromjesečju prekoračen je zbog intenzivne emisijske aktivnosti Narodne banke Hrvatske, koja je premašila projekcijom utvrđene okvire. Treba naglasiti da je rast dinarskih plasmana iz primarne emisije ostao pod kontrolom unutar kvota, utvrđenih tako da se omogući realizacija programa žetve i osiguranja zaliha strateških poljoprivrednih proizvoda. Međutim, devizne operacije centralne banke, koje su u trećem tromjesečju trebale biti neutralne, imale su snažne monetarne učinke. Valja naglasiti da su takva kretanja - iako nepovoljna sa stajališta kontrole inflacije - bila rezultat potrebe da središnja banka stvori znatne devizne rezerve.

Radi formiranja deviznih rezerva Narodna banka Hrvatske već je tijekom drugog tromjesečja 1992. razvila dva različita mehanizma kupnje deviza od poslovnih banaka: prvo, utvrđena je obveza poslovnih banaka da središnjoj banci prodaju dio svoga nekomercijalnog deviznog priljeva, i drugo, uvedena je praksa kupnje deviza radi održavanja dinarske likvidnosti banaka. Kupnja deviza radi održavanja dinarske likvidnosti poslovnih banaka nije bila količinski ograničena, tj. Narodna banka Hrvatske zadovoljavala je svaku ponudu poslovnih banaka. Pokazalo se da takvo rješenje znatno otežava kontrolu kretanja monetarnih agregata. S druge strane, time su uvelike smanjene financijske i likvidnosne poteškoće banaka, pa je smanjena neurednost banaka prema mjerama koje utvrđuje središnja banka.

Pri izradi projekcije monetarne politike za četvrto tromjesečje računalo se s prosječnim mjesečnim rastom cijena od 20 posto. Zbog rastućih oportunitetnih troškova držanja novčane mase u uvjetima visoke inflacije, rokovi oročavanja skratili su se kod nekih banaka na samo sedam dana, što je dovelo do naglog porasta dinarskih nemonetarnih depozita. Stoga je u projekciji monetarne politike za IV. tromjesečje bilo predviđeno da se tijekom toga tromjesečja razmotri relevantnost novčane mase kao osnovnog monetarnog agregata. Također su,

prvi put bili predviđeni pozitivni monetarni efekti deviznih transakcija središnje banke.

U projekciji monetarne politike za četvrto tromjesečje planirani rast novčane mase bio je 119,9 milijarda ili 59,3 posto viši prema koncu rujna. Ostvareni porast novčane mase bio je 93,2 posto ili u prosjeku 24,6 posto na mjesec. Kod ukupnih dinarskih depozita banaka, tj. kod agregata koji se sastoji od novčane mase i dinarskih nemonetarnih depozita banaka, računalo se s rastom od 171,9 milijarda ili 58,8 posto prema koncu rujna, Ostvareni rast ukupnih dinarskih depozita banaka bio je 105,9 posto ili u prosjeku 27,2 posto na mjesec. Cijene na malo rasle su i u četvrtom tromjesečju iznad tih stopa, ali zaostajanje rasta monetarnih agregata za rastom cijena bilo je znatno manje. U IV. tromjesečju prosječni mjesečni rast cijena na malo bio je 29,3 posto.

Rast monetarnih agregata u četvrtom tromjesečju također je bio prekoračen zbog monetarnih učinaka deviznih transakcija, koji su bili znatno veći od planiranih. Monetarne efekte deviznih transakcija općenito je vrlo teško predviđati, jer su funkcionalno povezani s kretanjem platne bilance. Izgradnja cjelovite platne bilance Hrvatske počela je tek u 1992. godini, tj. tek nakon valutne reforme.

Monetarna politika u 1992. godini bila je utemeljena na djelomičnom prilagođavanju rasta monetarnih agregata rastu cijena, ali i sve većem financiranju određenih gospodarskih sektora. Ona nije poticala inflaciju, ali se ne može tvrditi da je bila restriktivna. Za obnovu ratom razrušene privrede i restrukturiranje neučinkovitih proizvodnih struktura naslijeđenih iz socijalističkog sustava, potrebno je što prije osigurati odgovarajući kapital. Zbog niske domaće štednje, taj se kapital može pribaviti samo u inozemstvu. Učlanjenje Hrvatske u Međunarodni monetarni fond, krajem 1992, prvi je pozitivni korak u tom smjeru. Međutim, drugi korak treba biti obaranje inflacije na osnovi primjerenoga stabilizacijskog programa, koji mogu prihvatiti i financijski poduprijeti međunarodne financijske institucije.

2. OSNOVNA OBILJEŽJA UKUPNE EKONOMSKE AKTIVNOSTI U 1992. GODINI

Ukupna gospodarska kretanja u 1992. godini u Hrvatskoj uvjetovana su, velikim dijelom, slijedećim čimbenicima:

a) nastavljanjem ratne agresije na Hrvatsku, te rasplamsavanjem rata u susjednoj Bosni i Hercegovini. Zbog toga su troškovi obrane i nadalje morali biti visoki, a znatno su povećani i troškovi zbrinjavanja izbjeglica. Ratne štete premašile su 20 milijarda dolara, a dijelovi hrvatskog teritorija i nadalje su pod okupacijom.

b) tranzicijom od bivšeg socijalističkog gospodarskog ustrojstva k modernoj tržišnoj i otvorenoj privredi. Pritom poseban problem čini naslijeđena neučinkovita gospodarska struktura, te nepromijenjeno ponašanje dijela poduzeća koja još nisu privatizirana, pa i dalje posluju uz "mekana financijska ograničenja",

c) raspadom gospodarskog sustava zemalja bivšeg Varšavskog ugovora koji je doveo do gubitka velikog dijela tržišta hrvatskih poduzeća. Taj gubitak u kratkom roku nije bilo moguće nadoknaditi izvozom na zapadna tržišta.

Gospodarske posljedice tih zbivanja očituju se, ponajprije u velikom porastu potražnje i negativnom šoku ponude, odnosno u vrlo visokoj inflaciji, niskoj industrijskoj proizvodnji i padu društvenog proizvoda, porastu nezaposlenosti, i sl. Ukratko, 1992. obilježavaju vrlo nepovoljna makroekonomska kretanja, povezana s činjenicom da je u 1992. godini inozemna financijska pomoć izostala.

Visoka inflacija jamačno je jedno od osnovnih obilježja 1992. godine. Nažalost, ona je tijekom godine bilježila skokovit rast. Mjereno indeksom cijena na malo inflacija je u prvih šest mjeseci bila na prosječnoj razini do 16 posto na mjesec. Iduća tri mjeseca bila je na razini od 24 posto prosječnoj mjesečnoj. U posljednja tri mjeseca 1992. bila je na prosječnoj mjesečnoj razini od 29 posto. Za cijelu 1992. godinu, cijene na malo bile su u prosincu 1992. čak deset puta veće (indeks 1038,2) nego u istom mjesecu 1991. godine.

Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima bile su u prosincu 1992. 1079,3 posto više nego u prosincu 1991. Te stope rasta odlikuje i velika stohastičnost. Tako su u travnju one porasle samo 9,7 posto na mjesec, no u svibnju bilježe rast od čak 38,4 posto. Dakle, ne samo da je inflacija bila vrlo visoka, već je i jako oscilirala. Jedna od osnovnih odlika visokih inflacija (što se ne vidi iz prosječnih indeksa) jesu brze promjene relativnih cijena.

Pad proizvodnje nastavljen je u 1992. godini. Konačnih podataka o društvenom proizvodu za 1992. godinu još nema. No, procjene kazuju kako je on u 1992. pao 25 posto prema 1991. godini, te je iznosio otprilike polovicu društvenog proizvoda ostvarenoga koncem osamdesetih godina. Fizički obujam industrijske proizvodnje bio je u 1992. manji, u prosjeku, 14,6 posto, u usporedbi sa 1991. Tijekom godine industrijska je proizvodnja oscilirala. Rast aktivnosti u industriji, posebice osjetan u drugoj polovici 1992, koncem je godine zaustavljen.

Ratnom krizom i padom proizvodnje najteže je pogođena investicijska aktivnost. Stopa investicija (udio u društvenom proizvodu) s predratnih je 21 posto pala na samo 5 posto. Ukupan realan iznos isplaćenih sredstava za investicije bio je u 1992. godini čak 59,2 posto manji nego 1991. Čini se da će se takva situacija nastaviti. Naime, domaćeg raspoloživog realnog kapitala naprosto nema (nedostatna štednja), izostao je priljev inozemnih sredstava, a deficitarno financiranje nije moguće u većem obujmu zbog vrlo visoke inflacije i proračunskog deficita.

S obzirom na nužnost restrukturiranja gospodarstva problem nedovoljnih investicija postaje sve važniji. Pritom valja upozoriti na prevelike kapacitete proizvodnje opreme u Hrvatskoj u usporedbi s apsorpcijskim mogućnostima i potrebama domaćeg tržišta. Kako je ta proizvodnja u prosjeku, nedostatno financijski i tehnološki konkurentna, nije moguće zamijeniti gubitak dijela istočnih tržišta s većim prodorom na zapadna tržišta.

Ukupan se broj zaposlenih u 1992. godini smanjio više od 7 posto. U prosincu 1992. stopa nezaposlenosti iznosila je 17,8 posto, što je, doduše, manje od 18,2 posto izmjerenih u istom mjesecu 1991, no i nadalje je vrlo visoko. U društvenom sektoru zaposlenost se neprekidno smanjivala (s iznimkom u kolovozu). Kao pozitivno valja istaknuti da u privatnom sektoru zaposlenost stalno raste, pa se

udjel privatnog sektora u ukupnoj zaposlenosti povećao od 6,8 posto u prosincu 1991. na 8,7 posto u istom mjesecu 1992. godine.

Veliki pad proizvodnje i razmjerno manji pad ukupne zaposlenosti neminovno dovodi do pada proizvodnosti rada. Stoga ne iznenađuje podatak da se opadanje realnih osobnih dohotaka nastavilo u 1992. godini. Masa ukupnih osobnih dohodaka bila je u prosincu 1992. realno 42,4 posto niža nego u prosincu 1991. Ukupna primanja stanovništva iz osobnih dohodaka, socijalna primanja, te prodaje proizvoda i usluga kumulativno su u čitavoj 1992. 45,9 posto niža nego u 1991.

Od svih gospodarskih kretanja valja kao pozitivni primjer istaknuti prošlogodišnji izvoz. Hrvatska je u 1992. izvezla robe u ukupnoj vrijednosti od 4,6 milijarda dolara. Vrijednost izvoza, bez izvoza u zemlje bivše SFRJ, iznosi 3,1 milijardu dolara i 5 posto je manja nego godinu dana prije. No, ne zaboravimo da je ukupna proizvodnja pala mnogo više. Većina hrvatskog izvoza, oko 43 posto, plasirana je u zemlje EZ-a, ponajviše u Italiju i Njemačku. Ostatak 32 posto, ostvaren je u zemlje bivše Jugoslavije, uglavnom u Sloveniju. Hrvatski izvoz tradicionalno obilježava usredotočenost na malobrojna izvozna tržišta.

Vrijednost ukupnog uvoza bila je 1992. godine 4,5 milijardi dolara, a bez uvoza s područja bivše Jugoslavije 3,4 milijarde dolara. Stvarna vrijednost vanjskotrgovinske razmjene i stvarne promjene prema prethodnoj godini razlikuju se, ovisno o valuti u kojoj se iskazuju, tj. ovisno o slabljenju ili jačanju neke od tih valuta.

Od ostalih gospodarskih problema koji su obilježili 1992. godinu (i snažno utjecali na monetarna kretanja) svakako valja spomenuti unutrašnji javni dug. Koncem 1992. konsolidirani javni dug (koji pored proračunskog deficita obuhvaća i deficit javnih poduzeća, te fondova zdravstva) procijenjen je na više od tri tisuće milijarda HRD, odnosno na 48,2 posto procijenjenog društvenog proizvoda Hrvatske. Najveći je dio tog duga (78 posto) naslijeđen iz 1991. godine, temeljem Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj i Uredbe o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske tj: pretvaranja tzv. "stare" devizne štednje u javni dug. Trošak servisiranja tog duga, vrijedan 2,4 posto društvenog proizvoda, velik je teret za

Državni proračun Republike Hrvatske. To je posebice važno imamo li na umu da je veći dio tog duga indeksiran, te ga inflacija neće smanjiti.

Godina 1992. bit će zapamćena i po nastavljanju opsežnog procesa pretvorbe društvenog vlasništva, odnosno procesa privatizacije. Izdavanje rješenja o autonomnoj transformaciji osobito se intenziviralo od lipnja 1992. S obzirom na proglašene ciljeve razvitka, te na nužnost prestrukturiranja gospodarstva, privatizacija poduzeća (a s time i promjena vlasničke strukture banaka) od velike je važnosti za ukupna gospodarska kretanja.

3. MONETARNA I KREDITNA KRETANJA

3.1. Monetarni i kreditni agregati

Novčana masa, koju čine depozitni novac i gotov novac, osnovni je monetarni agregat koji je u 1992. godini bio praćen i preko kojeg su se definirali temeljni kvantitativni zadaci monetarne politike. U 1992. godini novčana je masa porasla 325 milijarda ili pet puta - 498 posto na prosinačkoj razini.

Osnovna značajka kretanja novčane mase i ukupnih monetarnih kretanja u 1992. godini njihov je umjereni rast u prvom polugodištu - realiziran u okviru planiranih veličina i neplanirano intenzivan rast u drugom polugodištu. Posebice treba istaći da je neravnomjeran rast novčane mase tijekom 1992. godine oscilirao, uglavnom u skladu sa sezonskim karakteristikama, uz neočekivano visok porast u prosincu.

Dinarski plasmani banaka, kreditni agregat koji je praćen u 1992. godini, bilježili su u toj godini kontinuirani rast uz uobičajena sezonska odstupanja u intenzitetu. Prosječni mjesečni rast dinarskih plasmana banaka u 1992. godini dosegnuo je 21 posto.

Uz planirane stope rasta društvenog proizvoda (5,8 posto) i cijena na malo (75 posto) u I. polugodištu 1992, bilo je, tromjesečnim projekcijama monetarne politike, predviđeno da će zadani obujam novčanih transakcija biti praćen rastom novčane mase od 48 milijarda ili 74 posto (prvo tromjesečje: 19 milijarda ili 24 posto i drugo tromjesečje: 29 milijarda ili 37 posto). U okviru planiranog rasta novčane mase u I. polugodištu 1992. porast depozitnog novca (sredstva na tekućim i žiro-računima svih pravnih i fizičkih osoba kod banaka i kod Narodne banke Hrvatske) trebao je iznositi 33 milijarde ili 70 posto, a porast gotovog novca u optjecaju (količina novčanica i kovanog novca koja se evidentira u bilanci Narodne banke Hrvatske) 15 milijarda ili 85 posto.

Ostvareni rast novčane mase u razdoblju siječanj-lipanj 1992. godine iznosio je 47 milijarda ili 73 posto (uz rast depozitnog novca od 31 milijarde ili 66 posto i rast gotovog novca od 16 milijarda ili 81 posto) pa je novčana masa na kraju lipnja 1992. godine dosegla 112 milijarda. Zbog razmjerno bržeg rasta gotovog novca, u tom je razdoblju promijenjena struktura novčane mase: odnos gotovog i depozitnog novca od 28 posto prema 72 posto s kraja prosinca 1991. godine promijenio se i na kraju lipnja 1992. godine iznosio je 31 posto prema 69 posto.

Prosječni mjesečni rast novčane mase u prvom polugodištu 1992. iznosio je 9,5 posto, a cijene na malo u istom su razdoblju u mjesečnom prosjeku rasle po stopi od 16,4 posto.

Nemonetarni depoziti banaka ili kvazi novac, kategorija koja zajedno s novčanom masom sačinjava ukupne depozite svih banaka, u promatranom šestomjesečnom razdoblju 1992. godine povećali su se 727 milijarda ili gotovo sedam i pol puta. Dinarski depoziti banaka (depoziti po viđenju, depoziti oročeni do jedne godine, ograničeni depoziti i depoziti oročeni preko jedne godine) porasli su pri tome 32 milijarde ili 122 posto, a devizni depoziti 695 milijarda ili 970 posto. U tom je razdoblju prosječna mjesečna ponderirana kamatna stopa banaka na depozite po viđenju porasla od 3,5 posto na 6,6 posto, a kamatna stopa na oročene depozite povećala se od 11,5 posto na 20,6 posto, što je na određeni način utjecalo na kretanje dinarskih depozita u bankama.

Na visok porast deviznih depozita banaka, u prvom polugodištu, kao i na kretanje deviznih depozita u cijeloj 1992. godini, primarno i u najvećoj mjeri djelovala je promjena tečaja hrvatskog dinara. Prvi siječnja 1992, tečaj hrvatskog dinara prema njemačkoj marki iznosio je 55 HRD/DEM. Na kraju lipnja 1992, tečaj hrvatskog dinara prema njemačkoj marki a prema tečaju koncem siječnja 1992. bio je 163,6 posto veći.

U okviru ukupnih deviznih depozita banaka, koji su na kraju lipnja 1992. godine dosegli 766 milijarda hrvatskih dinara, najznačajniji udio (89 posto) odnosio se na blokirana devizna sredstva građana.

Prema predviđenom rastu društvenog proizvoda i cijena na malo, odnosno, rastu novčanih transakcija za II. polugodište 1992. godine, bio je planiran rast novčane mase od 171 milijarde ili 151,5 posto (III. tromjesečje: 51 milijarda ili 46 posto; IV. tromjesečje: 120 milijardi ili 59 posto). U tom razdoblju depozitni novac trebao se povećati 123 milijarde ili 158 posto, a gotov novac 48 milijarda ili 137 posto.

Međutim, već od srpnja, novčana masa raste znatno brže nego što je planirano. Iako je srpanj mjesec velike monetarne ekspanzije - prijašnjih godina novčana masa u srpnju nerijetko rasla kao u cijelom prethodnom polugodištu - ipak je srpanjski rast novčane mase u 1992. godini (31 milijarda ili 28 posto odnosno 60,8 posto monetarnog rasta planiranog za cijelo III. tromjesečje) znatno premašio planiran mjesečni rast od 18,7 milijarda ili 16,4 posto. Nešto sporija kretanja bila su nastavljena u kolovozu i u rujnu, pa je u III. tromjesečju novčana masa povećana ukupno 89 milijarda ili 79 posto, a planirani tromjesečni rast novčane mase, koja je na kraju rujna 1992. dosegla 202 milijarde, bio je premašen 75 posto (38 milijarda).

Prosječni mjesečni rast novčane mase u III. tromjesečju 1992. godine iznosio je 21,4 posto, a rast cijena na malo 24,4 posto.

Rast novčane mase u trećem tromjesečju bio je u najvećoj mjeri odraz deviznih transakcija Narodne banke Hrvatske s poslovnim bankama. Naime, zbog visoke ljetne nelikvidnosti banaka i fiksnih kvartalnih okvira za njezinu kreditnu aktivnost, Narodna banka Hrvatske odlučila se za kupnju deviza od poslovnih banaka, čime je bila poboljšana dinarska likvidnost banaka i započeto, intenzivnije stvaranje deviznih rezerva Narodne banke Hrvatske. Istodobno je, podizanjem razine dinarske likvidnosti banaka, bila potaknuta i njihova kreditna aktivnost koja se, osobito krajem tromjesečja, odnosila i na kreditiranje komitenata radi isplaćivanja plaća, pa je rast novčane mase bio neminovan.

Kretanje novčane mase u listopadu i studenome 1992. bilo je u skladu s planom. Ukupni dvomjesečni rast novčane mase iznosio je 73 milijarde ili 36 posto. U tom razdoblju, prosječni mjesečni rast cijena na malo, koji je bio planiran na mjesečnoj razini od 20 posto u IV. tromjesečju, iznosio je 32,9 posto, a prosječna mjesečna stopa rasta novčane mase u tom razdoblju dosegla je 16,8 posto. Što više, umjereni listopadski rast novčane mase od 47 milijarda ili 23 posto bio je

dvostruko brži od njezinog rasta u studenom kad se povećala tek 26,5 milijarda ili 10,6 posto i kad je bilo zabilježeno smanjenje gotovog novca uz blagi porast depozitnog novca.

No, istodobno je znatno intenzivnije rastao drugi monetarni agregat - kvazi novac. Dinarska komponenta nemonetarnih depozita u razdoblju listopad - studeni povećala se 68 milijarda ili 67 posto, a većina tog porasta (77 posto) odnosila se na depozite privrede oročene do jedne godine. Udio dinarske štednje stanovništva u porastu nemonetarnih depozita bio je dakle, znatno niži (23 posto), a rast sporiji.

U prosincu 1992. kretanje monetarnih agregata opet se naglo ubrzava. Novčana masa je u tom mjesecu porasla 115 milijarda ili 42 posto prema studenome, što je neznatno niže od porasta planiranog za cijelo četvrto tromjesečje. Mjesečno povećanje novčane mase, najintenzivnije u cijeloj 1992. godini, očitovalo se umjerenim porastom depozitnog novca od 60 milijarda ili 30 posto i golemim povećanjem gotovog novca od 55 milijarda ili 74 posto.

Kretanja tijekom 1992. godine promijenila su i strukturu novčane mase u promatranom razdoblju. Udio gotovog novca u novčanoj masi varirao je u 1992, od 28 posto na kraju prosinca 1991. godine, preko 32 posto koncem srpnja i 30% na kraju rujna do 33,5 posto potkraj prosinca 1992. godine. Sektorska struktura depozitnog novca u promatranom razdoblju višestruko se promijenila. Udio sektora privrede (poduzeća i fondovi u privredi) u depozitnom novcu, koji je u 1991. bio povećan za trećinu i dosegnuo gotovo 50 posto udjela u depozitnom novcu, 1992. se smanjivao od 49 posto na kraju 1991. na 43,4 posto udjela na kraju 1992. godine. Takva kretanja pratilo je povećanje udjela depozitnog novca države od 21,3 posto koncem 1991. na 30,9 posto udjela u depozitnom novcu na kraju 1992. godine. Depozitni novac fondova društvenih djelatnosti povećao je udio od 4,7 posto na 5 posto, a udio depozitnog novca ostalih sektora, uključujući i sektor stanovništva, smanjio se u promatranom razdoblju 16 posto - od 24,7 posto udjela u ukupnom depozitnom novcu na 20,7 posto.

Visok prosinački rast novčane mase, 42 posto podignuo je prosječnu mjesečnu stopu rasta novčane mase u II. polugodištu 1992. na 23 posto, a prosječna

mjesečna stopa rasta novčane mase u cijeloj 1992. godini iznosi 16,1 posto. Stopa rasta cijena na malo u prosincu (22,4 posto) dosegla je tek polovicu prosinačkog rasta novčane mase, a prosječni mjesečni rast cijena na malo u 1992. bio je 21,1 posto.

Dinarski nemonetarni depoziti u prosincu 1992. godine porasli su 65 milijarda ili 39 posto što odgovara intenzitetu njihova kretanja u prethodna dva mjeseca, dok su promjene deviznih depozita banaka većinom uvjetovane promjenom tečaja hrvatskog dinara.

Pasivna ponderirana mjesečna kamatna stopa banaka na ukupne depozite porasla je u 1992. od 5,4 posto na 13 posto, pri čemu je kamatna stopa na depozite po viđenju porasla od 3,5 posto na 7 posto, a kamatna stopa na oročene depozite povećala se od 11,5 posto na 22,6 posto. Istodobno je aktivna ponderirana mjesečna kamatna stopa banaka na ukupne kredite porasla od 13 posto na 25 posto.

Dinarski plasmani banaka povećali su se u 1992. godini 1.293 milijarde ili devet i pol puta. Na kraju prosinca 1992. godine oni su dosegli 1.428 milijarda. Na kredite odobrene komitentima, koji su se u 1992. godini povećali šest puta, odnosilo se 536 milijarda ili 38 posto ukupnih dinarskih plasmana banaka, a na plasmane u vrijednosne papire, poput plasmana u obveznice za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj, odnosilo se 423 milijarde ili 30 posto, dok se preostalih 469 milijarda ili 32 posto dinarskih plasmana banaka odnosilo na dospjela nenaplaćena potraživanja banaka, u što su uključeni krediti i kamate na kredite, te ostale kategorije dinarskih plasmana banaka.

U okviru plasmana banaka u vrijednosne papire u 1992. godini najbrže su se povećavali spomenuti plasmani u obveznice Republike Hrvatske, jer se kod tih plasmana revalorizacija vrijednosnih papira provodi po stopi rasta cijena industrijskih proizvoda kod proizvođača, te su se ti plasmani u 1992. godini povećali od 38 milijarda potkraj prosinca 1991. godine na 302 milijarde potkraj prosinca 1992. godine (698 posto).

3.2. Emisijska aktivnost Narodne banke Hrvatske

Primarni novac, monetarni agregat pod izravnom kontrolom Narodne banke Hrvatske, čine gotov novac u optjecaju i depoziti banaka kod Narodne banke - sredstva na žiro-računima banaka, gotovina u blagajnama banaka, izdvojena sredstva obvezne rezerve banaka kod Narodne banke i upisani blagajnički zapisi Narodne banke Hrvatske.

U 1992. godini Narodna banka Hrvatske kreirala je primarni novac u prvom redu odobravanjem kredita iz primarne emisije bankama i Državnom proračunu, te deviznim transakcijama, odnosno, kupnjom deviza od banaka.

Uz dinarske kredite Narodne banke Hrvatske i devizne transakcije, jedan od tijekomova kreiranja, odnosno povlačenja, primarnog novca bila je i ostala neto aktiva. Ostala neto aktiva je razlika između kategorija ostale aktive i ostale pasive u bilanci Narodne banke Hrvatske. Ostalu aktivu uglavnom čine potraživanja na osnovi kamata na kredite iz primarne emisije, te realna i izvanposlovna aktiva Narodne banke Hrvatske. Ostalu pasivu pretežito čine pozitivne tečajne razlike, neraspoređeni prihodi i fondovi Narodne banke. Povećanje ostale neto aktive djeluje u pravcu kreiranja, a njezino smanjenje u pravcu povlačenja primarnog novca.

Emisijska aktivnost Narodne banke Hrvatske, kao i ukupna monetarna politika, bila je u 1992. godini kvartalno projicirana. Primarni novac povećan je u 1992. godini 172,7 milijarda ili 506,5 posto na prosinačkoj razini, a njegov rast bio je intenzivniji u drugom (233 posto) nego u prvom polugodištu 1992. godine (82,1 posto). U prvom polugodištu, promatrano u globalu, uz manja prekoračenja, emisijska aktivnost Narodne banke Hrvatske bila je uglavnom u planiranim okvirima. U trećem tromjesečju, posebice u četvrtom tromjesečju, rast primarnog novca prekoračio je planirane okvire, ponajprije zbog vrlo visokog pozitivnog monetarnog efekta deviznih transakcija.

U prva dva tromjesečja 1992., emisijska aktivnost Narodne banke Hrvatske projicirana je na temelju utvrđenih okvira rasta monetarnih agregata, uz pretpostavku da se neće mijenjati stopa obveznih izdvajanja banaka u rezerve

kod Narodne banke. Rast primarnog novca planiran je u razdoblju siječanj - ožujak 1992. u visini od 8,9 milijarda, odnosno u razdoblju travanj - lipanj 1992. u visini od 14,8 milijarda.

Pri izradi projekcije monetarne politike, u prvom, a i u drugom tromjesečju, računalo se s neutralnim monetarnim efektom deviznih transakcija Narodne banke Hrvatske. U pravcu kreiranja primarnog novca trebali su djelovati dinarski krediti Narodne banke Hrvatske od 20 milijarda, te ostala neto aktiva od 3,7 milijardi. Od planiranog porasta kredita iz primarne emisije bankama je trebalo biti usmjereno 11 milijarda za refinanciranje njihovih plasmana krajnjim korisnicima, a 9 milijarda Državnom proračunu.

Naime, zaduživanje države kod Narodne banke Hrvatske regulirano je člankom 58. Zakona o Narodnoj banci Hrvatske, kojim je predviđeno da Narodna banka Hrvatske može Državnom proračunu odobravati isključivo kratkoročne kredite radi premošćivanja vremenske neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja troškova Državnog proračuna. Iznos odobrenih kredita ne smije biti veći od 5 posto vrijednosti proračuna za tekuću godinu, a krediti trebaju biti vraćeni do kraja proračunske godine. Sukladno tome, u I. polugodištu 1992. Narodna banka Hrvatske mogla je Državnom proračunu odobriti do sedam milijarda kratkoročnih kredita iz primarne emisije. Uz to, od drugog tromjesečja nadalje, preko Državnog proračuna usmjeravana su i sredstva primarne emisije za financiranje sjetve na kriznim područjima.

Prema projekcijom predviđenim kretanjima, ostvarena kretanja na području emisijske aktivnosti Narodne banke Hrvatske u I. polugodištu 1992. pokazuju mala odstupanja. Dinarski krediti Narodne banke Hrvatske povećani su 24,2 milijarde (10,3 milijarde u prvom i 13,9 milijarda u drugom tromjesečju ove godine) ili 58,3 posto, i njihov je porast bio 4,2 milijarde veći od planiranog. U okviru ukupnog povećanja dinarskih kredita Narodne banke Hrvatske, krediti bankama povećani su 15,3 milijarde (59,1 posto), krediti Državnom proračunu sedam milijarda, dok je za sjetvu na kriznim područjima bilo angažirano 1,8 milijarda. Deviznim transakcijama Narodne banke Hrvatske (isključeni su efekti promjene tečaja hrvatskog dinara) kreirano je četiri milijarde primarnog novca. Kretanje ostale neto aktive djelovalo je u I. tromjesečju 1992. u pravcu kreiranja primarnog novca (1,3 milijarde), a u drugom tromjesečju u pravcu povlačenja

primarnog novca (1,4 milijarde). Kao rezultat takvih kretanja, u razdoblju siječanj - lipanj 1992. primarni novac ukupno je povećan 28 milijarda (82,2 posto), 4,3 milijarde više nego što je planirano.

Treba spomenuti da su se odstupanja na kraju I tromjesečja 1992. pojavila radi selektivnih kredita. Mehanizmu klasičnoga selektivnog kreditiranja nisu imanentna nikakva količinska ograničenja, a u prvom tromjesečju 1992. godine selektivni krediti nisu bili uključeni u sustav refinanciranja plasmana banaka u okviru kvota. Kako je mehanizam klasičnog selektivnog kreditiranja napušten krajem prvog tromjesečja, uzroci odstupanja na kraju drugog tromjesečja 1992. godine drukčije su prirode. Prekoračenja u kreiranju primarnog novca nastala su kao rezultat "sanacije" nelikvidnosti određenih problematičnih banaka. Radi premošćivanja njihove nelikvidnosti Narodna banka Hrvatske je kupovala devize od nelikvidnih banaka. Tako je neplanirano stvaran novac, ali je poboljšana likvidnost banaka i ujedno su formirane početne devizne rezerve Narodne banke Hrvatske.

U III. tromjesečju 1992., povećanje primarnog novca planirano je u visini od 29,4 milijarde ili 49,7 posto u odnosu prema kraju lipnja. U pravcu njegova kreiranja trebali su ponajprije djelovati dinarski krediti Narodne banke, povećanje kojih je predviđeno u visini od 29,5 milijarda (22 milijarde krediti bankama iz sredstava primarne emisije, a 7,5 milijarda krediti Državnom proračunu).

Tijekom trećeg tromjesečja 1992. godine dinarski krediti Narodne banke Hrvatske povećani su 24,2 milijarde. Krediti bankama povećani su 16,7 milijarda i planirani limiti za opću i namjensku kvotu, kao i za posebne namjenske kvote nisu dosegnuti. Krediti Državnom proračunu povećani su također u planiranim okvirima (7,5 milijarda), pa se može reći da je kreditna aktivnost Narodne banke Hrvatske u trećem tromjesečju bila u skladu s planiranim kretanjima.

Devizne transakcije Narodne banke Hrvatske odvijale su se sasvim različito od planiranih kretanja. Za III. tromjesečje 1992. godine, kao i za dva prethodna tromjesečja, bio je predviđen neutralni monetarni efekt deviznih transakcija središnje banke, a ostvaren je pozitivan monetarni efekt, odnosno kreiran je primarni novac. Radi premošćivanja nelikvidnosti banka i sprečavanja financijske nedisCIPLINE, Narodna banka odstupila je od projekcijom planiranih kretanja. Takva intervencija Narodne banke Hrvatske poboljšala je likvidnost banaka i

dovela do povećanja deviznih rezerva. Naime, devizne rezerve Narodne banke Hrvatske povećane su u razdoblju srpanj - rujan 1992. od 18,6 milijuna dolara na 122,3 milijuna dolara. Međutim, planirani rast primarnog novca u trećem tromjesečju prekoračen je za 18,7 milijarda hrvatskih dinara.

Projekcijom monetarne politike u IV. tromjesečju 1992. rast primarnog novca planiran je u visini od 64 milijarde ili 59,8 posto prema rujnu 1992. U pravcu kreiranja primarnog novca trebale su djelovati devizne transakcije Narodne banke Hrvatske (10 milijarda) i dinarski krediti iz primarne emisije (56 milijarda), a u pravcu njegova povlačenja ostala neto aktiva (dvije milijarde). U okviru ukupnog povećanja kredita iz primarne emisije bio je predviđen porast kredita bankama (45,4 milijarde), Državnom proračunu (8,5 milijarda kredita za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja troškova i 2,1 milijardu za financiranje posebnog programa sjetve na kriznim područjima).

Međutim, već početkom studenoga, ukupno kratkoročno zaduženje Državnog proračuna kod Narodne banke Hrvatske doseglo je 20,3 milijarde - 16,5 milijarda temeljem kratkoročnog kredita za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja troškova i 3,8 milijarda temeljem posebnog kredita za sjetvu na kriznim područjima. Da bi se zaduživanje Državnog proračuna kod Narodne banke Hrvatske uskladilo sa Zakonom o Narodnoj banci Hrvatske, krajem studenoga korigirana je Projekcija monetarne politike za IV. tromjesečje 1992.

U korigiranoj Projekciji monetarne politike za IV. tromjesečje 1992., s obzirom na do tada ostvarena kretanja, važnost povećanja deviznih rezerva Narodne banke Hrvatske i potrebu daljnjih intervencija na području likvidnosti banaka, pozitivni monetarni efekt deviznih transakcija Narodne banke Hrvatske ocijenjen je u visini od 19,4 milijarde. Uz to, do kraja 1992. godine nije bilo predviđeno odobravanje novih kredita Državnom proračunu, a naplata kredita korištenih u 1992. godini bila je predviđena iz neraspoređene dobiti koja se trebala formirati tijekom studenoga i prosinca 1992. Porast kredita bankama korigiran je za iznos kvota neiskorištenih u trećem tromjesečju i ocijenjen je u visini od 50,3 milijarde.

Prema tome, u pravcu povlačenja primarnog novca trebalo je djelovati kretanje ostale neto aktive (8,1 milijarda), pod utjecajem formiranja neraspoređene dobiti.

Stoga je kvartalni rast primarnog novca korigiran na niže - s prvobitno predviđenih 64 milijarde na 49 milijarda.

Prema projekcijom predviđenim kretanjima, emisijska aktivnost Narodne bake Hrvatske odvijala se u listopadu i studenome 1992. uglavnom u planiranim okvirima. U prosincu, međutim, pod pritiskom najniže razine likvidnosti banaka u protekloj godini, znatno je povećana emisijska aktivnost Narodne banke Hrvatske, što je dovelo do prekoračenja projekcijom monetarne politike predviđenih okvira rasta. Ukupno, u IV. tromjesečju 1992. primarni novac je povećan 96,6 milijarda ili 87,7 posto prema rujnu 1992, odnosno ostvaren je dvostruko veći porast primarnog novca od projekcijom predviđenoga. Prekoračenje je nastalo 1) zbog povećane kupnje deviza od banaka, tako da je umjesto planiranih 19,4 milijarde, deviznim transakcijama Narodne banke Hrvatske u IV. tromjesečju bilo kreirano 40,5 milijarda primarnog novca i 2) u prosincu je neplanirano odobren novi kratkoročni kredit Državnom proračunu (10 milijarda).

Tijekom 1992. godine primarni novac je, kao što je već spomenuto, povećan 172,7 milijarda - 70,6 milijarda više nego je planirano - većinom zbog visokog pozitivnog monetarnog efekta deviznih transakcija Narodne banke Hrvatske s inozemstvom (70,5 milijarda), ostvarenog gotovo u cijelosti u II. polugodištu 1992. Kretanje ostale neto aktive djelovalo je u pravcu povlačenja primarnog novca u visini od 3,2 milijarde, dok je dinarskim kreditima Narodne banke kreirano 105,4 milijarde primarnog novca.

U 1992. godini krediti bankama iz sredstava primarne emisije ukupno su povećani 81,5 milijarda i na kraju prosinca 1992. dosegli 107,4 milijarde, što je u granicama planiranoga. Krediti Državnom proračunu iznosili su na kraju prosinca 1992. godine 39,4 milijarde primarnog novca. Uz dugoročni kredit od 15,5 milijarda i 3,9 milijarda posebnog kredita za financiranje sjetve na kriznim područjima korišteno je i 20 milijarda kratkoročnih kredita za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja troškova. Početkom siječnja kratkoročni krediti Državnom proračunu u cijelosti su naplaćeni.

Uz tijekomve stvaranja primarnog novca na strani aktive bilance Narodne banke Hrvatske, prate se, na strani pasive bilance Narodne banke Hrvatske, tijekomvi

uporabe primarnog novca kroz kretanje gotovog novca u optjecaju i kretanje depozita banaka kod Narodne banke.

Gotov novac u optjecaju povećan je u 1992. godini 112,5 milijarda, a depoziti banaka kod Narodne banke Hrvatske 60,2 milijarde. U okviru tog iznosa, zbog porasta depozita na koje se obvezna rezerva obračunava, izdvojena sredstva obvezne rezerve kod Narodne banke povećana su u 1992. godini 27,3 milijarde. Upisani blagajnički zapisi Narodne banke tijekom 1992. povećani su 29,8 milijarda, novčana sredstva banaka u blagajni 3,4 milijarde, dok su sredstva na žiro-računima banaka minimalno smanjena (0,3 milijarde).

3.3. Likvidnost banaka

Opća razina dinarske likvidnosti bankarskog sustava, izražena prosječnom stopom primarne likvidnosti (odnos sredstava na žiro-računima banaka i novčanih sredstava u blagajni banaka prema dinarskim kratkoročnim izvorima sredstava banaka koje čine depozitni novac, ostali depoziti po viđenju, ograničeni depoziti, kratkoročne obveze po oročenim depozitima i izdanim vrijednosnim papirima i ostali kratkoročni depoziti), bila je u 1992. godini, kao što se s obzirom na posljedice rata i očekivalo, niža (3,63 posto), nego u 1991. godini (5,64 posto), ali se, promatrano u globalu, osim u prosincu može ocijeniti zadovoljavajućom. To međutim, ne znači da je likvidnost banaka tijekom cijele 1992. godine bila i ujednačena.

U I. tromjesečju 1992. godine, dinarska likvidnost banaka bila je obilježena nastavljanjem pozitivnih tendencija iz IV. tromjesečja 1991. godine. Razina sredstava na žiro-računima rezidentnih banaka povećana u prosjeku od 2,0 milijarde na dan, koliko je iznosila u prosincu 1991., na 3,0 milijarde prosječno dnevno u ožujku 1992. Stopa primarne likvidnosti banaka kretala se u siječnju i veljači na razini višoj od 4 posto, da bi u ožujku 1992, kad je zabilježena najviša stopa primarne likvidnosti banaka u 1992. dosegla razmjerno visokih 5,07 posto.

Povećanje sredstava na žiro-računima banaka u prvim mjesecima 1992. pratilo je blago smanjenje razine korištenih sredstava sekundarnih izvora likvidnosti. Naime, za popunu svoje dnevne likvidnosti banke se mogu, pod uvjetima utvrđenima posebnim odlukama Savjeta Narodne banke Hrvatske, koristiti sredstvima obvezne rezerve i redovitim kreditima za likvidnost iz sredstava primarne emisije, koji se bankama odobravaju na temelju portfelja vrijednosnih papira, a za isplate dinarskih štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, posebnim kreditom po štednim ulozima i tekućim računima građana. U I. tromjesečju 1992. banke su se iz sredstava primarne emisije koristile i kreditima za likvidnost na osnovi neto smanjenja devizne štednje građana (u visini od 6,5 milijarda), kojih je korištenje bilo povezano s reguliranjem stare devizne štednje. Tijekom 1992. ti su krediti vraćeni i po isključenju tih kredita iz sredstava sekundarnih izvora likvidnosti proizlazi da su se banke u I. tromjesečju 1992. sredstvima sekundarnih izvora likvidnosti, u prosjeku, koristile u iznosu manjem od jedne milijarde na dan.

Opća razina likvidnosti banaka pogoršana je u II. tromjesečju 1992. godine. Razina sredstava na žiro-računima banaka smanjena je na prosječnih 2,8 milijarda na dan u travnju, odnosno na 2,1 milijardu u svibnju i lipnju, dok je angažman interventnih sredstava sekundarnih izvora likvidnosti povećan od 0,3 milijarde u prosjeku na dan, u travnju, na čak 2,8 milijarda prosječno dnevno u lipnju. Stopa primarne likvidnosti spustila se u drugom tromjesečju na razinu nižu od 3 posto.

Odljev sredstava sa žiro-računa banaka, uvjetovan i pojačanom kreditnom aktivnošću banaka, zaustavljen je tek polovicom lipnja. Korištenje sredstava sekundarnih izvora likvidnosti raslo je, međutim, sve do kolovoza 1992. S obzirom na razinu korištenja tih sredstava (i do sedam milijarda) i često evidentiranje minusnog salda na žiro-računima pojedinih banaka (i do 1,9 milijarda), može se reći da je u srpnju i prvoj polovici kolovoza povećana financijska nedisciplina banaka. Tada je Narodna banka Hrvatske, ne povećavajući kredite iz primarne emisije, intervenirala kreiranjem primarnog novca kroz devizne transakcije - kupnjom deviza od banaka. Tako se u trećem tromjesečju ove godine odstupilo od planiranoga neutralnog monetarnog efekta deviznih transakcija, pa je ostvaren rast deviznih rezerva središnje banke, riješeno pitanje financijske nediscipline banaka i poboljšana njihova likvidnost. U takvim okolnostima, sredstva na žiro-

računima banaka u tri ljetna mjeseca 1992. udvostručena su, a stopa primarne likvidnosti banaka ponovno je stabilizirana na razini višoj od 3 posto.

Rast sredstava na žiro-računima banaka nastavljen je i u četvrtom tromjesečju 1992, ali uz blago povećavanje korištenja sredstava sekundarnih izvora likvidnosti. U prosincu 1992. sredstva na žiro-računima banaka smanjena su na razinu s kraja trećeg tromjesečja (oko četiri milijarde), dok su korištena sredstva sekundarnih izvora likvidnosti gotovo utrostručena (iznosila su 8,5 milijarda). U prosincu je ujedno zabilježena najniža stopa primarne likvidnosti banaka u posljednje dvije godine (2,14 posto).

U skladu s takvim stanjem likvidnosti, Narodna banka Hrvatske je i u IV. tromjesečju 1992, posebice u prosincu, kupnjom deviza, odnosno kreiranjem primarnog novca deviznim transakcijama, intervenirala na području likvidnosti banaka.

Nedostatak likvidnih sredstava banke su premošćivale i korištenjem međubankarskih kredita preko Tržišta novca, te korištenjem kredita od nebankarskih sektora. Samo u prosincu, na toj je osnovi korišteno oko 25 milijarda, dvostruko više nego npr. u rujnu 1992. (12 milijarda).

4. EKONOMSKI ODNOSI S INOZEMSTVOM

4.1. Platna bilanca Hrvatske¹

U 1992. godini ostvaren je suficit računa platne bilance od 330 milijuna dolara, za razliku od 1991. godine, kada smo imali deficit platne bilance od 590 milijuna dolara izazvan podbačajem prihoda od turizma i neto odljevom deviza od stanovništva. Ostvareni suficit u 1992. godini upravo je rezultat ostvarenog neto deviznog priljeva deviza od stanovništva i povećanog prihoda od turizma.

Pozitivni saldo platne bilance utjecao je na povećanje deviznih rezerva ovlaštenih banaka i na povećanje deviznih rezerva Narodne banke Hrvatske.

Podaci o ostvarenju platne bilance Republike Hrvatske za 1992. godine izrađeni su na temelju podataka o ostvarenim prihodima i troškovima. Kod uspoređivanja podataka za 1992. i za 1991. godinu, valja napomenuti da je ostvarenje prihoda i troškova - u nerobnom dijelu tekućih transakcija, za razdoblje od posljednja četiri mjeseca 1991. godine - procijenjeno.

4.1.1. Robna razmjena

Vrijednost izvoza robe u 1992. godini (bez transakcija s nekadašnjim jugoslavenskim republikama) iznosila je 3.127 milijuna dolara, što je 5 posto niže od postignute vrijednosti izvoza u 1991. godini na istom području. Pritom je izvoz u razvijene zemlje povećan tijekom 1992. godine 6,3 posto prema 1991. godini, dok je izvoz u zemlje u razvoju niži čak 58,7 posto prema prethodnoj godini. Od ukupne vrijednosti izvoza u 1992. godini, u razvijene zemlje izvezeno je 82,6

¹ Podaci o ostvarenju platne bilance Republike Hrvatske za 1992. godinu izrađeni su na temelju podataka o ostvarenim prihodima i troškovima. Pri usporedbi podataka s prethodnom godinom treba uzeti u obzir da je zbog nedostatka podataka za razdoblje od 1. rujna do 31. prosinca 1991. godine izvršena procjena ostvarenja u nerobnom dijelu tekućih transakcija.

posto, u zemlje u razvoju samo 5,2 posto, dok na ostale zemlje otpada 12,2 posto. Vrijednost uvoza robe u 1992. godini (bez republika bivše Jugoslavije) iznosi 3.430 milijuna dolara i niža je od prošlogodišnje oko 10 posto.

Ako se uzme u obzir i vrijednost robne razmjene Republike Hrvatske sa zemljama bivše Jugoslavije (Slovenija, Bosna i Hercegovina, Makedonija) vrijednost ukupnog izvoza u 1992. iznosila je 4.597 milijuna dolara, a uvoza 4.460 milijuna dolara. Udio izvoza u zemlje bivše Jugoslavije u ukupnom izvozu Republike Hrvatske iznosio je u 1992. godini 32 posto ili 1.470 milijuna dolara. Udio izvoza samo u Republiku Sloveniju iznosio je 24 posto ili 1.101 milijun dolara. Udio uvoza iz zemalja bivše Jugoslavije u ukupnom uvozu Republike Hrvatske iznosio je 23 posto ili 1.031 milijuna dolara, a uvoz samo iz Republike Slovenije iznosio je 20 posto ili 874 milijuna dolara.

Udio pojedinih namjena uvoza u ukupnom uvozu u obje je godine približno sličan, kako se vidi iz slijedećeg pregleda:

Udio reprodukcijskog materijala u ukupnom uvozu Republike Hrvatske zadovoljava, ali je zato uvoz sredstava rada dosta nizak. Nasuprot tome, udio uvoza robe za široku potrošnju je razmjerno visok.

Ukupnu robnu razmjenu Hrvatske u 1992. godini sa svim zemljama i po pojedinim skupinama zemalja prikazuje.

Prema visini robne razmjene najznačajnija zemlja partner Republike Hrvatske u 1992. bila je Slovenija, a slijede Italija, Njemačka, Švedska i druge.

Tendencije izvoza i uvoza izražene u 1992. godini rezultirale su izrazitim smanjenjem vanjskotrgovinskog deficita, čak 43,7 posto prema 1991. godini.

Tablica 1.

Ukupan uvoz robe u Republiku Hrvatske
po namjenama

- u milijunima USD -

	1 9 9 1. ²		1 9 9 2.	
	Iznos	Struktura u postou	Iznos	Struktura posto
Ukupno	3 828	100.0	4 461	100.0
- Reprodukcijski materijal	2 334	61.0	2 857	64.0
- Sredstva rada	481	12.6	468	10.5
- Roba za široku potrošnju	1 013	26.4	1 136	25.5

Tablica 2.

Izvoz i uvoz robe Republike Hrvatske u 1992. godini

- u milijunima USD - tekući tečaj

	I z v o z		U v o z	
	Iznos	Struktura u postou	Iznos	Struktura posto
Ukupno	4 597	100.0	4 461	100.0
Bez republika bivše Jugoslavije	3 127	68.0	3 430	76.8
- razvijene zemlje	2 584	56.1	2 389	53.5
- istočnoeuropske zemlje	266	5.7	603	13.5
- zemlje u razvoju	163	3.5	426	9.5
- ostale zemlje	115	2.5	12	0.2
Republike bivše Jugoslavije	1 470	31.9	1 031	23.1
- Slovenija	1 101	23.9	874	19.5

² Bez republika bivše Jugoslavije

4.1.2. Nerobna razmjena

Na osnovi izvoza i uvoza prijevoznih usluga u 1992. godini ostvaren je pozitivni saldo od 107 milijuna dolara, što je rezultat 662 milijuna dolara prihoda i 555 milijuna dolara troškova. U 1991. godini bio je ostvaren pozitivni saldo prijevoznih usluga od 151 milijuna dolara, te je saldo iz 1992. 29,2 posto niži.

U 1992. godini ostvareno je 631 milijuna dolara deviznog priljeva od turizma, što je povećanje od 295 milijuna dolara prema 1991. godini. U 1988. i 1989. godini godišnji devizni priljev od turizma premašivao je milijardu dolara, a u 1990. dosegnuo je čak 1,3 milijarde dolara³.

Uslužne djelatnosti poput turizma i prometa najosjetljivije su na ratne rizike, pa je izostanak deviznog priljeva od turizma jedan od osnovnih uzroka narušene likvidnosti plaćanja prema inozemstvu.

Saldo stanovništva (privatni transferi)⁴ je u 1991. godini, zbog nepovjerenja u bankarski sustav, prvi put negativan. Naime, bilo je zabilježeno značajno podizanje efektivne i čekova, te plaćanje deviznim doznakama s deviznih računa građana do 30. travnja 1991.

U 1992. godini ponovno je ostvaren neto priljev deviza od stanovništva (privatni transferi) povećanim otkupom efektivne od građana zbog smanjene kupovne moći

³ Podaci o deviznom priljevu od turizma do kraja 1990. godine obuhvaćali su samo a) doznake iz inozemstva u korist poduzeća koja se bave pružanjem turističkih usluga, b) otkup stranih sredstava plaćanja od stranaca te c) priljev od prodaje domaće robe i usluga strancima. Podaci o deviznom priljevu od turizma za 1991. i 1992. godinu obuhvaćaju i d) dio otkupa stranih sredstava plaćanja od rezidenata, e) dio doznaka iz inozemstva na devizne račune građana i f) dio položene efektivne i čekova na devizne račune građana. U skladu s novom metodologijom formiranja platne bilance, dio podignute efektivne s deviznih računa građana uključen je u stavku turizam - troškovi.

⁴ Uvođenjem nove metodologije došlo je do promjena u formiranju stavki privatnih transfera. U priljevu privatnih transfera prikazan je dio otkupa stranih sredstava plaćanja od rezidenata i dio doznaka na devizne račune građana, a na odljevnoj strani dio doznaka s deviznih računa građana. Saldo ostalog dijela položene i podignute efektivne sa deviznih računa građana uključen je u kapitalne transakcije s inozemstvom.

stanovništva, prodajom društvenih stanova za efektivu, zatim iz pomoći i poklona, doznakama iz inozemstva na devizne račune građana i zbog djelomično vraćenog povjerenja građana u domaće banke.

4.2. Kreditni poslovi s inozemstvom

Nužnost stvaranja uvjeta za obnovu proizvodnih, ratom djelomično ili potpuno porušenih kapaciteta, kako bi se konsolidirala proizvodnja i osigurao potreban izvoz, zahtijevala je primjenu strategije gospodarskog razvoja temeljene na tržišnim principima, pa su i u okviru kreditnih odnosa s inozemstvom zadržana postojeća sistemska rješenja koja omogućavaju djelovanje tržišnih mehanizama tj. liberalizacija zaduživanja u inozemstvu radi povećanja zaduženosti, uz istodobno nastojanje da se spriječi neto odljev kapitala.

Suprotno postavljenim ciljevima, tijekom 1992. godine nastavljeno je smanjivanje inozemnog duga zbog otplate većih nego što je bilo korištenje kredita. Naime, neto otplate kredita uzetih u inozemstvu iznosile su 181,4 milijuna dolara, od čega je 178,8 milijuna dolara bilo na konvertibilnom a 2,6 milijuna dolara na klirinškom području, pa je stanje glavnice inozemnog duga za kratkoročne, srednjoročne i dugoročne kredite na dan 31. prosinca 1992. (uključujući kratkoročni dug ovlaštenih banaka) iznosilo u konvertibilnim devizama 2.589,5 milijuna dolara. Tako je inozemni dug 213,5 milijuna dolara manji nego u 1991. godini, što je, uz veće otplate, rezultat i porasta vrijednosti dolara prema ostalim valutama.

Tijekom 1992. godine ukupno je korišteno samo 149,2 milijuna dolara kratkoročnih (bez kratkoročnih kreditnih linija i bez depozita), srednjoročnih i dugoročnih kredita u konvertibilnim devizama, i to većim dijelom (72 milijuna dolara) za plaćanje uvoza repromaterijala, a manjim dijelom (58 milijuna dolara) za plaćanje uvoza opreme. Preostala korištenja odnose se na gotovinska sredstva inozemnih financijskih kredita pretvorenih u dinare za plaćanje troškova u zemlji (15,7 milijuna dolara) i za ostale namjene (3,5 milijuna dolara). Od ukupno korištenih kredita, 43,6 milijuna dolara odnosi se na korištenje kratkoročnih kredita dobivenih uz Hermes osiguranje. Od toga je 16,9 milijuna dolara utrošeno za plaćanje opreme, a 26,7 milijuna dolara za plaćanje uvoza repromaterijala.

Otplate glavnice po kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim kreditima iznosile su u konvertibilnim devizama 294,2 milijuna dolara (207,9 milijuna dolara srednjoročnih i dugoročnih i 86,3 milijuna dolara kratkoročnih kredita - bez kratkoročnih kredita banaka). Od planiranih otplata za 1992. godinu, uz glavnice koja je dospijevala i nije bila plaćena, prema zemljama članicama Pariškog kluba u iznosu od 128 milijuna dolara, nije podmireno još 37,5 milijuna dolara ostalih obveza za glavnice.

U tijeku 1992. godine kamate na kredite uzete u inozemstvu nisu redovito plaćane. Ostala je neplaćena obveza po kamatama od 58,7 milijuna dolara i to većim dijelom (37,5 milijuna dolara) prema vjerovnicima iz Novog financijskog sporazuma od 20. rujna 1988., koja se prestala plaćati u svibnju 1992. godine.

Kao što je već rečeno, tijekom 1992. došlo je, na osnovi zaduženja u inozemstvu, do neto odljeva, jer su otplate bile veće od korištenih kredita.

Ratno stanje, problemi uređenja nove države, nesređeni odnosi s vjerovnicima i dospjele nepodmirene obveze na temelju inozemnog duga, očitovali su se u procjeni stupnja rizičnosti ulaganja u našu zemlju. Tako je u rujnu 1992. utvrđen stupanj rizičnosti Republike Hrvatske od 14,2 boda, što ju svrstava u skupinu najrizičnijih zemalja.

Uz takvu sliku teško je bilo očekivati priljev novih sredstava, a osim toga Republika Hrvatska je tek krajem 1992. postala članicom Međunarodnog monetarnog fonda, što je za međunarodnu financijsku zajednicu osobito važno.

Ipak, neke su zemlje odobrile Republici Hrvatskoj kreditne limite, većinom za kratkoročno financiranje izvoza, a Njemačka je odobrila limite i za srednjoročno financiranje.

Radi sređivanja odnosa s vjerovnicima, u tijeku 1992. Pariškom su klubu upućeni zahtjevi za razdruživanje Republike Hrvatske iz konsolidiranih sporazuma (reprogram) koje je potpisala bivša SFRJ, te uklanjanje solidarne odgovornosti s dužnicima iz bivših jugoslavenskih republika. Zatražen je i reprogram obveza. Pariški klub je prihvatio potpisivanje posebnih sporazuma za hrvatski dio duga, ali je prije toga potrebno utvrditi visinu duga hrvatskih dužnika. Ostaje za riješiti

i podjela duga bivše federacije. Pregovori o reprogramu uvjetovani su odobrenjem kredita od Međunarodnog monetarnog fonda.

Osim s Pariškim klubom uspostavljeni su kontakti s Međunarodnim komitetom vjerovnika, koji predstavlja komercijalne banke na osnovi reprogramiranog duga. Zatraženo je razdruživanje iz zajedničkog ugovora, uklanjanje solidarne odgovornosti i reprogram duga.

Vjerovnici u početku nisu bili skloni promjeni statusa dužnika, ali su tijekom vremena ublažili svoja stajališta. Odnosi s vjerovnicima sređivat će se dulje vrijeme.

Na dan 31. prosinca 1992. potraživanja na osnovi kredita odobrenih inozemnim korisnicima iznosila su do 600 milijuna dolara; najveći se dio odnosio na izvoz robe i usluga, a manji dio na izvođenje investicijskih radova u inozemstvu. Tijekom 1992. godine izvezeno je robe i izvršeno usluga na kredit u vrijednosti do 14 milijuna dolara, dok je u istom razdoblju naplaćeno do 60 milijuna dolara glavnice i do 10 milijuna dolara kamata.

Sa stanjem na dan 31. prosinca 1992. godine dospjela potraživanja po kreditima odobrenim inozemnim korisnicima još dosežu 70 milijuna dolara, i većim se dijelom odnose na potraživanja od zemalja Afrike, Bliskog istoka i Azije.

4.3. Devizne rezerve

4.3.1. Devizne rezerve Narodne banke Hrvatske

Potkraj 1991. godine, nakon uvođenja hrvatskog dinara i monetarnog osamostaljenja Republike Hrvatske, Narodna banka Hrvatske zacrtala je obvezu stvaranja deviznih rezerva centralne banke. Naime, već u četvrtom tromjesečju 1991. godine poslovne banke u Republici Hrvatskoj bile su obvezne izdvajati 6 posto ukupnog deviznog priljeva radi formiranja budućih, inicijalnih deviznih rezerva kod središnje banke. U prvom tromjesečju 1992. godine banke su bile pozvane da prenesu izdvojena sredstva na račune Narodne banke Hrvatske u inozemstvu, pa su u tom razdoblju formirane i prve devizne rezerve Narodne

banke Hrvatske. Budući da je deviznih sredstava u poslovnim bankama početkom 1992. bilo razmjerno malo, dinamika stvaranja deviznih rezerva kod Narodne banke Hrvatske bila je prilagođena objektivnim okolnostima, kako se uvoz ne bi ugrozio ili onemogućio. Ocijenjeno je da izdvajanje na osnovi robnog i nerobnog priljeva od komitenata banaka može povoljno utjecati na mogućnost uvoza za potrebe gospodarstva, pa je od svibnja 1992. obvezni prijenos deviznih sredstava na Narodnu banku Hrvatske propisan samo za tzv. nekomercijalni priljev banaka. Banke, naime, od svibnja 1992. prenose Narodnoj banci Hrvatske samo dio priljeva (35 posto) na osnovi otkupljenih efektivnih stranih sredstava plaćanja na svojim šalterima i preko ovlaštenih mjenjača.

S obje navedene osnove otkupljeno je od banaka tijekom 1992. godine 118 milijuna dolara, dok je oko 78 milijuna dolara otkupljeno temeljem ponude banaka. Ukupan priljev u devizne rezerve Narodne banke Hrvatske tijekom 1992. dosegnuo je 198,9 milijuna dolara, uključivši i 2,3 milijuna dolara naplaćene kamate na plasirane devizne rezerve.

U istom razdoblju bankama je prodano 13,6 milijuna dolara, a 18,5 milijuna dolara korišteno je za otplatu kredita međunarodnim financijskim organizacijama za koje je Republika Hrvatska dala garanciju (1,5 milijuna dolara) i za plaćanje obveza prema Međunarodnom monetarnom fondu (17 milijuna dolara).

Na kraju 1992. godine devizne rezerve Narodne banke Hrvatske iznosile su 166,8 milijuna dolara. Oko 70 posto deviznih sredstava bilo je tijekom godine na svjetskom deviznom tržištu plasirano na rokove do mjesec dana kod prvoklasnih svjetskih banaka, prema kriterijima sigurnosti, likvidnosti i rentabilnosti.

4.3.2. Devizna sredstva ovlaštenih banaka

Početkom 1992.godine devizna sredstva kod ovlaštenih banaka bila su na razmjerno niskoj razini od 200 milijuna dolara. Kada se uzme u obzir da su to ujedno bila i jedina devizna sredstva koja su se mogla definirati kao devizne rezerve zemlje, njihov se porast od 300 milijuna dolara u 1992. godini može smatrati značajnim uspjehom.

Razina deviznih sredstava poslovnih banaka krajem 1992. godine utjecala je na postupnu promjenu odnosa inozemnih banaka prema bankama u Hrvatskoj, a time i prema hrvatskom gospodarstvu, pa se može očekivati pozitivni utjecaj razine deviznih sredstava kod banaka na povećanje ukupne vanjskotrgovinske razmjene.

4.4. Tečaj hrvatskog dinara

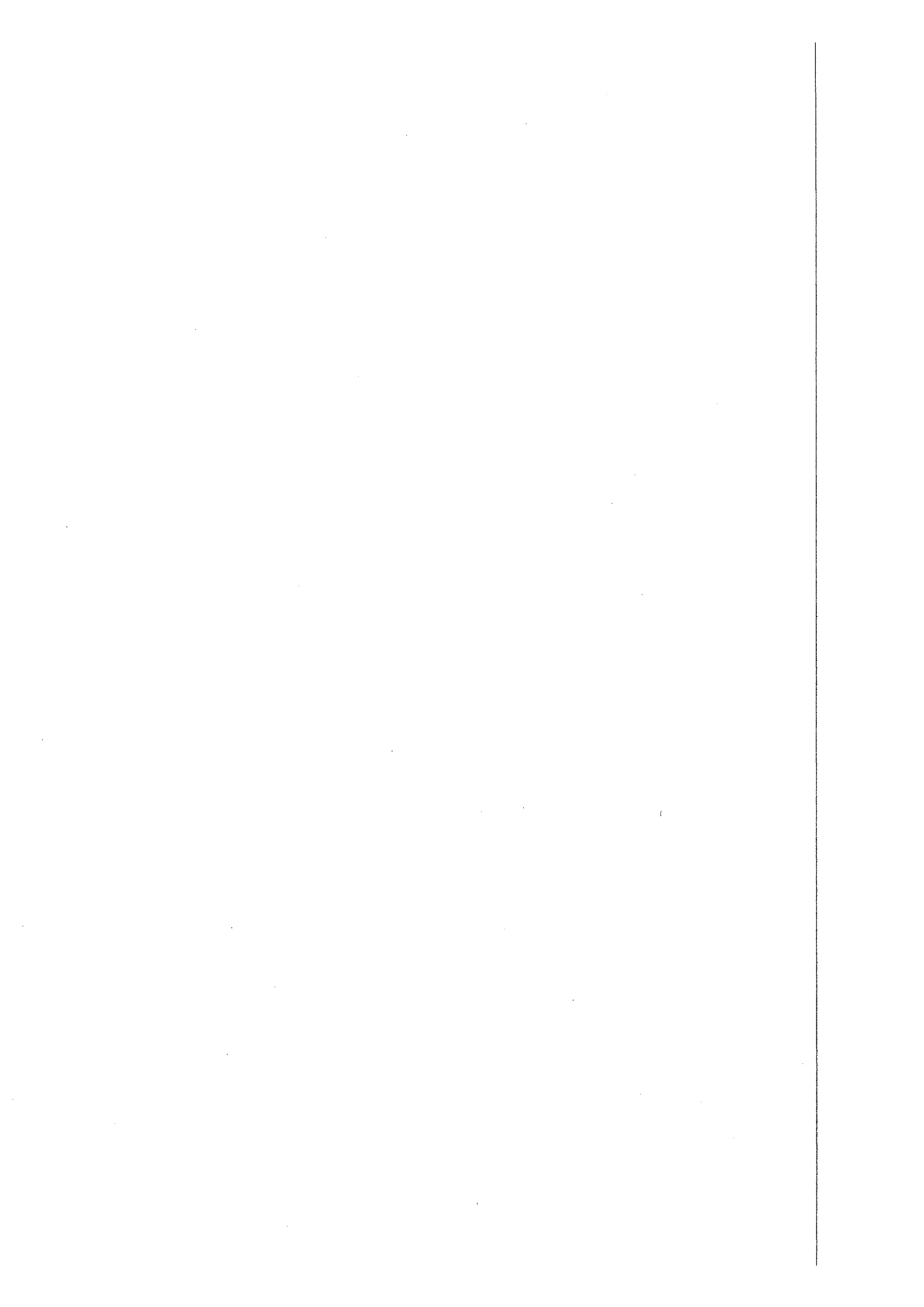
Politika tečaja hrvatskog dinara u 1992. težila je postizanju zadovoljavajuće cjenovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika na svjetskim tržištima.

Od 1. siječnja do 30. travnja 1992. tečaj hrvatskog dinara utvrđivao se na osnovi planiranog rasta cijena na malo. Budući da su u prvim mjesecima 1992. cijene na malo rasle znatno brže nego što je bilo planirano, moralo se u dva navrata, jednokratnim promjenama odnosno devalvacijama, nadoknaditi zaostajanje indeksa nominalnog efektivnog tečaja dinara za indeksom relativnih cijena na malo, i to 6. ožujka 1992. za 21,8 posto, a 18. travnja 1992. za 40 posto.

Početak svibnja 1992. promjene tečaja hrvatskog dinara počinju se utvrđivati na osnovi ponude i potražnje deviza na deviznom tržištu i kriterija dispariteta domaćih i inozemnih maloprodajnih cijena.

Indeks nominalnog efektivnog tečaja hrvatskog dinara prema "košari" sedam konvertibilnih valuta (njemačka marka, talijanska lira, američki dolar, francuski franak, austrijski šiling, švicarski franak i britanska funta) 31. prosinca 1992. prema 1. siječnju 1992. godine bio je 906, što znači da je hrvatski dinar prema tim valutama izgubio na vrijednosti 806 posto.

U 1992. godini cijene na malo u Republici Hrvatskoj porasle su 938 posto, dok su cijene u zemljama čije valute ulaze u sastav "košare" od sedam konvertibilnih valuta, povećane oko 6 posto. Indeks relativnih cijena (odnos domaćih i inozemnih cijena na malo) stavljen u odnos prema nominalnom efektivnom tečaju hrvatskog dinara daje indeks realnog efektivnog tečaja hrvatskog dinara, koji je na dan 31. prosinca 1992. iznosio 108, što pokazuje da je cjenovna konkurentnost prema stanju 1. siječnja 1992. pogoršana 8 posto.

5. INSTRUMENTI MONETARNE POLITIKE

5.1. Krediti bankama

Odlukom o ciljevima i zadacima monetarne politike u 1992. godini bilo je utvrđeno da će Narodna banka Hrvatske kreirati primarni novac kupovanjem i prodajom domaćih vrijednosnih papira odnosno inozemnih prenosivih kratkoročnih vrijednosnih papira, davanjem kratkoročnih kredita bankama na temelju i uz lombard domaćih i inozemnih prvorazrednih kratkoročnih vrijednosnih papira, te iznimno - najdulje do kraja I. tromjesečja 1992. godine - na temelju određenih isprava o odobrenim kreditima za kreditiranje izvoza i proizvodnje za izvoz, te proizvodnje i sezonskih zaliha rezerva osnovnih poljoprivrednih proizvoda.

Ovom odlukom bilo je utvrđeno da će se u 1992. godini ukupan obujam kratkoročnih kredita Narodne banke Hrvatske bankama odobravati u okviru kreditnih kvota, utvrđenih za svaku banku, a u skladu s propisanim kriterijima.

Istom odlukom bilo je utvrđeno da će iznimno u 1992. godini uvjeti korištenja i vraćanja kredita Narodne banke Hrvatske, koje će banke koristiti u okviru kreditnih kvota biti povoljniji za refinanciranje kredita banaka odobrenih za kreditiranje izvoza i za kreditiranje proizvodnje za izvoz, te proizvodnje i sezonskih zaliha i rezerva osnovnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

Temeljna promjena u pogledu kreditne aktivnosti Narodne banke Hrvatske kao instrumentarija monetarne politike u 1992. godini jest napuštanje klasičnog selektivnog kreditiranja, tj. kreditiranja prema potrebama, i uvođenje kreditiranja iz primarne emisije do određenih limita utvrđenih općim ili namjenskim kvotama.

5.1.1. Opća i selektivna kvota

Kreditni iz primarne emisije odobravani su bankama u 1992. godini u skladu s godišnjom i kvartalnim projekcijama monetarne politike, u okviru opće i namjenskih kvota.

Opća kvota bila je najviši iznos do kojeg je Narodna banka Hrvatske mogla odobravati kratkoročne kredite bankama na temelju određenih vrijednosnih papira, zaloga određenih vrijednosnih papira i određenih isprava o kratkoročnim kreditima što su ih banke odobrile za određene namjene.

Namjenska kvota bila je najviši iznos do kojeg je Narodna banka Hrvatske mogla odobravati kratkoročne kredite bankama na temelju određenih isprava o kratkoročnim kreditima što su ih banke odobrile za kreditiranje proizvodnje ratarskih kultura, te sezonskih zaliha i rezerva poljoprivrednih proizvoda.

Kvota su se utvrđivale pojedinačno za svaku banku po tromjesečjima.

U I. tromjesečju 1992. godine, posebnom odlukom Savjeta banke bili su utvrđeni način i uvjeti korištenja kredita iz primarne emisije i to: osnovica za korištenje reeskontnih kredita, reeskontne stope, način i postupak korištenja i vraćanja tih kredita te dokumentacija na temelju koje se koristila primarna emisija Narodne banke Hrvatske. Stopa refinanciranja iz primarne emisije iznosila je 60 posto.

Klasični "selektivni" krediti u I. tromjesečju nisu još bili uključeni u sistem refinanciranja plasmana banaka u okviru kvota.

U I. tromjesečju 1992. godine izvršene su određene dopune odnosno izmjene mehanizma refinanciranja prema IV. tromjesečju 1991. Tako je predviđeno refinanciranje samo izvoza na konvertibilno područje, smanjen je broj namjena koje su se kreditirale u okviru selektivnih kvota i bio je izmijenjen način utvrđivanja kvota za odobravanje reeskontnih i lombardnih kredita bankama. Promjene su se odnosile na promjenu udjela pojedinih kriterija u načinu utvrđivanja kvota. Naime, dotadašnjom odlukom o načinu utvrđivanju kvota za davanje reeskontnih i lombardnih kredita bankama bilo je predviđeno da kriterij fondova i rezerva sudjeluje sa 10 posto, kriterij kratkoročnih kredita banaka danih krajnjim

korisnicima za određene namjene također sa 10 posto, kriterij kratkoročnih kredita iz primarne emisije kojima su refinancirani određeni plasmani banaka sa 70 posto, a kriterij depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne rezerve banaka participira sa 10 posto. Novom odlukom utvrđena je drukčija struktura pondera pojedinih koeficijenata i to tako da oni sudjeluju s po 25 posto.

Posebnom odlukom, kojom su bili utvrđeni uvjeti korištenja kredita iz primarne emisije u II tromjesečju 1992. godine, ukinuti su tzv. klasični "selektivni" krediti, a do tada korišteni krediti bili su uključeni u opću kvotu ili u namjensku kvotu, ako su u pitanju bili krediti za ratarsku proizvodnju.

Banke su se mogle koristiti kreditima iz primarne emisije u okviru opće kvote na temelju zaloga i portfelja određenih vrijednosnih papira, te na temelju isprava o kratkoročnim kreditima koje su banke dale krajnjim korisnicima (za pripremu izvoza i za izvoz, te za namjene u proizvodnji).

Kreditima iz primarne emisije u okviru namjenske kvote, banke su se mogle koristiti na temelju isprava o kratkoročnim kreditima danim krajnjim korisnicima za proizvodnju određenih ratarskih kultura.

Bitna novost u mehanizmu refinanciranja iz primarne emisije bila je osiguranje korištenja kredita na temelju zaloga određenih vrijednosnih papira i portfelja određenih vrijednosnih papira u okviru opće kvote u visini od 25 posto, 30 posto, odnosno 35 posto knjigovodstvenog stanja korištenih kredita iz primarne emisije, a prema stanju na dan 30. travnja, 31. svibnja i 30. lipnja 1992. godine.

U drugom tromjesečju izmijenjeni su i kriteriji za raspodjelu kvota iz primarne emisije. U utvrđivanju opće kvote bio je primijenjen samo kriterij udjela osnivačkog fonda i sredstva rezerva svake pojedine banke u ukupnom zbroju osnivačkih fondova i sredstava rezerva svih banaka u Republici na dan 29. veljače 1992. godine.

Za utvrđivanje namjenske kvote za ratarsku proizvodnju primijenjivali su se kriterij osnivačkog fonda i rezerva na dan 29. veljače 1992. i kriterij udjela kratkoročnih kredita banaka odobrenih krajnjim korisnicima za proizvodnju određenih ratarskih

kultura prema prosječnom stanju u razdoblju travanj - lipanj 1991. Udio pondera bio je isti i iznosio je 50 posto za svaki kriterij.

U III. tromjesečju 1992. bile su utvrđene opća kvota i namjenska kvota za otkup pšenice i uljane repice, obnovu stambenog fonda, obnovu stočnog fonda, a u korištenju je bila zadržana i namjenska kvota za ratarsku proizvodnju umanjena za iznos kredita onih poljoprivrednih kultura kod kojih je trebala uslijediti žetva (pšenica, uljana repica).

U trećem tromjesečju bile su utvrđene povoljnije reeskontne stope za izvoz roba i usluga za gotovo na konvertibilno područje, za zalihe pšenice kod Republičke direkcije za robne rezerve, te za pripremu inozemnog turizma. Obveza držanja portfelja kratkoročnih vrijednosnih papira, u okviru opće kvote, povećana je sa 35 posto na 50 posto.

Osim toga, bio je predviđen i fleksibilniji način korištenja namjenske kvote tako da se uz suglasnost Narodne banke Hrvatske mogla izvršiti preraspodjela iznosa kvota pojedinih banaka u korist onih banaka koje su se razmjerno najviše angažirale u kreditiranju otkupa pšenice, uljane repice i dr.

U IV. tromjesečju 1992. bio je i dalje zadržan mehanizam refinanciranja banaka iz primarne emisije u okviru općih, odnosno namjenskih kvota.

U okviru opće kvote povećana je obveza udjela vrijednosnih papira u portfelju banaka od 55 posto na 65 posto knjigovodstvenog stanja korištenih kredita iz primarne emisije prema stanju krajem III. tromjesečja 1992. godine.

Radi poticanja banaka da kreditiraju pojedine namjene važne za ostvarivanje ciljeva kratkoročne gospodarske politike, posebno radi oživljavanja proizvodnje i izvoza, u IV. tromjesečju 1992. primijenjene su diferencirane stope refinanciranja iz primarne emisije. U okviru opće kvote za kratkoročne kredite za izvoz roba i usluga na konvertibilno područje, stopa refinanciranja bila je utvrđena sa 65 posto. Ista stopa refinanciranja primijenjivala se i na kredite odobrene na temelju kratkoročnih prenosivih inozemnih vrijednosnih papira. Za kredite namijenjene pripremi proizvodnje za izvoz stopa refinanciranja iznosila je 60 posto, a za kredite za obavljanje turističkih usluga inozemnim turistima, te za realizaciju

programa stočarske proizvodnje 55 posto. Za sve ostale kredite kojima su se banke koristile u okviru opće kvote primijenjivala se stopa refinanciranja od 50 posto.

Krediti Narodne banke Hrvatske iz sredstava primarne emisije u okviru opće kvote povećani su u 1992. godini za 39,9 milijarda, a krediti u okviru namjenske kvote za 36,5 milijarda.

5.1.2. Krediti za likvidnost

U I. tromjesečju 1992. godine prema odluci Savjeta Narodne banke Hrvatske, redovitim kreditima za održavanje dnevne likvidnosti iz primarne emisije banke su se kod Narodne banke Hrvatske mogle koristiti na temelju sljedećih kratkoročnih vrijednosnih papira u portfelju:

- 1) blagajničkih zapisa centralne banke - do 30 posto nominalne vrijednosti obvezno upisanih i do 100 posto nominalne vrijednosti dobrovoljno upisanih blagajničkih zapisa;
- 2) obveznica Republike - do 50 posto nominalne vrijednosti obveznica koje dospijevaju u roku od tri mjeseca;
- 3) eskontiranih mjenica - do 20 posto nominalne vrijednosti mjenica, ako je njihovo dospijeće do 30 dana;
- 4) blagajničkih zapisa banaka i drugih izdavalaca, koji su izdani na šest i više mjeseci - do 30 posto nominalne vrijednosti zapisa s dospijećem do 30 dana;
- 5) komercijalnih zapisa izdanih na rok od dva mjeseca i više - do 20 posto nominalne vrijednosti tih zapisa s rokom dospijeća do 30 dana.

Kreditima za likvidnost banke su se mogle koristiti najviše 10 radnih dana u mjesecu.

Kako je stara devizna štednja bila pretvorena u javni dug Republike Hrvatske, posebni krediti za likvidnost, kojima su banke koristile temeljem neto smanjenja devizne štednje, mogli su biti vraćeni. Sukladno tome, Savjet Narodne banke Hrvatske donio je novu Odluku o načinu i uvjetima odobravanja kredita bankama za održavanje dnevne likvidnosti.

Prema toj odluci, banke sa sjedištem u Republici Hrvatskoj bile su dužne postupno vratiti Narodnoj banci Hrvatske kredite za likvidnost korištene temeljem neto smanjenja devizne štednje, u šest jednakih mjesečnih obroka, s tim da je prvi obrok dospijevao 30. travnja 1992. godine. Krediti su bili vraćeni u roku.

Podružnice banaka sa sjedištem izvan Republike Hrvatske bile su dužne te kredite vratiti u tri jednaka mjesečna obroka, s tim, da je prvi obrok dospijevao 30. travnja 1992. Krediti nisu vraćeni i za taj iznos povećane su dospjele nepodmirene obveze nerezidentnih banaka prema Narodnoj banci Hrvatske.

U dane korištenja redovitim kreditom za likvidnost, banke nisu mogle povećavati kredite ni druge plasmane, osim plasmana u obvezatne upise blagajničkih zapisa Narodne banke Hrvatske.

Na kraju prosinca 1992. godine banke su koristile 1,7 milijarda redovitih kredita za likvidnost iz sredstava primarne emisije.

5.1.3. Odgoda vraćanja kredita zbog ratnih gubitaka i razaranja

Uredbom Vlade Republike Hrvatske o privremenoj odgodi vraćanja dijela kredita odobrenih iz primarne emisije pravnim osobama koje su pretrpjele štetu od ratnih razaranja, privremeno je odgođena naplata kredita što su ih banke odobrile pravnim osobama sa sjedištem na teritoriju Republike Hrvatske iz primarne emisije i to: za poljoprivrednu proizvodnju, za zalihe i rezerve osnovnih poljoprivrednih proizvoda, za tov stoke i za izvoz robe i usluga, uključujući proizvodnju i pripremu robe za izvoz i pripremu turističke sezone.

Naplata tih kredita odgođena je do 30. lipnja 1992., s time da je kasnije rok prolongiran do kraja 1992. godine, prema visini knjigovodstvenog stanja tih kredita na dan 30. rujna 1991.

Naplata kredita bila je privremeno odgođena onim krajnjim korisnicima čija je imovina privremeno zauzeta, oštećena ili uništena, ili su prinosi odnosno proizvodnja bili umanjeni prema stvarnom obujmu proizvodnje zbog šteta nastalih ratnim razaranja na teritoriju Republike Hrvatske u 1991. godini.

Krediti iz primarne emisije kojih je naplata odgođena iznose 4,7 milijarda, a obračunana kamata za razdoblje do 31. prosinca 1992. iznosi 35,5 milijarda hrvatskih dinara.

5.2. Krediti državi i transfer emisijske dobiti

Modaliteti zaduživanja Republike Hrvatske kod Narodne banke Hrvatske utvrđeni su Uredbom o Narodnoj banci Hrvatske, Zakonom o financiranju javnih potreba, Državnim proračunom Republike Hrvatske za 1992. godinu i Zakonom o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1992. godinu, te konačno Zakonom o Narodnoj banci Hrvatske, koji je u Saboru Republike Hrvatske prihvaćen u studenome 1992. godine.

Tim propisima utvrđen je obujam zaduživanja države kod centralne banke do najviše 5 posto vrijednosti Državnog proračuna za tekuću godinu i rok korištenja kredita - najkasnije do kraja tekuće proračunske godine. Država se može zaduživati kod središnje banke, prema tim propisima, samo kratkoročno i to za premošćivanje vremenske neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja troškova Državnog proračuna, tj. za financiranje onih javnih potreba koje se i inače financiraju iz proračuna, kad se prihodi ne ostvaruju ravnomjerno tijekom godine.

Visina kamatne stope na kredite državi odobrene iz primarne emisije, utvrđena je u visini eskontne stope središnje banke koja je na snazi.

Republika Hrvatska koristila se 31. prosinca 1992. kod Narodne banke Hrvatske kratkoročnim kreditom iz primarne emisije od 20,0 milijardi, koji je do kraja proračunske godine (do 8. siječnja 1992) bio vraćen.

Osim navedenoga kratkoročnog kredita, država se kod Narodne banke Hrvatske koristi i dugoročnim kreditom iz primarne emisije od ukupno 15,5 milijarda. Kredit je odobren na rok od 12 godina, uz početak od tri godine i uz godišnju kamatnu stopu od 1 posto. Taj kredit bio je odobren krajem 1991., temeljem ovlaštenja propisanih preuzetim Zakonom o Narodnoj banci Jugoslavije i jedinstvenom monetarnom poslovanju narodnih banaka republika i narodnih banaka autonomnih pokrajina, koji se primijenjivao prije donošenja Uredbe o Narodnoj banci Hrvatske (23. prosinca 1991).

Člankom 80. Zakona o Narodnoj banci Hrvatske utvrđeno je da višak prihoda nad troškovima Narodne banke Hrvatske čini prihod Državnog proračuna. Tijekom 1992. godine Narodna banka Hrvatske prenosila je mjesečne akontacije emisijske dobiti Državnom proračunu.

Do 31. prosinca 1992. godine na osnovi emisijske dobiti Ministarstvu financija efektivno je doznačeno 55,8 milijarda HRD.

5.3. Rezerve banaka kod Narodne banke Hrvatske

U praksi Narodne banke Hrvatske, glavnu polugu kvantitativne regulacije kreditne aktivnosti banaka čine propisane posebne obvezne rezerve koje se određuju na pojedine depozite u bankama. Ta se sredstva izdvajaju na posebne račune kod Narodne banke Hrvatske. Povećanjem ili smanjenjem stopa obveznih rezerva utječe se na smanjenje ili povećanje kreditne aktivnosti banaka. Radi održavanja minimalne likvidnosti banaka, sustav obveznih rezerva nadopunjen je obveznim upisom vrijednosnih papira Narodne banke Hrvatske (blagajničkih zapisa) i obvezom banaka da, u prosjeku, na svojem računu drže određeni postotak kratkoročnih izvora sredstava u novčanim sredstvima.

5.3.1. Obvezna rezerva

Izdvajanje obvezne rezerve banaka kod Narodne banke bilo je u 1992. godini uređeno Odlukom o obveznoj rezervi kod Narodne banke Hrvatske. Visina obveze bila je utvrđena:

a) propisanom osnovicom za obračun obvezne rezerve (depoziti banaka osim deviznih depozita i određenih depozita koji se izuzimaju iz osnovice - npr. sredstva primljena od Narodne banke, banaka, pomoći područjima nastradalim od elementarnih nepogoda i sl) i

b) stopom obvezne rezerve.

Obvezna rezerva na depozite po viđenju i oročene do tri mjeseca obračunavala se početkom godine po stopi od 12 posto, a na dugoročne depozite po stopi od 5,5 posto. Sredinom godine došlo je do izmjene u obračunu i izdvajanju obvezne rezerve. S mjesečnoga, prešlo se na dekadni obračun i izdvajanje obvezne rezerve. Obračun i izdvajanje obvezne rezerve, obavljani su po isteku svake dekade, na temelju prosječnog stanja depozita na kraju posljednje tri dekade. Tako se nastojao izbjeći velik odljev likvidnih sredstava banaka u onom dijelu mjeseca u kojem su i po drugim osnovama koncentrirani najveći odljevi likvidnih sredstava banaka. Radi izmjene u načinu obračuna i izdvajanju obvezne rezerve bila je smanjena stopa obvezne rezerve na depozite po viđenju od 12 posto na 11 posto.

Izdvojena sredstva obvezne rezerve banaka povećala su se u 1992. godini 564,4 posto. Kako se stopa obvezne rezerve tijekom 1992. nije znatno mijenjala, izdvojena sredstva obvezne rezerve povećana su zbog porasta osnovice za obračun, koja se povećala od 50 milijarda na 467,9 milijarda ili 835,8 posto.

5.3.1.1. Korištenje obvezne rezerve za potrebe dnevne likvidnosti banaka

Korištenje sredstava izdvojene obvezne rezerve za potrebe dnevne likvidnosti banaka u 1992. godini bilo je regulirano Odlukom o načinu i uvjetima korištenja

obvezne rezerve banaka za održavanje njihove dnevne likvidnosti, koja se tijekom 1992. godine nije mijenjala.

Prema toj odluci, banke se mogu koristiti sredstvima obvezne rezerve za pokriće manjka sredstava na žiro-računu banke, ako po završenoj dnevnoj obradi nemaju pokrića za sve obveze. Obveznom rezervom banke se mogu koristiti najviše do 30 posto izdvojenih sredstava obvezne rezerve, najviše deset radnih dana u mjesecu. Ako se banka u jednom danu koristi sredstvima obvezne rezerve u iznosu većem od 30 posto vrijednosti izdvojene obvezne rezerve, narednih pet radnih dana ne može podnositi naloge za davanje kredita, niti obavljanje drugih plasmana. Ako se banka koristi sredstvima obvezne rezerve dulje od 10 dana u mjesecu, smatra se nelikvidnom i prema njoj se poduzimaju posebne mjere, u skladu s Odlukom o načinu obavljanja kontrole i mjerama prema bankama i drugim financijskim organizacijama.

Prosječna dnevna razina sredstava obvezne rezerve korištenih za popunu dnevne likvidnosti banaka iznosila je u I tromjesečju 1992. godine 0,2 milijarde. U drugom i trećem tromjesečju prosječna razina korištenja sredstava obvezne rezerve kretala se u širokom rasponu, od samo 20 milijuna u travnju, do jedne milijarde u rujnu 1992. godine. Krajem godine likvidnost banaka znatno se pogoršala, pa se prosječno dnevno korištenje sredstava obvezne rezerve povećalo od 0,9 milijarda u listopadu na 3,3 milijarde u prosincu 1992. godine.

5.3.2. Minimalna likvidnost banaka

Instrument minimalne likvidnosti čini obvezu banke da u strukturi svojih sredstava osigura propisani minimum sredstava u najlikvidnijem obliku (gotovina u blagajni, sredstva na računima kod Narodne banke Hrvatske i kvalitetni vrijednosni papiri). Usmjeravanjem dijela bankarskih sredstava u najlikvidnija sredstva i plasmane, osim osiguranja likvidnosti banaka, ostvaruje se i kvantitativno reguliranje određenih monetarnih agregata.

Minimalna likvidnost banaka u 1992. godini bila je regulirana Odlukom o načinu održavanja minimalne likvidnosti banaka.

Prema toj odluci, banke su u 1992. godini radi održavanja svoje likvidnosti bile dužne, u prosjeku, tijekom mjeseca držati minimum rezerva likvidnosti:

- u novčanim sredstvima - u prosjeku, mjesečno 3 posto vrijednosti stanja dinarskih kratkoročnih izvora sredstava na kraju prethodnog mjeseca i

- u blagajničkim zapisima Narodne banke Hrvatske - u prosjeku mjesečno 8,6 posto (do kraja veljače ta je obveza iznosila 7,6 posto) vrijednosti stanja dinarskih kratkoročnih izvora sredstava.

Pod dinarskim kratkoročnim izvorima sredstava koji čine osnovicu za utvrđivanje obveze na osnovi minimalne likvidnosti razumijevaju se dinarski depoziti iskazani u pasivi kratkoročne bilance banke: depozitni novac, ostali depoziti po viđenju, ograničeni depoziti, kratkoročne obveze po oročenim depozitima i izdanim vrijednosnim papirima.

5.3.2.1. Minimalna likvidnost banaka u novčanim sredstvima

Obveza minimalne likvidnosti banaka u novčanim sredstvima bila je u 1992. utvrđena u visini 3 posto vrijednosti dinarskih kratkoročnih izvora sredstava. Sredstva minimalne likvidnosti banaka u novčanim sredstvima tijekom 1992. godine više su nego učetverostručena (425 posto). Sredstva minimalne likvidnosti u novčanim sredstvima povećana su zbog rasta kratkoročnih izvora sredstava koji su činili osnovicu za izračun obveze (dinarski kratkoročni izvori sredstava povećani su u 1992. godini 575 posto).

Bankama je u 1992. godini bilo omogućeno da dio minimalne likvidnosti u novčanim sredstvima drže u dobrovoljnim blagajničkim zapisima Narodne banke Hrvatske. Do listopada 1992. godine banke su u blagajničkim zapisima Narodne banke Hrvatske mogle držati 50 posto, a nakon toga 80 posto iznosa ukupne obveze. Međutim, zbog niske likvidnosti banaka dobrovoljni upis blagajničkih zapisa bio je zanemariv.

5.3.2.2. Minimalna likvidnost u obveznim blagajničkim zapisima

Početakom 1992. godine banke su bile obvezne u blagajničkim zapisima Narodne banke Hrvatske držati najmanje 7,6 posto dinarskih kratkoročnih izvora sredstava, prema knjigovodstvenom stanju tih sredstava krajem prethodnog mjeseca. Potkraj veljače ta je obveza povećana na 8,6 posto vrijednosti dinarskih kratkoročnih izvora sredstava.

Metodologija obračuna i upisa obveznih blagajničkih zapisa Narodne banke Hrvatske mijenjala se tijekom godine.

Do studenoga 1992. banke su utvrđivale visinu obveze upisa blagajničkih zapisa Narodne banke Hrvatske primjenom propisanog postotka na stanje dinarskih kratkoročnih izvora sredstava krajem proteklog mjeseca, a tako utvrđena obveza odnosila se na razdoblje od 11. tekućeg mjeseca do 10. narednog mjeseca.

U prosincu 1992. uveden je dekadni obračun i upis obveznih blagajničkih zapisa Narodne banke Hrvatske, a visina obveze utvrđivala se primjenom stope obvezatnog upisa blagajničkih zapisa na prosječno stanje dinarskih kratkoročnih izvora sredstava izračunano prema stanju tih izvora sredstava krajem posljednje tri dekade. Izmjenom metodologije nastojao se ravnomjernije rasporediti teret te obveze banke tijekom jednog mjeseca i izbjeći veći jednokratni odljev likvidnih sredstava banke.

Obvezni upis blagajničkih zapisa kod Narodne banke Hrvatske povećao se u 1992. godini 637,5 posto. Prosječna mjesečna stopa porasta upisanih obveznih blagajničkih zapisa u 1992. godini bila je 18,5 posto, a porast plasmana banaka u obvezne blagajničke zapise Narodne banke Hrvatske posljedica je porasta kratkoročnih depozita koji čine osnovicu za utvrđivanje obveze.

5.3.3. Kamate i naknade Narodne banke Hrvatske

Kamatna politika Narodne banke Hrvatske regulirana je Odlukom o eskontnoj stopi Narodne banke Hrvatske i Odlukom o kamatnim stopama i naknadama Narodne banke Hrvatske.

Eskontna stopa Narodne banke Hrvatske utvrđivala se u 1992. godini na mjesečnoj razini i mijenjala se u skladu s mjesečnim rastom cijena na malo. Tijekom godine rast cijena na malo dosegnuo je od mjesečnih 15,8 posto na početku godine do 33,8 posto na mjesec krajem godine. Sukladno takvom kretanju cijena eskontna stopa Narodne banke Hrvatske iznosila je 12,4 posto, u siječnju a 28,3 posto u prosincu 1992. godine. Eskontna stopa Narodne banke Hrvatske kretala se, u prosjeku, na razini 3 postotna poena nižoj od rasta cijena na malo.

Početakom 1992. godine utvrđene su aktivne i pasivne kamatne stope Narodne banke Hrvatske.

Aktivne kamatne stope Narodne banke Hrvatske:

- na kredite iz primarne emisije, 100 posto eskontne stope;
- na kredite za održavanje likvidnosti, 115 posto eskontne stope;
- na kredite koji nisu vraćeni u roku ili su korišteni protivno propisima, 130 posto eskontne stope;
- na nepravilno izdvojenu obveznu rezervu, na korištena sredstva posebnog kredita za isplatu štednih uloga i za plaćanja tekućih računa građana, na korištenje sredstava iznad iznosa sredstava raspoloživih na žiro-računu banaka, te na razliku između propisane i ostvarene minimalne likvidnosti u novčanim sredstvima i blagajničkim zapisima, 150 posto eskontne stope;
- na sredstva obvezne rezerve korištena za održavanje dnevne likvidnosti, 130 posto eskontne stope.

Pasivne kamatne stope Narodne banke Hrvatske:

- na izdvojena sredstva obvezne rezerve banaka kod Narodne banke Hrvatske, na depozite po viđenju i depozite oročene do tri mjeseca, 30 posto eskontne stope;

- na sredstva obvezne rezerve izdvojena na depozite oročene preko tri mjeseca, 70 posto eskontne stope;

- na obvezno upisane blagajničke zapise, 60 posto eskontne stope.

Tom odlukom bilo je utvrđeno da na refinancirani dio kredita što su ih banke odobrile krajnjim korisnicima na temelju određenih isprava za određene namjene, banke mogu obračunavati kamatu po godišnjoj kamatnoj stopi na razini eskontne stope Narodne banke Hrvatske uvećanoj za četiri postotna poena.

Krajem ožujka 1992. kamatna stopa po kojoj je Narodna banka Hrvatske plaćala kamate bankama na sredstva obvezne rezerve izdvojena na depozite po viđenju i depozite oročene do tri mjeseca, povećana je od 30 posto na 40 posto eskontne stope, a kamata na sredstva obvezne rezerve izdvojena na depozite oročene preko tri mjeseca od 70 posto na 90 posto eskontne stope Narodne banke Hrvatske.

Odlukom o načinu obračuna, naplate i plaćanja aktivnih i pasivnih kamata, te naknada Narodne banke Hrvatske propisano je plaćanje kamata do 8. u mjesecu. Pri obračunu su se primjenjivale konformne stope za kalendarski broj dana u mjesecu. Za razdoblja kraća od mjesec dana kamata se obračunavala po proporcionalnoj metodi.

6. TEKUĆA KONTROLA DINARSKOG I DEVIZNOG POSLOVANJA BANAKA

Na temelju odredaba Zakona o Narodnoj banci Hrvatske, Narodna banka Hrvatske neprekidno provodi kontrolu dinarskog i deviznog poslovanja banaka. Ta se kontrola obavlja na osnovi izvješća i podataka banaka koje banke obvezno, na osnovi zakonskih propisa, dostavljaju dnevno, dekadno i mjesečno. Osim toga, obavlja se i kontrola u bankama. Kontrola poslovanja banaka obavljala se protekle godine u otežanim uvjetima, pa nije bila sveobuhvatna, kako se to obično planom i programom kontrole za tekuću godinu pretpostavlja.

Predmetom kontrole dinarskog poslovanja banaka bili su izvještaji i podaci banaka o korištenju kredita iz sredstava primarne emisije, obveznoj rezervi, minimalnoj likvidnosti itd. koje su banke dostavljale Narodnoj banci Hrvatske.

Predmetom eksterne kontrole poslovanja banaka bili su:

- korištenje kredita iz sredstava primarne emisije (propisane reeskontne kvote, kredit za održavanje dnevne likvidnosti banaka, poseban kredit za isplatu štednje i tekućih računa građana, kredit za ratne štete, namjenska uporaba tih kredita - posebno kada su u pitanju bili krediti za kreditiranje zaliha poljoprivrednih proizvoda ili tova stoke, itd),
- pravodobnost dostavljanja i kontrola točnosti izvješća koje banke dostavljaju Narodnoj banci Hrvatske,
- propisana likvidnost banke, pravilnost obračuna obvezne rezerve, izdvajanje obvezne rezerve u propisanom roku, korištenje sredstava obvezne rezerve, plaćanje naknade za korištenje sredstava obvezne rezerve i
- minimalna likvidnost banke, blagajnički zapisi, ročna struktura plasmana, i drugo.

Na temelju obavljenih kontrola sačinjeni su zapisnici u kojima su navedene utvrđene nepravilnosti u poslovanju banaka što se mogu svrstati u:

a) nepridržavanje propisa o minimalnoj likvidnosti banaka i uplate obveznog dijela blagajničkih zapisa, što je utvrđeno kod 32 banke,

b) nepravilno, odnosno nepropisno korištenje sredstava obvezne rezerve, utvrđeno kod četiri banke,

c) nepravilno korištenje kredita za likvidnost, utvrđeno kod dvije banke i

d) neizvršavanje dospjelih obveza prema Narodnoj banci Hrvatske po kreditima iz primarne emisije (zakašnjenje u otplati, kašnjenje u plaćanju kamata ili naknada) što je utvrđeno kod 16 banaka, itd.

Veći broj banaka imao je u protekloj godini znatnih poteškoća u održavanju tekuće likvidnosti, a pogotovu pri održavanju propisane minimalne likvidnosti. Na osnovi ukupno obavljenih 77 kontrola dinarskog poslovanja banaka doneseno je petnaest rješenja o poduzimanju mjera prema bankama. Uz to je podnesena i jedna prijava za privredni prijestup protiv banke i protiv odgovorne osobe u banci.

U Republici Hrvatskoj devizno poslovanje obavljalo je u 1992. godini 30 banaka s velikim ovlaštenjem (banke ovlaštene za obavljanje platnog prometa i kreditnih poslova s inozemstvom), dvije poslovne banke sa srednjim ovlaštenjem (banke ovlaštene za obavljanje platnog prometa s inozemstvom) i osam banaka s malim ovlaštenjem (obavljanje devizno-valutnih poslova u zemlji).

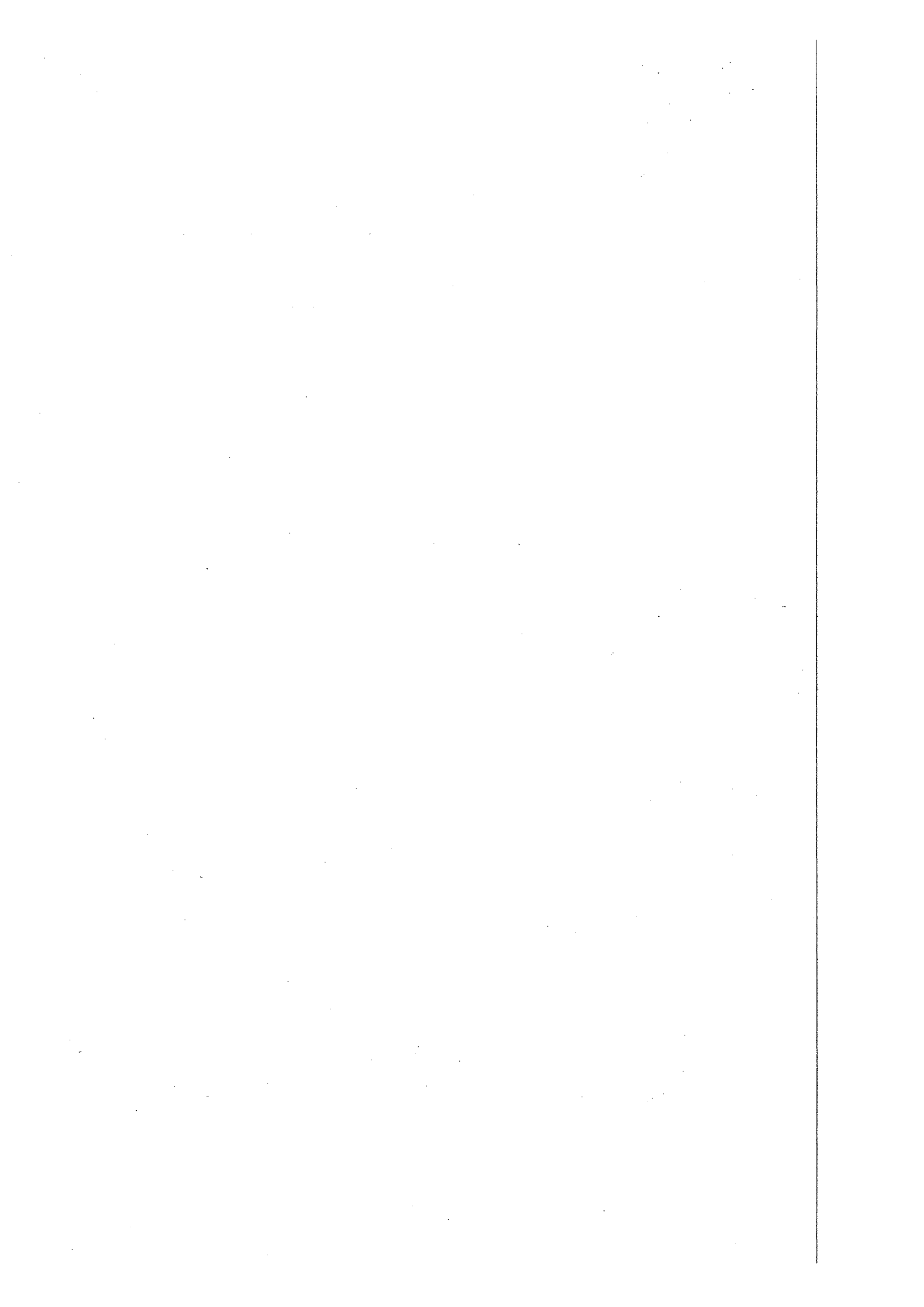
Predmetom kontrole deviznog poslovanja banaka, na osnovi redovitih izvješća banaka ili eksterno u bankama, bila je primjena pojedinih odredaba Zakona o deviznom poslovanju, osobito primjena propisa o platnom prometu s inozemstvom (obveze banaka po redovitim naplatama iz inozemstva i plaćanja u inozemstvo, poslovanje posredstvom deviznih i dinarskih računa nerezidenata), kontrola prometne dokumentacije po inozemnim kreditima, poslovanje efektivnom stranom valutom, trezorsko poslovanje, mjenjačko poslovanje banaka stranom

valutom i ovlaštenih mjenjača, te ispravnost načina utvrđivanja tzv. evidencijske devizne pozicije za zajedničke potrebe.

Kontrolom su zapisnički konstatirane nepravilnosti u radu banaka, a nakon toga, po odluci rukovodstva Narodne banke Hrvatske, donijeta su rješenja o poduzimanju mjera prema bankama, te su podnijete prijave zbog povrede pojedinih članaka Zakona o deviznom poslovanju i Zakona o kreditnim odnosima s inozemstvom.

Unatoč velikim teškoćama u poslovanju banaka u protekloj godini Narodna banka Hrvatske je, na osnovi zakonskih ovlaštenja, poduzimala mjere prema bankama koje se u svom poslovanju nisu pridržavale propisa, kako bi se uspostavila i održavala financijska disciplina.

Takvim je bankama obustavljeno korištenje kreditima iz sredstava primarne emisije u roku od 10 do 30 dana, uz ograničenje porasta plasmana banke.

7. BONITETNA KONTROLA BANAKA I PROBLEMI FINANCIJSKOG POLOŽAJA I SANACIJE BANAKA

Bankarski sustav Republike Hrvatske činile su 42 banke koje su poslovale tijekom 1992. godine. U sustavu su prevladavale razmjerno male banke univerzalnog tipa. Četiri najveće banke imaju 74,6 posto ukupnog financijskog potencijala banaka u Hrvatskoj, a ostalih 38 banaka poslovanje obavlja raspoložujući s preostalih 25,4 posto ukupnog bilančnog iznosa svih banaka.

7.1. Struktura izvora sredstava banaka

Ukupni izvori bankarskog potencijala svih banaka u Republici Hrvatskoj iznosili su na kraju 1992. godine 6.385,1 milijardu hrvatskih dinara. U strukturi potencijala dugoročni izvori iznose 3.755,8 milijarda ili 58,8 posto, kratkoročni izvori 1.507,4 milijarde ili 23,6 posto, a vlastiti dugoročni izvori - fondovi banaka (962,6 milijarda ili 15,1 posto i dugoročne rezervacije (159,3 milijarde ili 2,5 posto) čine 17,6 posto ukupnog potencijala banaka.

7.2. Pokazatelji bonitetne kontrole

Osim tekuće kontrole banaka, radi provođenja mjera monetarne i devizne politike, Narodna banka Hrvatske obavlja kontrolu stabilnosti, solventnosti i profitabilnosti bankarskog sustava. Uobičajeni naziv za tu vrstu kontrole jest "bonitetna kontrola" (banking supervision). Radi provođenja te kontrole, a u skladu s praksom najrazvijenijih zemalja, ta se kontrola provodi propisivanjem minimuma pokazatelja poslovanja banaka putem kojih se utvrđuje dosegnuta razina stabilnosti, solventnosti i profitabilnosti u poslovanju banaka. Takve pokazatelje, po ugledu na svjetsku bankarsku praksu, propisala je Narodna banka Hrvatske.

Ti pokazatelji odnose se na adekvatnost kapitala banke, koeficijent velikih i najvećih kredita, koeficijent osnovnih sredstava, koeficijent potencijalnih gubitaka u odnosu prema kapitalu banke. Osim tih pokazatelja, u okviru bonitetne kontrole obavlja se i posebno analitičko ispitivanje i drugih aspekata poslovanja banaka, kao što su profitabilnost, likvidnost i rukovođenje bankom.

Na temelju godišnjih izvješća banaka i ovih pokazatelja stanje je bankarskog sustava u Hrvatskoj ovakvo:

7.2.1. Kvaliteta aktive banaka

Kvaliteta aktive svodi se u osnovi na ocjenu kreditnog rizika plasmana banaka. Pod kreditnim rizikom razumijeva se pretpostavka banke da zajmoprimac možda neće biti kadar otplatiti svoj dug u trenutku njegova dospijeca. U privredno razvijenim zemljama banke redovito utvrđuju izloženost plasmana kreditnom riziku kako bi utvrdili potrebne rezerve za ispravak vrijednosti tih plasmana. Takva praksa u nas je prvi put primijenjena 1989. godine provođenjem dijagnostičkog ispitivanja poslovanja banaka po metodologiji tvrtke Coopers-Lybrand Deloitte.

Od ukupne aktive bilance banaka u Republici Hrvatskoj, koja je na kraju 1992. godine, kako smo napomenuli, iznosila 6.385,1 milijardu, rizična bilančna aktiva iznosila je 3.601,4 milijarde ili 56,4 posto aktive. Pod rizičnom aktivom razumijevaju se devizni depoziti kod domaćih i stranih banaka, vrijednosni papiri, kratkoročni i dugoročni krediti, ostala aktiva koja uključuje i obračunane kamate, te izvanbilančne obveze (obveze po danim garancijama, jamstvima i avalima).

U promatranju stupnja izloženosti aktive kreditnom riziku treba imati na umu da su u rizične plasmane razvrstana i potraživanja banaka od Republike Hrvatske na osnovi javnog duga nastalog prema Uredbi o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i na osnovi potraživanja za primljene obveznice Republike Hrvatske u skladu sa Zakonom o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva. Tim uključivanjem, za iznos tih potraživanja, neopravdano je povećan iznos rizične aktive.

Potencijalni gubici, odnosno potrebna dodatna rezerva za pokriće rizičnosti plasmana utvrđene Odlukom o načinu klasificiranja aktive i odgovarajućih izvanbilančnih stavki banaka i drugih financijskih organizacija, s aspekta njihove naplativosti, iznosi 250,5 milijardi. Od ukupne potrebne dodatne rezerve četiri banke s najvećom izloženošću kreditnom riziku trebaju osigurati 194,4 milijarde dodatne rezerve.

Potrebne dodatne rezerve, zbog rizičnosti plasmana na razini bankarskog sustava, čine 23,3 posto ukupnoga kapitala svih banaka. No, kod jedne banke potencijalni gubici koji mogu nastati uslijed visoke rizičnosti plasmana obvezuju banku da osigura potrebne rezerve koje su 76 posto veće od kapitala banke. Taj podatak pokazuje da je banka tehnički insolventna, jer je izgubila osnivački fond i rezerve kroz potencijalne gubitke u kreditnom portfelju i ostaloj rizičnoj aktivi. Kod dvije banke udio potrebne rezerve u kapitalu banke čini 50 posto do 100 posto, dok je kod svih ostalih banaka udio potrebne rezerve u kapitalu banke ispod 50 posto i to se može ocijeniti veoma povoljnim stanjem.

Taj podatak treba promatrati u svjetlu činjenice da deset banaka (riječ je o novoosnovanim bankama) nema rizičnih plasmana, pa samim time ni potrebu da osigura dodatnu rezervu za pokriće eventualnih gubitaka zbog nemogućnosti naplate potraživanja na osnovi određenih plasmana.

7.2.2. Adekvatnost kapitala

Koeficijent adekvatnosti kapitala na razini bankarskog sustava iznosi 14,7 posto, a pritom samo dvije banke ne ispunjavaju minimum od 6 posto pokrivenosti ukupne rizične aktive i rizičnih izvanbilančnih stavaka sredstvima osnivačkog fonda i rezervama banke.

7.2.3. Koeficijent velikih kredita

Prosječni koeficijent velikih kredita na razini bankarskog sustava iznosi 165,3 posto što je, po međunarodnim mjerilima, izvan dopuštenih okvira. Iako banke nastoje smanjiti ovisnost o komitentima nositeljima najvećeg zaduženja, velike

banke nisu uspjele, u usporedbi s 1991. godinom, znatno smanjiti koeficijent velikih kredita.

7.2.4. Koeficijent plasmana u osnovna sredstva

Koeficijent plasmana u osnovna sredstva čini relativan odnos ulaganja u osnovna sredstva i neto kapitala banke. Prema odredbama, to ulaganje ne smije prijeći 20 posto neto kapitala. Na dan 31. prosinca 1992. plasmane u osnovna sredstva iznad propisanih 20 posto kapitala ima 13 banaka.

7.2.5. Koeficijent osnivačkih ulaganja

Koeficijent osnivačkih ulaganja jest odnos osnivačkih ulaganja i neto kapitala i ne može biti veći od 20 posto. Na dan 31. prosinca 1992. godine propisani odnos ne ispunjavaju dvije banke.

7.3. Financijski rezultat poslovanja banaka

Prema podacima iz bilance uspjeha banaka, samo jedna banka je imala negativni financijski rezultat poslovanja u 1992. godini. Ostale banke ostvarile su dobit od 14,6 milijarda.

Valja naglasiti da podaci iz bilanca uspjeha nisu iskazivani na istovjetan način u svim bankama, s obzirom na to da je napatkom Ministarstva financija bilo omogućeno da se prihodi iz revalorizacije nominalne vrijednosti obveznica za restrukturiranje gospodarstva mogu dijelom usmjeriti i u korist revalorizacijske rezerve.

Strukturu prihoda banaka čine: - u milijardama HRD -

- prihodi na osnovi tečajnih razlika	4 323.9
- prihodi na osnovi redovite kamate na dane kredite i druge plasmane	696.9
- prihodi na osnovi zatezne kamate	49.1
- prihodi na osnovi naknada za bankarske usluge	60.6

Strukturu troškova čine:

- izdaci na osnovi tečajnih razlika	4 155.0
- izdaci na osnovi kamata	608.1
- izdaci na osnovi ispravka vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja i otpisa nenaplativih potraživanja	130.7
- materijalni troškovi i amortizacija	35.1
- plaće	16.5

7.4. Godišnji obračun banaka

Vrlo je značajno upozoriti na to da korisnost i upotrebljivost podataka ovisi o točnosti financijskih izvješća banaka na kojima se zasnivaju navedeni podaci i pokazatelji.

Svi naprijed korišteni podaci i pokazatelji uzeti su iz izvješća koje banke dostavljaju Narodnoj banci Hrvatske temeljem Odluke o minimumu obujma, obliku i sadržaju ekonomsko-financijske revizije i Izvješća o ekonomsko-financijskoj reviziji za banke i druge financijske organizacije.

Nakon obavljene obvezne revizije godišnja izvješća banaka mogu biti u bitnim elementima izmijenjena prema prvobitnim izvješćima rukovodstva banke.

Na temelju navedenih podataka i pokazatelja o ukupnom bankarskom sustavu Hrvatske može se izreći zadovoljavajuća ocjena, ali zbog prethodno iznijetoga

konačna ocjena o stanju bankarskog sustava može se donijeti, tek nakon revizija godišnjih obračuna banaka.

7.5. Nužnost sanacije banaka i njezini mogući oblici

Navedeni podaci kojima se, prema međunarodnim uzancama, iskazuje stanje i uspješnost poslovanja banaka i utvrđuje njihov bonitet, upućuju na probleme koji čine nužan nastavak započetog restrukturiranja i sanacije banaka. U prvoj fazi procesa "ozdravljenja" banaka linearno provedena rekapitalizacija banaka putem tzv. velikih obveznica bitno je popravila bilancu banaka. Zamrzavanje devizne štednje i pretvaranje tečajnih gubitaka po deviznoj štednji u javni dug također je pridonijelo poboljšanju bilance banaka.

U narednom razdoblju raspoložive mogućnosti saniranja dubioza odnosno "čišćenja" preostalog dijela loših plasmana iz aktive banaka treba selektivno usmjeriti prema bankama s ratom zahvaćenih područja i prema bankama s nepovoljnom strukturom komitenata.

Mjere koje na razini bankarskog sustava vode prema konačnom rješenju problema jesu:

- odlučna privatizacija cjelokupnoga gospodarstva, uključujući i banke, jer dugoročno nema sanacije bez privatizacije,
- zdrava bankarska regulativa i razvijena bonitetna kontrola te
- mehanizam zaštite od utjecaja velikih javnih poduzeća i političkih čimbenika na poslovnu orijentaciju banaka,
- dokapitalizacija velikih i srednjih banaka u iznosu potencijalnih gubitaka i dokapitalizacija malih banaka propisanog minimuma osnivačkoga kapitala banke.

8. POSLOVANJE TREZORA NARODNE BANKE HRVATSKE

Temeljem Zakona o Narodnoj banci Hrvatske, Direkcija trezora kao organizacijski dio centralne banke sudjeluje u pripremama za tiskanje i izdavanje novčane jedinice Republike Hrvatske, zaprima tiskane novčanice od proizvođača, te opskrbljuje novčanicama nosioce gotovinskog platnog prometa na teritoriju Republike Hrvatske.

Direkcija trezora Narodne banke Hrvatske opskrbljuje podružnice Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske gotovinom u okviru maksimuma gotovine, što ga je Narodna banka Hrvatske utvrdila za svaku pojedinačnu podružnicu;

- zamijenjuje novčanice koje su postale neprikladne za daljnji optjecaj, te organizira i obavlja poništavanje novčanica povučenih iz optjecaja;

- od nositelja gotovinskog prometa zaprima sumnjive primjerke novčanica, obavlja stručnu ekspertizu za otkrivanje krivotvorina, te izvješćuje nositelje gotovinskog platnog prometa o pojavi krivotvorenih novčanica. U tu svrhu izdaje posebne okružnice, vodi posebne evidencije o vrsti krivotvorina, te usko surađuje s Ministarstvom unutarnjih poslova na suzbijanju krivotvorenja novčanica i

- ugovorno za Ministarstvo financija Republike Hrvatske raspodjeljuje administrativne biljege i mjenice Republike Hrvatske u depoe podružnica Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske za prodaju maloprodajnoj mreži na teritoriju Republike Hrvatske. Za navedene poslove Direkcija trezora ima 1 posto provizije.

Direkcija trezora obavlja i poslove ostava u kojima se nalazi prigodni kovani novac, obveznice te druge vrijednosti.

U nastavku se daje Pregled kretanja gotovine u hrvatskim dinarima u Narodnoj banci Hrvatske tijekom 1992. godine:

Tablica 3.

P R E G L E D
kretanja gotovine Narodne banke Hrvatske u 1992. godini

- u milijunima hrvatskih dinara -

Opis	Iznos
Stanje 1. siječnja 1992.	5 210
Primljeno od proizvođača	159 169
Primljeno od SDKH kao suvišak gotovine	14 410
Ukupno:	178 789
Poslane dotacije gotovine podružnicama SDKH	163 144
Izdvojeno za numizmatiku	433
Stanje 31. prosinca 1992.	15 212

Tijekom 1992. godine Direkcija trezora zaprimila je od proizvođača novčanica Ab Tumba Bruk, Sweden (apoeni od 25, 100, 500, 1.000, 2.000 i 5.000 HRD) i Tiskarskog izdavačkog zavoda Zrinski Čakovec (apoeni od 1, 5 i 10 HRD) slijedeće količine novčanica:

Tablica 4.

P R E G L E D
primljenih novčanica HRD od proizvođača gotovine u 1992. godini

Apoen	Komadi	Vrijednost u tisućama HRD	Struktura u posto
5 000	18 200 000	91 000 000	57.17
2 000	20 000 000	40 000 000	25.13
1 000	20 700 000	20 700 000	13.01
500	12 000 000	6 000 000	3.77
25	32 000 000	800 000	0.50
10	34 160 000	341 600	0.21
5	49 920 000	249 600	0.16
1	78 000 000	78 000	0.05
UKUPNO	264 980 000	159 169 200	100.00

Primljenih 265 milijuna komada novčanica dostavljeno je u osamnaest pošiljaka: sedam je zaprimljeno od Ab Tumba Bruk, a petnaest od TIZ Zrinski. Od ukupno devet apoenskih vrsta novčanica zaprimljenih u 1992. godini na četiri najveća apoena odnosi se 99,1 posto nominalne vrijednosti svih apoena zajedno, što se ocijenjuje kao kvalitetna apoenska struktura.

U 1992. godini u optjecaj su uvedena dva nova apoena novčanica: 5.000 HRD od 1. kolovoza i 2.000 HRD od 1. listopada 1992. godine.

Od 20. do 24. rujna 1992. predstavnik Direkcije trezora Narodne banke Hrvatske izvršio je uvid u proces tiskanja novčanica u Ab Tumba Bruk - Sweden radi kontrole tiskanja, poništavanja i isporuke novčanica hrvatskog dinara.

Kontrola je obavljena uvidom u knjigovodstvenu dokumentaciju, radne listove, skladišne kartoteke i certifikate o isporuci i poništavanju, te kontrolnim pregledom araka i novčanica izdvojenih u makulaturu.

Od ukupno tiskanih 222,7 milijuna komada novčanica Narodnoj banci Hrvatske je zaključno sa 24. rujnom 1992. isporučeno 202,1 milijun komada novčanica, dok razliku od 20,6 milijuna komada čine makulturne novčanice, koje su u dva navrata poništene:

- od 20. veljače do 3. ožujka 1992. poništeno je, bez prisutnosti djelatnika Narodne banke Hrvatske, ukupno 14.789.100 komada novčanica, a

- od 21. do 22. rujna 1992. poništeno je, uz prisutnost djelatnika Narodne banke Hrvatske, ukupno 5.747.916 komada novčanica.

Ab Tumba Bruk - Sweden zadržala je 15.525 komada novčanica kao uzorke za buduću proizvodnju.

Tijekom 1992. godine podružnicama Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske izdane su sljedeće količine apoenskih novčanica:

Tablica 5.

P R E G L E D

Izdane gotovine podružnicama SDKH po apoenima u 1992. godini

Apoen	Komadi u tisućama	Struktura u posto	Vrijednost u tisućama HRD	Struktura u posto
5 000	15 750	6.81	78 750 000	48.27
2 000	19 475	8.42	38 950 000	23.87
1 000	28 794	12.45	28 794 000	17.65
500	29 612	12.80	14 806 000	9.08
100	7 000	3.02	700 000	0.43
25	27 710	11.97	692 750	0.42
10	26 270	11.36	262 700	0.16
5	27 960	12.09	139 800	0.09
1	48 770	21.08	48 770	0.03
UKUPNO	231 341	100.00	163 144 020	100.00

Na četiri najveća apoeni otpada 98,9 posto vrijednosti svih apoenih novčanica, uz nešto veću zastupljenost novčanica od 1.000 HRD i 500 HRD prema novčanicama zaprimljenima od proizvođača, zbog toga što su te novčanice u optjecaju od početka 1992. a novčanice od 2.000 HRD i 5.000 HRD stavljene su u optjecaj u drugoj polovici 1992. godine

Direkcija trezora opskrbljuje podružnice iz vlastite zalihe ili preraspodjelom gotovine između podružnica (preuzimanjem suviška gotovine, obradom i ponovnim izdavanjem ili prijenosom gotovine iz podružnice u podružnicu).

Tijekom 1992. godine Direkcija trezora izdala je 163,1 milijardu od čega je 14,4 milijarde preuzela od podružnica Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske kao suvišak gotovine. Navedeni iznos preuzet je od Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske, podružnice Čakovec, Pula, Rijeka, Zadar i Šibenik, u kojima je priljev gotovine bio veći od potreba podružnica. Iz dijela preuzetog suviška podmirene su potrebe Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske, a dio suviška uvršten je u zalihu Narodne banke Hrvatske.

U ukupnom prometu gotovinom Podružnica Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske Zagreb sudjeluje sa 73,67 posto, a ostale podružnice sa 26,33 posto.

Direkcija trezora izdala je tijekom 1992. ukupno 246 naloga za prijenos gotovine između podružnica Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske, čime je udovoljeno zahtjevima podružnica za dodatnih 37,6 milijarda.

U nastavku se daje ukupan pregled stanja gotovine na zalihi i u optjecaju tijekom 1992. godine.

Tablica 6.

STANJE
gotovine po mjesecima u 1992. godini

- u milijunima hrvatskih dinara -

Datum	Stanje gotovine u trezorima i blagajnama kod				Gotovina u optjecaju	Ukupno
	NBH	SDKH	HPT	BANAKA		
01. siječnja	5 210	7 350	2 409	960	18 302	34 233
31. siječnja	4 617	7 169	2 943	867	19 250	34 841
29. veljače	3 742	7 927	1 604	687	21 742	35 702
31. ožujka	20 956	10 776	2 527	938	24 502	59 702
30. travnja	20 006	8 222	3 159	967	27 348	59 702
31. svibnja	15 988	7 764	3 358	1 170	31 456	59 702
30. lipnja	10 049	10 313	2 242	1 377	34 791	59 702
31. srpnja	2 281	5 787	3 907	1 833	45 894	59 702
31. kolovoza	62 076	19 576	4 200	2 256	48 942	137 050
30. rujna	86 675	20 849	5 373	3 164	60 911	176 970
31. listopada	71 129	21 338	6 210	2 806	75 653	176 969
30. studenoga	61 040	26 535	9 841	4 287	75 266	176 969
31. prosinca	15 235	39 967	2 549	4 378	130 840	192 969

Tijekom 1992. godine Direkcija trezora je na temelju Odluke o zamjeni istrošenih i oštećenih novčanica od podružnica Službe društvenog knjigovodstva Hrvatske preuzela slijedeće količine novčanica neprikladnih za daljnji optjecaj:

Tablica 7.

PREGLED
novčanica povučenih iz optjecaja u 1992. godini

Vrsta	Komadi	HRD
Istrošene novčanice	1 465 000	15 903 000
Oštećene novčanice	12 104	7 384 250
Makulturne novčanice	85	103 000
UKUPNO	1 477 189	23 390 250

Novčanice povučene iz optjecaja kao neprikladne za daljnji gotovinski promet (apoeni od 1, 5 i 10 HRD) tiskane su na lošijem papiru, pa su se prilikom uporabe istrošile. U gotovinskom prometu izdvojeno je 85 novčanica na kojima je ustanovljena greška nastala u procesu tiskanja. Tijekom 1992. godine nije bilo poništavanja povučenih novčanica.

Evo i pregleda primljenih zahtjeva nosilaca gotovinskog prometa i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske za stručnu analizu novčanica radi otkrivanja krivotvorina, te rezultata vještačenja:

Tablica 8.

P R E G L E D
zahtjeva i rezultata stručne analize novčanica u 1992. godini

Apoen	Broj zatjeva za analizu	Ukupan broj novčanica	REZULTATI ANALIZE		Način izrade krivotvorenih novčanica
			Originalne oštećene novčanice	Krivotvorene novčanice	
5.000	9	21	18	3	fotokopije
2.000	1	1	1	-	-
1.000	53	154	31	123	fotokopije
500	9	14	11	3	fotokopije
100	14	26	23	3	offset
UKUPNO	86	216	84	132	

Stručnu analizu novčanica obavili su djelatnici Direkcije trezora koristeći se pri analizi papira uslugama Tvornice papira Zagreb, na temelju ugovora sklopljenog između Narodne banke Hrvatske i tvornice. O pojavi krivotvorina svi nositelji gotovinskog prometa obaviješteni su posebnim okružnicama, uz detaljne naputke o obilježjima krivotvorina.

Tijekom prvog tromjesečja 1992. godine Direkcija trezora preuzela je od podružnica SDKH novčanice i kovani novac izdanja "NBJ", koje su povučene iz optjecaja i zamijenjene novčanom jedinicom Republike Hrvatske, u ukupnom iznosu od 27,3 milijarde "YU Din".

Novčanice i kovani novac (290.533.017 komada novčanica i 37.140.047 komada kovanog novca, što teži oko 502 tone) deponirani su u posebnom iznajmljenom prostoru.

Tijekom zadnjeg tromjesečja 1992. godine Direkcija trezora je nakon uvođenja u optjecaj administrativnih biljega i mjenica Republike Hrvatske preuzela od podružnica SDKH taksene i porezne vrijednosnice izdanja "NBJ" u ukupnom iznosu od 130,5 milijuna "YU Din" (43,748.569 komada vrijednosnica; oko osam tona).

9. BANKE U HRVATSKOJ I OSNIVANJE NOVIH BANAKA U 1992. GODINI

Na kraju 1991. godine u Republici Hrvatskoj dozvolu za osnutak imale su 32 banke. Tijekom 1992. godine Narodna banka Hrvatske izdala je dozvolu za osnutak 10 banaka i to 9 banaka je osnovano kao dionička društva, a jedna banka kao društvo s ograničenom odgovornošću.

Od 10 banaka koje su dobile dozvolu od Narodne banke Hrvatske tijekom 1992. godine tri banke su mješovite banke (jedna banka s austrijskim osnivačem, jedna banka sa slovenskim osnivačem i jedna banka s osnivačem iz Bosne i Hercegovine).

Na dan 31. prosinca 1992. godine u Republici Hrvatskoj dozvolu za osnivanje imale su ukupno 42 banke.

10. BANKE KOJE NEMAJU DOMICIL U HRVATSKOJ

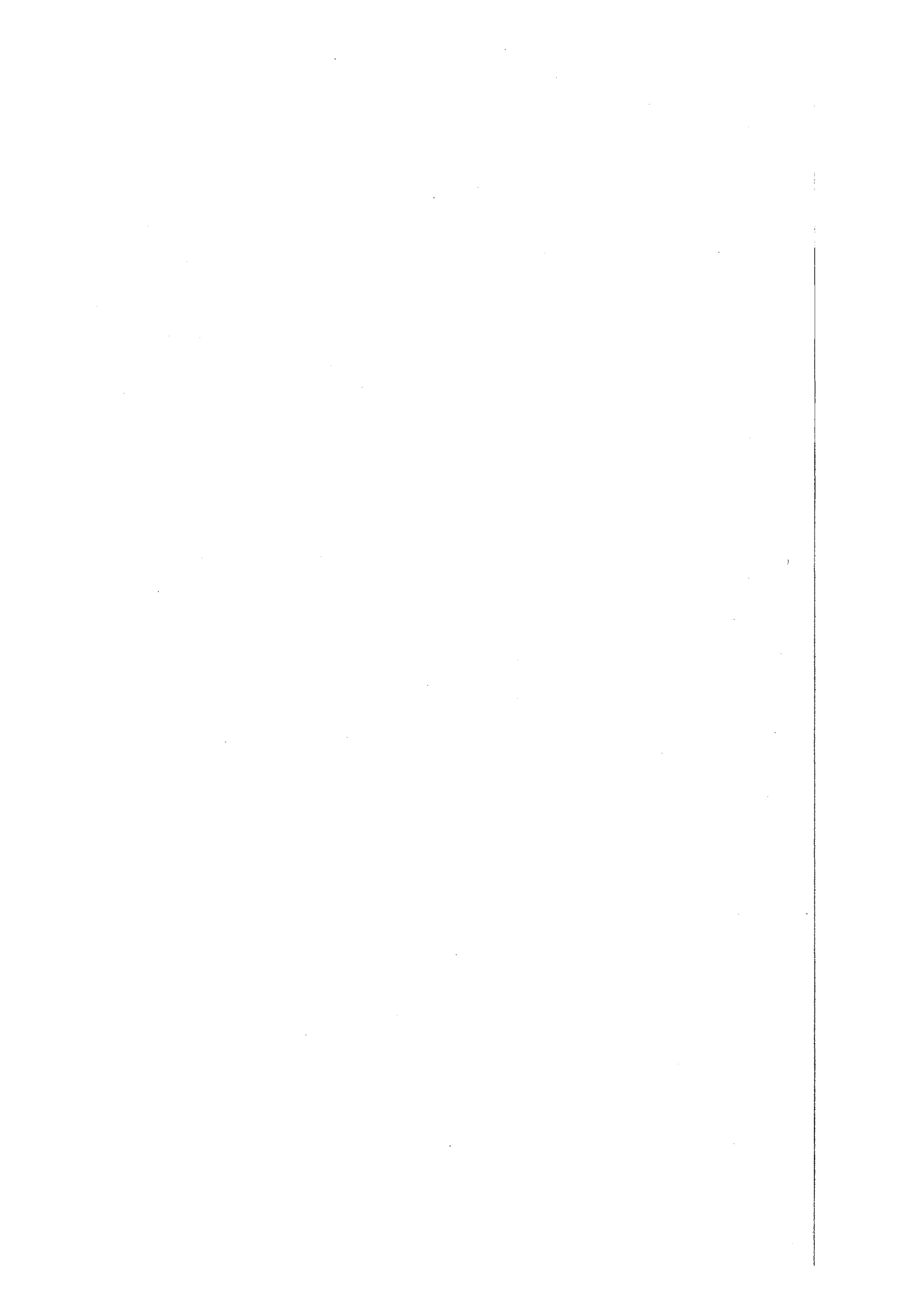
Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske, podružnice Jugobanke d.d. Beograd u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Podravskoj Slatini i podružnica Ljubljanske banke d.d. Ljubljana u Zagrebu, u Hrvatskoj više nisu mogle poslovati. Jugobanka d.d. Beograd i Ljubljanska banka d.d. Ljubljana postale su strane banke koje, po postojećim propisima, nisu mogle imati podružnice u Republici Hrvatskoj. No, budući da su te podružnice poslovale i s građanima i s pravnim osobama bilo im je omogućeno da nastave poslovati do 30. lipnja 1992. i da u tom roku riješe svoj status. Problem pravnog statusa Ljubljanske banke d.d. Ljubljana - Glavna podružnica Zagreb rješavao se u međusobnim kontaktima i s predstavnicima Ljubljanske banke d.d. Ljubljana i Republike Slovenije, ali tijekom 1992. godine konačni dogovor još nije bio postignut. Problem rješenja statusa glavnih podružnica Jugobanke d.d. Beograd nije se mogao rješavati u kontaktima s predstavnicima Jugobanke d.d. Beograd.

Budući da glavne podružnice Jugobanke d.d. Beograd nisu riješile svoj pravni status (osim Glavne podružnice u Podravskoj Slatini poslove koje je preuzela novoosnovana Slatinska banka u Podravskoj Slatini), bile su dužne svoje poslovanje na teritoriju Republike Hrvatske likvidirati. Kako je bilo nužno da se likvidacija poslovanja provodi uredno i kontrolirano, Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o načinu likvidacije poslovanja glavnih podružnica Jugobanke d.d. Beograd koje su poslovale na teritoriju Republike Hrvatske. Tom uredbom regulirano je da će se u likvidaciji poslovanja glavnih podružnica obavljati naplata potraživanja glavnih podružnica od pravnih i fizičkih osoba s teritorija Republike Hrvatske, te da će se do visine naplaćenih potraživanja izmirivati dugovi glavnih podružnica prema pravnim i fizičkim osobama s teritorija Republike Hrvatske. Odlukom Narodne banke Hrvatske određene su banke u Republici Hrvatskoj koje će te poslove likvidacije obavljati i taj je posao u tijeku.

DODATAK

1. ZAKON O NARODNOJ BANCI HRVATSKE

Proces monetarnog osamostaljivanja Republike Hrvatske, započet samostalnim poslovanjem Narodne banke Hrvatske u srpnju 1991. godine i donošenjem Uredbe o Narodnoj banci Hrvatske, faktično je okončan donošenjem Zakona o Narodnoj banci Hrvatske koji je Sabor Republike Hrvatske donio na sjednici održanoj 4. studenoga 1992. Tim zakonom, koji je objavljen u "Narodnim novinama" broj 74/92, uređene su osnove monetarnog sustava i središnjeg bankarskog poslovanja u Republici Hrvatskoj. Tim zakonom Narodna banka Hrvatske određena je za središnju monetarnu ustanovu Republike Hrvatske, koja je u svom radu samostalna i neposredno odgovorna Saboru Republike Hrvatske, s osnovnom zadaćom čuvanja vrijednosti domaće valute i opće likvidnosti plaćanja u zemlji i prema inozemstvu.

2. UČLANJENJE HRVATSKE U MEĐUNARODNI MONETARNI FOND I DRUGE MEĐUNARODNE FINANCIJSKE ORGANIZACIJE

Uključivanje Hrvatske, kao samostalne države, u strukturu međunarodnih financijskih organizacija, sastoji se od definiranja odnosa s trima temeljnim skupinama inozemnih partnera. Prva su skupina međunarodne financijske organizacije, druga pojedine države i njihove specijalizirane agencije za financiranje (osiguravanje i kreditiranje) izvoza, a treća su inozemne komercijalne banke.

Republika Hrvatska je u procesu učlanjivanja u međunarodne financijske organizacije prednost dala učlanjenju u Međunarodni monetarni fond, grupu Svjetske banke i Europsku banku za obnovu i razvoj.

Tijekom 1993. godine trebat će odrediti pristup učlanjenju u ostale razvojne banke (npr. u Europsku investicijsku banku, Eurofimu, Interameričku banku, Azijsku banku za razvoj i Afričku banku za razvoj), pri čemu bi prioritet trebalo imati učlanjenje u Eurofimu i u Europsku investicijsku banku. Narodna banka Hrvatske trebala bi, također, postati članicom Banke za međunarodne nagodbe (BIS).

2.1. Međunarodni monetarni fond

Hrvatska je postala članica Međunarodnog monetarnog fonda na temelju odluke Izvršnog odbora Fonda o uvjetima učlanjenja od 14. prosinca 1992. godine. Te uvjete Hrvatska je efektivno i u potpunosti ispunila 15. siječnja 1993. godine.

Učlanjenje Hrvatske u Međunarodni monetarni fond bitno je zbog više razloga. Prvo: učlanjenje Hrvatske u Fond značilo je priznanje od međunarodne financijske zajednice, drugo: stjecanjem članstva u Fondu, Hrvatska može biti kandidat za korištenje sredstava iz odgovarajućeg aranžmana za platnobilančno uravnoteženje ("stand-by" ili "enlarged access") i treće: članstvo u Fondu i zaključivanje odgovarajućeg aranžmana nužne su pretpostavke za početak multilateralnih pregovora s državama-kreditorima (u okvirima Pariškog kluba) i s inozemnim komercijalnim bankama (u okvirima Londonskog kluba) o reprogramiranju odnosno refinanciranju hrvatskog eksternog duga. Time bi se Hrvatskoj otvorio regularan pristup međunarodnom tržištu kapitala. Naposljetku, učlanjenje u Fond preduvjet je za učlanjenje u Međunarodnu banku za obnovu i razvoj (IBRD) i njezine afilijacije (IFC, IDA i MIGA) što daje mogućnost za korištenje "zajmova za strukturno prilagođavanje" i "projektnih zajmova" kod IBRD-a.

Proces učlanjenja u Međunarodni monetarni fond trajao je razmjerno dugo - gotovo cijelu 1992. godinu - zbog MMF-ova razmatranja modaliteta učlanjenja država nastalih na području bivše SFRJ. S tim u svezi, Fond je, u osnovi, razmatrao dva temeljna modaliteta učlanjenja novih članica:

a) primjena načela kontinuiteta Jugoslavije. U slučaju odluke Fonda da je tzv. SR Jugoslavija sukcesor bivše SFRJ, nove države, pa prema tome i Republika Hrvatska, trebale bi se u Međunarodni monetarni fond učlaniti kao potpuno nove članice, koje ne bi sudjelovale u aktivi i pasivi bivše SFRJ i kojima bi trebalo odrediti potpuno novu kvotu u Fondu. Prema toj nepovoljnijoj alternativni, nove države s područja bivše SFRJ platile bi novu kvotu i ne bi sudjelovale u alokaciji specijalnih prava vučenja i u raspodjeli kvote i dugova bivše SFRJ.

b) primjena načela disolucije Jugoslavije. Kao članice Fonda, države nasljednice učlanile bi se u Međunarodni monetarni fond temeljem sukcesije članstva,⁵ što znači da bi države sukcesori, u tom slučaju, naslijedile odgovarajući dio kvote,

⁵ Osnovni međunarodnopravni akt koji regulira pitanja disolucije i sukcesije država jest Bečka konvencija o sukcesiji država u odnosu prema ugovorima, koja je zaključena u Beču 23. kolovoza 1978. godine.

te ostalu imovinu i obveze bivše SFRJ, uključujući tu i alokaciju specijalnih prava vučenja.

Modalitet učlanjenja novih država sukcesora bivše SFRJ imao je, u razmišljanjima mjerodavnih organa Fonda, dvije podvarijante:

b1) princip potpune sukcesije - po kojem bi se sve države bivše SFRJ, uključujući i tzv. SR Jugoslaviju, istodobno učlanile u Međunarodni monetarni fond, pošto prihvate prijedlog Fonda o raspodjeli kvote i drugih potraživanja i obveza bivše SFRJ. Primjenom tog modaliteta tzv. SR Jugoslavija zadržala bi članstvo u Međunarodnom monetarnom fondu, iako je njezin status u Organizaciji ujedinjenih naroda u rujnu 1992. godine zamrznut. Stoga je bila predložena druga podvarijanta:

b2) načelo djelomične (parcijalne) sukcesije, po kojem države sukcesori stupaju u članstvo Fonda postupno, ispunjavanjem određenih tehničkih (da nemaju dospjelih nepodmirenih obveza prema Fondu) i političkih preduvjeta (međunarodno priznanje). Prema toj podvarijanti, Republika Hrvatska i Republika Slovenija bile bi se odmah mogle učlaniti u Fond dok bi se npr. Makedonija i tzv. SR Jugoslavija uključile, tek nakon priznavanja njihova međunarodnog pravnog subjektiviteta.

Tijekom razmatranja tih modaliteta učlanjenja u Fond, stajalište Republike Hrvatske je bilo da se njeno učlanjenje treba prije operacionalizirati. Pri tome se učlanjenje u Fond, na temelju primjene principa parcijalne sukcesije činilo razmjerno najboljim.

U uvjetima tadašnjih međunarodnih konsideracija (mišljenje Badinterove komisije iz srpnja 1992. godine, stajalište Organizacije ujedinjenih naroda prema članstvu tzv. SR Jugoslavije u toj organizaciji iz rujna 1992. godine, odluka Izvršnog odbora Međunarodnog monetarnog fonda iz rujna 1992. godine kojom je spriječeno sudjelovanje delegacije tzv. SR Jugoslavije na godišnjoj skupštini Fonda) Izvršni odbor Fonda je 14. prosinca 1992. usvojio odluku o primjeni principa parcijalne sukcesije pri učlanjenju novih država - sukcesora bivše SFRJ u Fond. Takva odluka Izvršnog odbora Fonda bila je sukladna ranijim službenim stajalištima Republike Hrvatske.

Uz primjenu načela parcijalne sukcesije, Hrvatska je prihvatila da njezin udio u potraživanjima i obvezama bivše SFRJ u Fondu iznosi 28,49 posto.⁶ To znači da je odlukom Izvršnog odbora Fonda od 14. prosinca 1992. godine Hrvatskoj pripala kvota od 261,6 milijuna specijalnih prava vučenja.⁷ Od tog iznosa, kvota naslijeđena od bivše SFRJ iznosila je 180,1 milijun specijalnih prava vučenja, a iznos od 81,5 milijuna specijalnih prava vučenja odnosio se na obvezu uplate povećanja kvote temeljem IX. revizije kvota Fonda.

Hrvatska je, također, sukcesijom preuzela i dugove bivše SFRJ prema Fondu u iznosu od 44,3 milijuna specijalnih prava vučenja. S druge strane, Hrvatskoj je Fond alocirao 44,3 milijuna specijalnih prava vučenja, s obzirom da je Hrvatska, prilikom učlanjenja u Fond, prihvatila i učlanjenje u Odjelu specijalnih prava vučenja Fonda. Time je Hrvatskoj omogućeno korištenje konvertibilne valute drugih članica Fonda, kad će to zbog platnobilančnih razloga ili zbog kretanja deviznih rezerva Hrvatske biti nužno.

2.2. Ostale međunarodne financijske organizacije

Učlanjenjem Hrvatske u Međunarodni monetarni fond na kraju 1992. godine ostvarena je temeljna pretpostavka za učlanjenje Hrvatske u ostale međunarodne financijske organizacije, posebice u međunarodne razvojne banke. Procedura učlanjenja u navedene financijske institucije započeta je u 1993. godini, u kojoj treba biti i dovršena.

⁶ Formalno pravni okvir učlanjenja Republike Hrvatske u Fond predstavljali su sljedeći akti: Odluka o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu ("Narodne novine" broj 87/92), Zakon o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije ("Narodne novine" broj 89/92) i Statut Međunarodnog monetarnog fonda s Amandmanima ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" broj 3/92).

⁷ Prema Statutu i drugim aktima Fonda, u zavisnosti od visine pojedinačne kvote članice, određuje se broj glasova pri glasovanju u organima Fonda, te posebice, mogući obujam korištenja sredstava (kredita) Fonda i alokacije specijalnih prava vučenja.

STATISTIČKI DODATAK

- Tablica 1. Kretanje cijena na malo
- Tablica 2. Razina industrijske proizvodnje
- Tablica 3. Monetarni agregati
- Tablica 4. Primarni novac
- Tablica 5. Krediti Narodne banke Hrvatske iz sredstava primarne emisije u 1992. godini
- Tablica 6. Bilanca monetarnih institucija
- Tablica 7. Bilanca poslovnih banaka
- Tablica 7a. Bilanca poslovnih banaka - nastavak
- Tablica 8. Bilanca Narodne banke Hrvatske - skraćena shema
- Tablica 9. Bilanca Narodne banke Hrvatske
- Tablica 9a. Bilanca Narodne banke Hrvatske - nastavak
- Tablica 10. Indikatori likvidnosti banaka u Republici Hrvatskoj
- Tablica 11. Prosječni dnevni tečajevi inozemnih valuta kod Narodne banke Hrvatske
- Tablica 12. Kamatne stope Narodne banke Hrvatske
- Tablica 13. Ostvarenje platne bilance Republike Hrvatske
- Tablica 14. Izvoz i uvoz robe Republike Hrvatske u 1992. godini - razmjena s republikama bivše Jugoslavije
- Tablica 15. Saldo robne razmjene Republike Hrvatske - mjesečni podaci
- Tablica 16. Izvoz i uvoz robe Republike Hrvatske - mjesečni podaci
- Tablica 17. Stanje duga kredita uzetih u inozemstvu - konvertibilno područje
- Tablica 18. Izvještaj o klasifikaciji aktive i odgovarajućih izvanbilančnih stavki - potencijalni gubici
- Tablica 19. Koeficijent adekvatnosti kapitala
- Tablica 20. Koeficijent osnivačkih ulaganja
- Tablica 21. Koeficijent velikih kredita
- Tablica 22. Koeficijent plasmana u osnovna sredstva

Tablica 1.

KRETANJE CIJENA NA MALO
- stope rasta -

		Mjesečne	Međugo- dišnje	Baza=XII preth.god.	1990 =100	1991 =100
1991.	1.	4.9	75.3	4.9	29.5	-41.8
	2.	8.4	62.8	13.7	40.4	-36.9
	3.	4.1	60.6	18.4	46.2	-34.0
	4.	5.3	63.3	24.7	53.9	-31.0
	5.	12.1	81.0	39.7	72.5	-22.0
	6.	8.4	95.7	51.5	87.0	-16.0
	7.	6.3	101.2	61.0	98.8	-11.0
	8.	8.3	111.7	74.4	115.3	-3.0
	9.	9.7	119.1	91.3	136.2	6.0
	10.	24.0	156.1	137.2	192.9	32.0
	11.	25.3	210.6	197.3	267.0	65.0
	12.	17.6	249.5	249.5	332.4	94.0
1992.	1.	15.8	286.4	15.8	399.8	124.9
	2.	15.0	310.6	33.2	474.9	158.7
	3.	14.3	350.2	52.3	557.3	195.8
	4.	14.3	389.3	74.1	651.4	238.1
	5.	24.4	442.8	116.6	759.3	230.7
	6.	15.1	476.5	149.4	876.4	263.3
	7.	23.5	569.5	207.9	1028.8	297.9
	8.	21.0	648.1	272.5	1207.6	363.4
	9.	28.8	777.9	379.7	1470.3	431.5
	10.	33.8	847.4	542.0	1670.7	496.8
	11.	32.1	898.8	748.1	1960.2	577.1
	12.	22.4	938.2	938.2	2380.6	619.8

Izvor: Podaci DZS obrađeni u NBH

Tablica 2.

RAZINA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE

- stope rasta -

		Mjesečne		Međugodišnje		1990=100		Sezo- nski indeks (stopa)	1991=100	
		desezo- nirane	origi- nalne	mjesečne	kumulativ	origi- nalne	desezo- nirane		origi- nalne	desezo- nirane
1991.	1.	-2.5	-12.6	-22.9	-22.9	-20.7	-15.9	-5.7	10.9	17.6
	2.	-4.2	2.4	-24.0	-23.4	-18.8	-19.4	0.7	13.5	12.7
	3.	-7.1	2.7	-29.0	-25.4	-16.6	-25.1	11.3	16.6	4.7
	4.	10.9	-1.3	-19.3	-24.0	-17.6	-16.8	-1.0	15.2	16.3
	5.	0.8	1.5	-14.9	-22.3	-16.4	-16.1	-0.4	16.9	17.3
	6.	-6.0	-2.8	-16.6	-21.3	-18.7	-21.1	3.0	13.5	10.1
	7.	13.1	-9.4	-9.1	-19.9	-26.4	-10.8	-17.4	2.9	24.6
	8.	-21.2	-11.3	-31.0	-21.3	-34.7	-29.8	-7.0	-8.7	-1.8
	9.	-20.5	-10.6	-42.5	-23.7	-41.6	-44.2	4.7	-18.3	-21.9
	10.	0.0	0.5	-44.7	-25.9	-41.3	-44.2	5.2	-17.8	-21.9
	11.	-0.9	-4.9	-44.7	-27.6	-44.2	-44.7	0.9	-22.0	-22.7
	12.	-4.9	-0.9	-39.1	-28.5	-44.7	-47.4	5.1	-22.7	-26.5
1992.	1.	13.5	1.8	-29.0	-29.0	-43.8	-40.4	-5.7	-21.3	-16.5
	2.	-2.8	3.8	-28.0	-28.5	-41.6	-42.1	0.9	-18.3	-19.0
	3.	-5.5	4.4	-26.8	-28.0	-39.0	-45.2	11.3	-14.7	-23.4
	4.	8.4	-3.6	-28.6	-28.1	-41.2	-40.6	-1.0	-17.8	-17.0
	5.	-2.5	-1.7	-30.9	-28.7	-42.2	-42.0	-0.4	-19.2	-18.9
	6.	2.2	5.4	-24.9	-28.1	-39.1	-40.5	2.9	-14.8	-17.2
	7.	23.9	-0.6	-17.7	-26.8	-39.5	-26.7	-17.4	-15.3	2.5
	8.	-17.2	-6.7	-13.5	-25.3	-43.5	-39.3	-7.0	-21.0	-15.1
	9.	1.3	13.9	10.2	-22.4	-35.7	-38.6	4.7	-10.0	-14.0
	10.	5.9	6.4	16.7	-19.3	-31.5	-34.9	5.2	-4.2	-9.0
	11.	2.2	-2.1	20.3	-16.6	-32.9	-33.5	0.9	-6.2	-7.0
	12.	-9.8	-6.0	14.1	-14.6	-37.0	-40.0	5.1	-11.8	-16.1

Izvor: Podaci DZS obrađeni u NBH

Tablica 3.

MONETARNI AGREGATI

- u milijardama HRD -	Stanje krajem mjeseca		Promjene								
	XII. 91.	XII. 92.	I-III. plan	I-III.	IV-VI. plan	IV-VI.	VII-IX. plan	VII-IX.	X-XII. plan	X-XII.	I-XII.
AKTIVA											
1. Plasmani banaka	174.2	2 853.8		237.5		366.0		455.8	867.9	1 620.3	2 679.6
1.1. Dinarski plasmani	135.8	1 428.4	19.5	67.9	42.0	140.7	51.5	232.3	197.9	851.7	1 292.6
1.2. Devizni plasmani	38.4	1 425.4		169.6		225.3		223.5	670.0	768.6	1 387.0
2. Potraživanja po deviznoj štednji	70.6	3 028.9		315.2		482.3		605.3	1 408.4	1 555.5	2 958.3
a) rezidentne banke	48.8	2 237.8		218.5		375.8		484.1	1 062.1	1 110.5	2 189.0
b) podružnice inozemnih banaka	21.8	791.2		96.7		106.5		121.2	346.3	445.0	769.3
3. Ostala aktiva (neto)	-58.1	-2 141.9		-134.8		-274.3		-437.0	-623.4	-1 237.6	-2 083.8
a) potraživanja	30.9	448.6		44.1		74.4		91.3		207.9	417.7
b) obveze i fondovi	-89.0	-2 590.4		-178.9		-348.7		-528.3		-1 445.5	-2 501.4
Ukupno (1 + 2 + 3)	186.7	3 740.8		418.0		574.0		624.1	1 653.0	1 938.1	3 554.1
PASIVA											
4. Devizna pasiva (neto)	23.6	473.9		99.1		118.4		9.7	220.2	223.2	450.4
a) potraživanja od inozemstva	-5.1	-601.5		-23.9		-51.5		-147.7	-236.3	-373.3	-596.3
b) obveze prema inozemstvu	28.7	1 075.4		122.9		169.8		157.4	456.4	596.5	1 046.7
5. Ukupni depoziti	163.1	3 266.9	12.4	318.9	41.9	455.6	67.2	614.4	1 432.8	1 714.8	3 103.7
5.1. Novčana masa	65.3	390.3	19.4	15.8	29.0	31.7	51.0	89.2	119.9	188.3	325.1
a) gotov novac u optjecaju	18.3	130.8	6.5	6.1	9.0	10.2	13.5	26.2	34.5	69.9	112.5
b) depozitni novac	47.0	259.5	12.9	9.7	20.0	21.5	37.5	62.9	85.4	118.4	212.5
5.2. Kvazi novac	97.9	2 876.5	-0.3	303.0	12.9	423.9	16.2	525.2	1 312.9	1 526.5	2 778.7
a) dinarski depoziti	26.4	234.8		14.1		18.1		43.0	52.0	133.2	208.3
- depoziti stanovništva	12.0	80.5		2.7		4.8		12.6	20.0	48.4	68.5
b) devizni depoziti	71.5	2 641.8		288.9		405.8		482.3	1 260.9	1 393.3	2 570.3
- depoziti stanovništva:		2 489.3		349.9		389.3		447.6	1 168.1	1 302.5	
a) rezidentne banke		2 302.7		262.8		382.5		434.0	1 078.9	1 223.5	
b) podružnice inoz. banaka		186.5		87.1		6.8		13.6	89.2	79.0	
Ukupno (4 + 5)	186.7	3 740.8		417.8		574.1		624.1	1 653.0	1 938.1	3 554.1

Tablica 3. (nastavak)

MONETARNI AGREGATI

	Stope rasta u %							
	III/XII. plan	III/XII.	VI/III. plan	VI/III.	IX/VI. plan	IX/VI.	XII/IX. plan	XII. 92/ XII. 91.
A K T I V A								
1. Plasmani banaka		136.3		88.9		58.6	74.7	1 538.2
1.1. Dinarski plasmani	22.1	50.0	22.1	69.1	20.5	67.5	41.6	952.0
1.2. Devizni plasmani		441.5		108.3		51.6	97.5	3 610.3
2. Potraživanja po deviznoj štednji		446.3		125.0		69.7	97.5	4 188.5
a) rezidentne banke		447.8		140.6		75.3	97.5	4 485.7
b) podružnice inozemnih banaka		443.0		89.8		53.9	97.5	3 524.0
3. Ostala aktiva (neto)		231.8		142.2		93.5	80.0	3 584.5
a) potraživanja		142.9		99.1		61.1	1 352.3	
b) obveze i fondovi		201.0		130.2		85.7	2 810.0	
Ukupno (1 + 2 + 3)		223.9		94.9		53.0	90.5	1 903.6
P A S I V A								
4. Devizna pasiva (neto)		420.6		96.5		4.0	75.3	1 911.9
a) potraživanja od inozemstva		464.0		177.5		183.5	134.6	11 599.5
b) obveze prema inozemstvu		428.4		112.0		49.0	97.5	3 647.4
5. Ukupni depoziti	12.5	195.4	8.8	94.5	7.0	65.5	93.4	1 902.4
5.1. Novčana masa	24.0	24.3	37.2	39.1	45.9	79.1	59.3	498.1
a) gotov novac u optjecaju	23.2	33.6	34.6	41.8	37.5	75.7	58.0	614.9
b) depozitni novac	24.5	20.7	38.5	37.9	50.0	80.6	59.9	452.5
5.2. Kvazi novac	-0.4	309.6	3.2	105.7	1.9	63.7	98.5	2 838.7
a) dinarski depoziti		53.4		44.6		73.3	57.8	788.4
- depoziti stanovništva		22.9		32.5		64.4	66.7	571.8
b) devizni depoziti		404.3		112.6		62.9	101.5	3 597.0
- depoziti stanovništva:				111.3		60.6	102.3	
a) rezidentne banke				145.6		67.3	102.3	
b) podružnice inoz. banaka				7.8		14.4	102.3	
Ukupno (4 + 5)		223.8		95.0		53.0	90.5	1 903.6

Tablica 4.

PRIMARNI NOVAC

- u milijardama HRD -	Stanje na kraju mjeseca		Promjene *								
	XII. 91.	XII. 92.	I-III. plan	I-III.	IV-VI. plan	IV-VI.	VII-IX. plan	VII-IX.	X-XII. plan	X-XII.	I-XII.
AKTIVA											
1.Devizna aktiva (neto)	0.0	133.1		0.4		3.6		26.0	19.4	40.5	70.5
a) potraživanja od inozemstva	0.0	133.1		0.4		3.6		26.0	19.4	40.5	70.5
b) obveze prema inozemstvu	0.0	0.0		-		-		-	-	-	-
2.Dinarski krediti	41.4	146.8	7.5	10.3	12.5	13.9	29.5	24.2	37.7	57.0	105.4
2.1.Državi	15.5	39.4	3.5	2.0	5.1	6.8	7.5	7.5	-12.6	7.6	23.9
-Državni proračun	15.5	35.5		2.0		5.0		7.5	-14.6	5.5	20.0
-sjetva na kriznim područjima	-	3.9		0.0		1.8		0.0	1.9	2.1	3.9
2.2.Bankama	25.9	107.4	4.0	8.3	7.4	7.1	22.0	16.7	50.3	49.4	81.5
3.Ostala aktiva (neto)	-7.3	-73.1	1.4	1.3	2.3	-1.4	-0.1	-2.2	-8.1	-0.9	-3.2
- potraživanja	1.1	45.8									
- obveze i fondovi	-8.4	-118.9									
4.Primarni novac (1+2+3)	34.1	206.8	8.9	12.0	14.8	16.1	29.4	48.0	49.0	96.6	172.7
PASIVA											
5.Gotov novac u optjecaju	18.3	130.8	6.5	6.1	9.0	10.3	13.5	26.2	32.1	69.9	112.5
6.Depoziti banaka	15.8	76.0	2.4	5.8	5.8	5.9	15.9	21.8	17.0	26.7	60.2
6.1.Žiro računi banaka	5.4	5.1	-0.3	-1.6	0.0	-1.8	1.6	3.5	-1.3	-0.4	-0.3
6.2.Blagajna	1.0	4.4	-	-0.1	0.0	0.5	0.4	1.8	-1.2	1.2	3.4
6.3.Obvezna rezerva	5.4	32.7	1.5	2.9	3.1	4.4	8.4	8.0	9.3	12.0	27.3
6.4.Blagajnički zapisi	4.0	33.8	1.2	4.6	2.8	2.8	5.5	8.5	10.1	13.9	29.8
7.Primarni novac (5+6)	34.1	206.8	8.9	12.0	14.8	16.1	29.4	48.0	49.0	96.6	172.7

* isključeni efekti promjene tečaja hrvatskog dinara

Tablica 4. (nastavak)

PRIMARNI NOVAC

	Stope rasta u %								
	III/XII. plan	III/XII.	VI/III. plan	VI/III.	IX/VI. plan	IX/VI.	XII/X. plan	XII/X.	XII/XII.
AKTIVA									
1.Devizna aktiva (neto)	-	-	-	47.6	99.3	-			
a) potraživanja od inozemstva	-	-	-	47.6	99.3	-			
b) obveze prema inozemstvu	-	-	-	-	-				
2.Dinarski krediti	18.1	24.9	24.5	26.9	46.2	36.9	41.9	63.5	254.6
2.1.Državi	22.6	12.9	29.1	38.9	31.1	30.9	-39.6	23.9	154.2
-Državni proračun	12.9	28.6	33.3	-48.3	18.3	129.0			
-sjetva na kriznim područjima	-	-	0.0	103.9	116.7	-			
2.2.Bankama	32.0	21.6	20.8	55.8	40.4	86.6	85.2	314.7	
3.Ostala aktiva (neto)	-19.1	-17.8	-35.9	23.3	0.9	29.7	39.6	4.4	12.3
- potraživanja									
- obveze i fondovi									
4.Primarni novac (1+2+3)	26.1	35.2	33.0	34.9	49.7	77.2	44.5	87.7	506.5
PASIVA									
5.Gotov novac u optjecaju	35.5	33.3	34.6	42.2	37.5	75.5	52.7	114.8	614.8
6.Depoziti banaka	15.2	36.7	30.8	27.3	69.2	79.3	34.4	54.2	381.0
6.1.Žiro računi banaka	-5.6	-29.6	0.0	-47.4	123.1	175.0	-24.2	-7.3	-5.6
6.2.Blagajna	0.0	-10.0	0.0	55.6	38.7	128.6	-36.8	37.5	340.0
6.3.Obvezna rezerva	27.8	53.7	38.5	53.0	87.5	63.0	45.1	58.0	505.6
6.4.Blagajnički zapisi	29.5	115.0	38.5	32.6	50.0	74.6	51.0	69.8	745.0
7.Primarni novac (5+6)	26.1	35.2	33.0	34.9	49.9	77.2	44.5	87.7	506.5

Tablica 5.

KREDITI NARODNE BANKE HRVATSKE IZ SREDSTAVA PRIMARNE EMISIJE U 1992. GODINI

- u milijunima HRD -

	31. XII. 1991.	31. III.	30. VI.	30. IX.	31. XII.	Indeks 31.XII. 92. 31.XII. 91.
I. Opća i namjenska kvota - ukupno	16 785.8	25 852.0	33 958.3	52 918.2	93 228.0	555.4
1. Opća kvota - ukupno	15 510.5	21 751.8	25 200.9	36 041.4	55 427.3	357.4
1.1. Krediti na osnovi vrijednosnih papira	1 913.0	3 135.5	9 509.1	18 166.9	31 894.9	
1.2. Lombardni krediti					87.5	
1.3. Krediti za izvoz i pripremu	2 290.1	3 329.1	3 069.0	4 887.1	10 041.0	
1.4. Krediti za zalihe i robne rezerve	4 431.1	6 010.9	3 878.0	2 683.6	3 033.0	
1.5. Krediti za zalihe i RR pšenice	1 310.4	830.5	492.1	232.8	210.1	
1.6. Krediti za tov	1 635.0	3 466.1	3 504.9	4 754.2	5 349.4	
1.7. Krediti za proizvodnju ratar. kultura	98.5	311.6	88.6	665.1	160.4	
1.8. Krediti za ratne štete - odgoda	3 832.4	4 668.1	4 659.2	4 651.7	4 651.0	
2. Namjenska kvota - ukupno	1 275.3	4 100.2	8 757.4	16 876.8	37 800.7	2 964.1
2.1. Namjenska kvota za proizv.roda 92.	1 275.3	4 100.2	8 757.4	7 412.4	705.8	
2.2. Namj.kvota za zal. pšenice i ulj.rep.roda 92.				9 464.4	7 545.8	
2.3. Namjenska kvota za jesensku sjetvu roda 93.					11 083.2	
2.4. Namjenska kvota za jesensku berbu roda 92.					18 465.9	
II. Krediti za ratne štete (kvota stambene izgradnje od 5.500 milijuna HRD)		25.6	310.6	1 726.3	7 500.0	
III. Krediti za ratne štete (ind.poljoprivrednicima za osn.stado, stoč.hranu od 600 milijuna HRD)			186.1	275.7	417.3	
IV. Krediti za dnevnu likvidnost	7 576.8	7 061.4	4 609.7	1 204.5	1 674.5	
- krediti za likvidnost - redoviti	527.8	312.4	770.0	1 080.1	1 674.5	
- krediti za likvidnost na osnovi neto smanjenja devizne štednje	7 049.0	6 749.0	3 839.7	124.4		
V. Avansi mjenjačima						
VI. Dugoročni krediti	1 482.9	1 165.8	1 080.6	1 011.5	963.1	
VII. Ostali krediti	17.3	34.4	590.9	460.5	460.1	
- od toga dospjele obaveze	1.3	18.4	584.7	460.1	460.1	
VIII. Pozajmice na osnovi jamstva Narodne banke za dinarsku štednju	64.4	78.6	521.6	441.3	3 179.8	
A) Ukupno krediti bankama	25 927.2	34 217.8	41 257.8	58 038.0	107 422.8	414.3
B) Krediti Državnom proračunu	15 500.0	17 500.0	25 306.6	31 828.7	39 355.9	253.9
- dugoročni kredit	15 500.0	15 500.0	15 500.0	15 500.0	15 500.0	
- kratkoročni kredit	15 500.0	2 000.0	7 977.9	14 500.0	20 000.0	
- posebni kredit za proljetnu sjetvu 1992.			1 828.7	1 828.7	3 855.9	
Ukupno krediti Narodne banke Hrvatske (A + B)	41 427.2	51 717.8	66 564.4	89 866.7	146 778.7	354.3
C) Dinarska protuvrijednost kupljenih deviza	-	363.3	3 952.5	29 929.8	70 479.7	

Tablica 6.

BILANCA MONETARNIH INSTITUCIJA

Stanje na kraju mjeseca - u milijardama HRD -	XII. 91	I. 92	II. 92	III. 92	IV. 92	V. 92.
AKTIVA						
1. Devizna aktiva	5.1	19.7	22.4	29.0	45.9	63.1
2. Plasmani banaka	174.2	313.6	336.8	411.5	520.7	588.1
2.1. Dinarski plasmani	135.8	151.7	168.9	203.5	226.6	236.8
2.2. Devizni plasmani	38.4	161.9	167.9	208.0	294.1	351.3
3. Potraživanja po deviznoj štednji	70.6	310.0	314.4	385.9	531.3	633.8
3.1. Rezydentne banke	48.8	214.5	218.7	267.3	375.7	452.5
2.2. Filijale inozemnih banaka	21.8	95.5	95.7	118.5	155.7	181.3
4. Ostala aktiva	28.4	46.7	59.4	61.9	82.9	106.1
UKUPNO (1+2+3+4)	278.4	690.0	733.1	888.2	1 180.9	1 391.1
PASIVA						
1. Devizna pasiva	28.7	122.9	124.7	151.6	213.9	256.2
2. Ukupni depoziti	163.1	400.3	401.5	482.0	649.9	760.5
2.1. Novčana masa	65.3	66.8	70.2	81.1	93.1	101.8
2.1.1. Gotov novac u optjecaju	18.3	19.3	21.7	24.4	27.3	31.4
2.1.2. Depozitni novac	47.0	47.6	48.4	56.7	65.8	70.5
2.2. Kvazi novac	97.9	333.5	331.4	400.9	556.8	658.6
2.2.1. Dinarski depoziti	26.4	29.8	32.9	40.5	49.6	52.5
2.2.2. Devizni depoziti	71.5	303.7	298.5	360.4	507.2	606.1
2.2.2.1. Rezydentne banke	54.0	228.8	223.8	272.6	387.3	467.3
- blokirani depoziti	0.0	45.0	183.7	238.6	337.5	419.2
- ostali depoziti	54.0	183.8	40.1	34.1	49.8	48.0
2.2.2.2. Podružnice inozemnih banaka	17.4	74.9	74.7	87.7	119.9	138.9
3. Ostala pasiva	86.6	166.8	206.8	254.6	317.1	374.4
UKUPNO (1+2+3)	278.4	690.0	733.1	888.2	1 180.9	1 391.1

Tablica 6. (nastavak)

BILANCA MONETARNIH INSTITUCIJA

Stanje na kraju mjeseca - u milijardama HRD -	VI. 92	VII. 92	VIII. 92	IX. 92	X. 92	XI. 92	XII. 92.
AKTIVA							
1. Devizna aktiva	80.5	106.3	149.8	228.2	321.4	425.4	601.5
2. Plasmani banaka	776.0	881.6	975.5	1 231.0	1 553.7	1 934.0	2 851.3
2.1. Dinarski plasmani	342.6	403.1	422.3	574.3	683.8	798.2	1 426.0
2.2. Devizni plasmani	433.3	478.6	553.2	656.8	870.0	1 135.8	1 425.4
3. Potraživanja po deviznoj štednji	868.1	1 005.9	1 214.5	1 473.5	1 882.5	2 432.0	3 028.9
3.1. Rezidentne banke	643.1	758.5	921.9	1 127.3	1 443.0	1 828.3	2 237.8
2.2. Filijale inozemnih banaka	225.0	247.3	292.5	346.2	439.5	603.7	791.2
4. Ostala aktiva	119.5	153.6	191.1	190.6	287.9	377.6	355.6
UKUPNO (1+2+3+4)	1 844.1	2 147.5	2 530.9	3 123.4	4 045.5	5 169.0	6 837.4
PASIVA							
1. Devizna pasiva	321.5	352.9	405.3	478.9	637.2	830.8	1 075.4
2. Ukupni depoziti	937.6	1 078.6	1 279.4	1 552.0	1 968.8	2 450.9	3 266.9
2.1. Novčana masa	112.8	143.9	175.1	202.0	248.9	275.4	390.3
2.1.1. Gotov novac u optjecaju	34.7	45.9	48.9	60.9	75.7	75.3	130.8
2.1.2. Depozitni novac	78.1	98.0	126.2	141.1	173.2	200.1	259.5
2.2. Kvazi novac	824.8	934.6	1 104.3	1 350.1	1 720.0	2 175.5	2 876.5
2.2.1. Dinarski depoziti	58.6	69.2	84.6	101.6	130.0	169.4	234.8
2.2.2. Devizni depoziti	766.2	865.5	1 019.8	1 248.4	1 590.0	2 006.1	2 641.8
2.2.2.1. Rezidentne banke	671.0	769.0	922.1	1 139.0	1 459.3	1 869.0	2 450.9
- blokirani depoziti	597.4	691.3	823.9	1 007.9	1 278.7	1 621.5	2 099.3
- ostali depoziti	73.6	77.7	98.2	131.0	180.6	247.5	351.6
2.2.2.2. Podružnice inozemnih banaka	95.2	96.5	97.7	109.5	130.7	137.1	190.9
3. Ostala pasiva	585.0	716.1	846.1	1 092.5	1 439.5	1 887.2	2 495.1
UKUPNO (1+2+3)	1 844.1	2 147.5	2 530.9	3 123.4	4 045.5	5 169.0	6 837.4

Tablica 7.

BILANCA POSLOVNIH BANAKA

Stanje na kraju mjeseca - u milijunima HRD -	XII. 91.	I. 92.	II. 92.	III. 92.	IV. 92.	V. 92.	VI. 92.
AKTIVA							
1. Devizna aktiva	5 141	19 710	22 113	28 556	45 303	62 212	76 498
2. Plasmani banaka	158 703	298 061	321 311	394 001	499 815	566 429	751 641
2.1. Dinarski plasmani	120 282	136 170	153 418	185 971	205 672	215 158	318 316
2.2. Devizni krediti	38 421	161 891	167 893	208 030	294 143	351 271	433 325
3. Potraživanja po deviznoj štednji	70 630	309 986	314 443	385 866	531 337	633 808	868 138
3.1. Rezidentne banke	48 799	214 524	218 739	267 331	375 677	452 493	643 137
3.2. Filijale inozemnih banaka	21 831	95 462	95 704	118 535	155 660	181 315	225 001
4. Međubankarska potraživanja	7 099	25 716	25 676	28 364	40 701	47 036	63 449
4.1. Dinarska potraživanja	2 217	5 252	4 951	3 190	6 045	6 127	9 618
4.2. Devizna potraživanja	4 882	20 464	20 725	25 174	34 656	40 909	53 831
5. Krediti drugim financijskim institucijama	456	598	547	587	947	735	855
5.1. Dinarski krediti	414	418	363	362	630	365	401
5.2. Devizni krediti	42	180	184	225	317	370	454
6. Depoziti kod centralne banke	18 248	13 918	18 285	22 378	21 879	22 373	27 688
6.1. Žiro računi banaka	7 822	2 445	4 249	4 571	2 505	1 924	2 307
6.2. Blagajna	961	859	687	938	967	1 173	1 377
6.3. Obvezna rezerva	5 409	5 076	6 956	8 269	9 383	9 006	12 653
6.3.1. Izdvojena obvezna rezerva banaka	5 471	6 134	6 974	8 287	9 399	11 443	12 699
6.3.2. Privremeno korištenje obvezne rezerve	-62	-1 058	-18	-18	-16	-2 437	-46
6.4. Blagajnički zapisi	4 056	5 538	6 393	8 600	9 024	10 270	11 351
6.4.1. Obvezno upisani	4 056	5 038	5 953	6 492	7 483	8 996	9 725
6.4.2. Dobrovoljno upisani	-	500	440	2 108	1 541	1 274	1 626
7. Ostala aktiva	26 746	43 926	54 441	56 878	77 453	99 134	109 397
UKUPNO (1+2+3+4+5+6+7)	287 023	711 915	756 816	916 630	1 217 435	1 431 727	1 897 666

Tablica 7. (nastavak)

BILANCA POSLOVNIH BANAKA

Stanje na kraju mjeseca - u milijunima HRD -	VII. 92.	VIII. 92.	IX. 92.	X. 92.	XI. 92.	XII. 92.
AKTIVA						
1. Devizna aktiva	99 072	126 380	187 484	258 811	336 338	468 341
2. Plasmani banaka	854 300	948 209	1 199 220	1 517 897	1 897 683	2 811 984
2.1. Dinarski plasmani	375 744	395 004	542 432	647 930	761 847	1 386 611
2.2. Devizni krediti	478 556	553 205	656 788	869 967	1 135 836	1 425 373
3. Potraživanja po deviznoj štednji	1 005 878	1 214 469	1 473 476	1 882 524	2 431 971	3 028 393
3.1. Rezidentne banke	758 544	921 935	1 127 273	1 443 013	1 828 261	2 237 774
3.2. Filijale inozemnih banaka	247 334	292 534	346 203	439 511	603 710	791 165
4. Međubankarska potraživanja	70 657	81 543	86 833	109 786	141 177	186 191
4.1. Dinarska potraživanja	11 137	11 512	14 470	12 948	17 402	23 414
4.2. Devizna potraživanja	59 520	70 031	72 363	96 838	123 775	162 777
5. Krediti drugim financijskim institucijama	959	1 498	1 646	1 890	2 675	2 865
5.1. Dinarski krediti	460	930	952	946	1 413	1 234
5.2. Devizni krediti	499	568	694	944	1 262	1 622
6. Depoziti kod centralne banke	29 657	41 045	48 547	58 527	69 875	76 089
6.1. Žiro računi banaka	3 103	5 824	4 957	8 742	10 708	5 282
6.2. Blagajna	1 833	2 256	3 164	2 806	4 287	4 378
6.3. Obvezna rezeva	12 234	17 430	20 609	23 416	27 680	32 824
6.3.1. Izdvojena obvezna rezeva banaka	13 566	17 518	20 697	23 502	28 947	39 399
6.3.2. Privremeno korištenje obvezne rezerve	-1 332	-88	-88	-86	-1 267	-6 575
6.4. Blagajnički zapisi	12 487	15 535	19 817	23 563	27 200	33 605
6.4.1. Obvezno upisani	10 802	13 313	17 562	20 036	25 463	32 098
6.4.2. Dobrovoljno upisani	1 685	2 222	2 255	3 527	1 737	1 607
7. Ostala aktiva	142 692	176 659	175 764	266 073	351 312	306 996
UKUPNO (1+2+3+4+5+6+7)	2 203 215	2 589 803	3 172 970	4 095 508	5 231 031	6 881 396

Tablica 7a.

BILANCA POSLOVNIH BANAKA

Stanje na kraju mjeseca - u milijunima HRD -	XII. 91.	I. 92.	II. 92.	III. 92.	IV. 92.	V. 92.	VI. 92.
PASIVA							
1. Devizna pasiva	28 698	122 897	124 697	151 643	213 883	256 221	321 488
2. Depozitni novac	46 961	47 567	48 267	56 347	65 300	69 916	77 626
3. Kvazi novac	97 882	333 465	331 362	400 892	556 811	658 634	824 793
3.1. Dinarski depoziti	26 424	29 788	32 899	40 538	49 591	52 500	58 605
3.2. Devizni depoziti	71 458	303 677	298 463	360 354	507 220	606 134	766 188
3.2.1. Rezidentne banke	54 047	228 802	223 784	272 605	387 317	467 273	670 979
3.2.1.1. Blokirani depoziti	-	45 040	183 658	238 555	337 476	419 246	597 409
3.2.1.2. Ostali depoziti	54 047	183 762	40 126	34 050	49 841	48 027	73 570
3.2.2. Filijale inozemnih banaka	17 411	74 875	74 679	87 749	119 903	138 861	95 209
4. Medubankarske obveze	15 859	60 034	60 764	72 200	101 459	118 920	150 430
4.1. Dinarske obveze	3 268	5 881	5 760	4 479	7 139	7 182	11 322
4.2. Devizne obveze	12 591	54 153	55 004	67 721	94 320	111 738	139 108
5. Krediti od drugih financijskih institucija	5 033	4 886	5 148	5 724	5 989	7 610	8 260
5.1. Dinarski krediti	4 942	4 501	4 763	5 254	5 330	6 822	7 244
5.2. Devizni krediti	91	385	385	470	659	788	1 016
6. Obveze po kreditima od centralne banke	28 896	26 272	32 023	37 329	37 837	41 902	45 843
7. Ostala pasiva	63 694	116 794	154 555	192 495	236 156	278 524	469 226
UKUPNO (1+2+3+4+5+6+7)	287 023	711 915	756 816	916 630	1 217 435	1 431 727	1 897 666

Tablica 7a. (nastavak)

BILANCA POSLOVNIH BANAKA

Stanje na kraju mjeseca - u milijunima HRD -	VII. 92.	VIII. 92.	IX. 92.	X. 92.	XI. 92.	XII. 92.
PASIVA						
1. Devizna pasiva	352 858	405 305	478 890	637 195	830 833	1 075 422
2. Depozitni novac	97 448	125 667	140 346	171 768	199 433	259 049
3. Kvazi novac	934 625	1 104 322	1 350 046	1 719 948	2 175 453	2 876 432
3.1. Dinarski depoziti	69 141	84 552	101 598	129 967	169 371	234 648
3.2. Devizni depoziti	865 484	1 019 770	1 248 448	1 589 981	2 006 082	2 641 784
3.2.1. Rezidentne banke	768 981	922 104	1 138 955	1 459 321	1 869 006	2 450 870
3.2.1.1. Blokirani depoziti	691 319	823 908	1 007 921	1 278 696	1 621 493	2 099 310
3.2.1.2. Ostali depoziti	77 662	98 196	131 034	180 625	247 513	351 560
3.2.2. Filijale inozemnih banaka	96 503	97 666	109 493	130 660	137 076	190 914
4. Medubankarske obveze	166 808	194 268	233 759	304 128	403 902	522 337
4.1. Dinarske obveze	11 497	12 822	17 394	18 392	28 211	27 807
4.2. Devizne obveze	155 311	181 446	216 365	285 736	375 691	494 530
5. Krediti od drugih financijskih institucija	8 562	8 218	11 829	12 126	14 753	30 528
5.1. Dinarski krediti	7 422	6 854	10 191	10 183	12 261	27 333
5.2. Devizni krediti	1 140	1 364	1 638	1 943	2 492	3 195
6. Obveze po kreditima od centralne banke	53 982	58 123	62 648	75 219	96 169	117 745
7. Ostala pasiva	588 932	693 900	895 452	1 175 124	1 510 488	1 999 883
UKUPNO (1+2+3+4+5+6+7)	2 203 215	2 589 803	3 172 970	4 095 508	5 231 031	6 881 396

Tablica 8.

BILANCA NARODNE BANKE HRVATSKE

Stanje na kraju mjeseca - u milijunima HRD -	XII. 91.	I. 92.	II. 92.	III. 92.	IV. 92.	V. 92.
AKTIVA						
1. Devizna aktiva	-	-	313	442	632	895
2. Dinarski krediti	41 258	38 713	44 587	52 114	55 676	60 524
2.1. Državni proračun	15 500	15 500	15 500	17 500	20 914	21 637
2.2. Banke	25 758	23 213	28 831	34 217	34 366	38 491
2.3. Ostali krediti	-	-	256	397	397	397
3. Krediti Državnom proračunu u devizama	-	-	-	-	-	-
4. Kvota u MMF-u	-	-	-	-	-	-
5. Ostala aktiva	1 243	2 193	4 158	3 996	4 117	5 853
Ukupno (1+2+3+4+5)	42 501	40 906	49 059	56 551	60 425	67 272
PASIVA						
1. Devizna pasiva	-	-	-	-	-	-
2. Primarni novac	34 096	32 236	39 287	46 129	49 083	53 156
2.1. Gotov novac	18 302	19 250	21 742	24 450	27 275	31 356
2.2. Depoziti banaka	15 795	12 986	17 545	21 679	21 807	21 800
- žiro računi banaka	5 371	1 445	3 421	3 786	2 343	1 284
- blagajna	960	862	687	938	967	1 170
- obvezna rezerva	5 392	5 095	6 998	8 309	9 421	9 030
- blagajnički zapisi	4 071	5 584	6 439	8 646	9 076	10 316
3. Depoziti drugih sektora kod Narodne banke	-	-	177	316	505	576
4. Depoziti MMF-a	-	-	-	-	-	-
5. Ostala pasiva	8 404	8 669	9 595	10 106	10 837	13 540
Ukupno (1+2+3+4+5)	42 501	40 906	49 059	56 551	60 425	67 272

Tablica 8. (nastavak)

BILANCA NARODNE BANKE HRVATSKE

Stanje na kraju mjeseca - u milijunima HRD -	VI. 92.	VII. 92.	VIII. 92.	IX. 92.	X. 92.	XI. 92.	XII. 92.
AKTIVA							
1. Devizna aktiva	3 984	7 264	23 429	40 764	62 605	89 040	133 132
2. Dinarski krediti	65 983	77 183	81 032	90 263	106 730	128 399	147 009
2.1. Državni proračun	24 329	27 329	27 329	31 829	35 829	36 329	39 356
2.2. Banke	41 258	49 458	53 306	58 038	70 504	91 441	107 423
2.3. Ostali krediti	397	397	397	397	397	629	230
3. Krediti Državnom proračunu u devizama	-	-	-	-	-	-	-
4. Kvota u MMF-u	-	-	-	-	-	-	-
5. Ostala aktiva	8 859	9 590	12 513	12 839	19 492	22 991	45 567
Ukupno (1+2+3+4+5)	78 826	94 037	116 974	143 867	188 827	240 430	325 707
PASIVA							
1. Devizna pasiva	-	-	-	-	-	-	-
2. Primarni novac	62 123	74 464	89 816	110 159	134 774	145 308	206 795
2.1. Gotov novac	34 662	45 894	48 942	60 911	75 653	75 266	130 848
2.2. Depoziti banaka	27 460	28 570	40 875	49 248	59 121	70 042	75 947
- žiro računi banaka	1 981	1 936	5 516	5 540	9 212	10 598	5 094
- blagajna	1 377	1 833	2 256	3 164	2 806	4 287	4 378
- obvezna rezerva	12 696	12 260	17 508	20 682	23 497	27 928	32 664
- blagajnički zapisi	11 406	12 542	15 594	19 863	23 606	27 228	33 811
3. Depoziti drugih sektora kod Narodne banke	528	602	503	745	1 462	782	534
4. Depoziti MMF-a	-	-	-	-	-	-	-
5. Ostala pasiva	16 175	18 971	26 654	32 963	52 591	94 340	118 378
Ukupno (1+2+3+4+5)	78 826	94 037	116 974	143 867	188 827	240 430	325 707

Tablica 9.

BILANCA NARODNE BANKE HRVATSKE

Stanje na kraju mjeseca u milijunima HRD	XII. 91.	I. 92.	II. 92.	III. 92.	IV. 92.	V. 92.	VI. 92.
A K T I V A							
1. Devizna aktiva	-	-	313	442	632	895	3 984
1.1. Valuta	-	-	-	-	-	-	-
1.2. Tekući računi kod inozemnih banaka	-	-	313	0	1	44	1 432
1.3. Oročeni depoziti kod inozemnih banaka	-	-	-	441	631	851	2 552
2. Krediti	41 258	38 713	44 587	52 114	55 676	60 524	65 983
2.1. Državni proračun	15 500	15 500	15 500	17 500	20 914	21 637	24 329
2.1.1. Kratkoročni krediti	-	-	-	2 000	5 414	6 137	8 829
2.1.2. Dugoročni krediti	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500
2.1.2.1. U hrvatskim dinarima	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500
2.1.2.2. U devizama	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Banke	25 758	23 213	28 831	34 217	34 366	38 491	41 258
2.2.1. Eskontirane mjenice	55	33	42	25	23	21	23
2.2.2. Lombardni krediti	-	-	-	-	-	-	-
2.2.3. Krediti na osnovi portfelja v.papira	1 858	1 949	2 457	3 110	5 054	7 253	9 486
2.2.4. Krediti za izvoz	2 128	688	1 910	3 151	1 182	2 333	2 782
- kratkoročni	1 921	481	1 744	2 992	1 027	2 271	2 781
- dugoročni	207	207	166	160	155	62	1
2.2.5. Krediti za turističke usluge	162	122	122	178	379	361	287
2.2.6. Krediti za poljoprivredu	7 411	6 445	9 784	13 601	14 196	15 140	16 032
- kratkoročni	7 161	6 202	9 512	13 208	13 836	14 781	15 680
- dugoročni	249	243	272	394	359	359	352
2.2.7. Krediti za tržišne robne rezerve	1 340	829	1 100	1 118	1 033	845	689
2.2.8. Krediti za ratne štete	3 832	4 669	4 675	4 694	4 750	4 829	5 156
2.2.9. Dugoročni krediti za obrtna sredstva	1 183	1 181	1 180	1 127	1 113	1 090	1 044
2.2.10. Krediti za likvidnost	7 641	7 060	7 476	7 139	6 566	6 123	5 131
- redoviti krediti za likvidnost	528	-	307	312	471	436	770
- za smanjenje neto devizne štednje	7 049	7 049	7 049	6 749	6 028	5 547	3 840
- pozajmice za isplatu štednih uloga	64	11	120	78	67	141	522
2.2.11. Ostali krediti	147	142	55	55	52	47	43
2.2.12. Dospjeli nenaplaćeni krediti	1	94	30	18	18	449	585
2.3. Ostali krediti	-	-	256	397	397	397	397
3. Kvota u Međunarodnom monetarnom fondu	-	-	-	-	-	-	-
4. Ostala aktiva	815	1 763	3 709	3 426	3 534	5 272	7 581
4.1. Obračunana nenaplaćena kamata	613	1 557	-3 663	3 378	3 482	4 865	7 542
4.2. Različita potraživanja	202	206	46	48	52	408	40
5. Realna i izvanposlovna aktiva	428	429	449	570	583	580	1 277
U K U P N O (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	42 501	40 906	49 059	56 551	60 425	67 272	78 826

Tablica 9. (nastavak)

BILANCA NARODNE BANKE HRVATSKE

Stanje na kraju mjeseca u milijunima HRD	VII. 92.	VIII. 92.	IX. 92.	X. 92.	XI. 92.	XII. 92.
A K T I V A						
1. Devizna aktiva	7 264	23 429	40 764	62 605	89 040	133 132
1.1. Valuta	-	-	19	34	42	54
1.2. Tekući računi kod inozemnih banaka	4 949	2 736	6 536	3 051	5 808	10 270
1.3. Oroženi depoziti kod inozemnih banaka	2 315	20 694	34 209	59 521	83 190	122 808
2. Krediti	77 183	81 032	90 263	106 730	128 399	147 009
2.1. Državni proračun	27 329	27 329	31 829	35 829	36 329	39 356
2.1.1. Kratkoročni krediti	11 829	11 829	16 329	20 329	20 829	23 856
2.1.2. Dugoročni krediti	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500
2.1.2.1. U hrvatskim dinarima	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500
2.1.2.2. U devizama	-	-	-	-	-	-
2.2. Banke	49 458	53 306	58 038	70 504	91 441	107 423
2.2.1. Eskontirane mjenice	35	32	18	18	10	10
2.2.2. Lombardni krediti	-	-	-	75	50	88
2.2.3. Krediti na osnovi portfelja v.papira	12 281	15 105	18 149	21 827	25 632	31 885
2.2.4. Krediti za izvoz	3 702	3 586	3 938	3 908	8 406	20 309
- kratkoročni	3 702	3 586	3 938	3 908	7 166	17 369
- dugoročni	0	0	0	0	1 240	2 940
2.2.5. Krediti za turističke usluge	1 020	990	949	240	64	64
2.2.6. Krediti za poljoprivredu	21 729	23 988	24 830	33 670	41 780	35 854
- kratkoročni	21 378	23 643	24 500	32 964	41 142	34 998
- dugoročni	351	345	330	706	638	856
2.2.7. Krediti za tržišne robne rezerve	300	383	383	581	400	367
2.2.8. Krediti za ratne štete	5 358	5 945	6 654	8 171	9 660	12 568
2.2.9. Dugoročni krediti za obrtna sredstva	994	983	975	970	966	962
2.2.10. Krediti za likvidnost	3 531	1 765	1 646	549	3 978	4 854
- redoviti krediti za likvidnost	121	121	1 080	0	2 988	1 674
- za smanjenje neto devizne štednje	2 734	1 154	124	-	-	-
- pozajmice za isplatu štednih uloga	677	490	441	549	990	3 180
2.2.11. Ostali krediti	41	39	37	36	36	1
2.2.12. Dospjeli nenaplaćeni krediti	467	492	460	460	460	460
2.3. Ostali krediti	397	397	397	397	629	230
3. Kvota u Međunarodnom monetarnom fondu	-	-	-	-	-	-
4. Ostala aktiva	8 316	11 238	11 568	18 242	21 732	44 302
4.1. Obračunana nenaplaćena kamata	8 271	11 189	11 507	18 170	21 619	44 153
4.2. Različita potraživanja	44	49	61	72	113	148
5. Realna i izvanposlovna aktiva	1 275	1 275	1 271	1 250	1 259	1 265
U K U P N O (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	94 037	116 974	143 867	188 827	240 430	325 707

Tablica 9a.

BILANCA NARODNE BANKE HRVATSKE

Stanje na kraju mjeseca u milijunima HRD	XII. 91.	I. 92.	II. 92.	III. 92.	IV. 92.	V. 92.
PASIVA						
1. Devizna pasiva	-	-	-	-	-	-
1.1. Krediti Međunarodnog monetarnog fonda	-	-	-	-	-	-
2. Primarni novac (2.1+2.2)	34 096	32 236	39 287	46 129	49 083	53 156
2.1. Gotov novac u optjecaju	18 302	19 250	21 742	24 450	27 275	31 356
2.2. Depoziti banaka	15 795	12 986	17 545	21 679	21 807	21 800
2.2.1. Žiro-računi	5 371	1 445	3 421	3 786	2 343	1 284
2.2.2. Blagajna	960	862	687	938	967	1 170
2.2.3. Obvezna rezerva	5 392	5 095	6 998	8 309	9 421	9 030
2.2.4. Blagajnički zapisi	4 071	5 584	6 439	8 646	9 076	10 316
- obvezni upis	4 071	5 085	5 999	6 538	7 529	9 042
- dobrovoljni upis	0	500	440	2 108	1 547	1 274
3. Depozitni novac	-	-	173	312	498	563
3.1. Depoziti privrednih djelatnosti	-	-	8	12	8	14
3.2. Depoziti neprivrednih djelatnosti	-	-	164	297	486	546
3.3. Depoziti ostalih institucija	-	-	2	3	5	4
4. Ograničeni depoziti	-	-	3	4	7	13
4.1. Depoziti privrednih djelatnosti	-	-	-	-	-	-
4.2. Depoziti ostalih institucija	-	-	3	4	7	13
4.3. Depoziti nerezidenata	-	-	-	-	-	-
4.3.1. Depoziti Međunarodnog monetarnog fonda	-	-	-	-	-	-
5. Ostala pasiva	6 545	6 878	5 975	6 361	7 015	8 746
5.1. Obračunana neisplaćena kamata	-	-	-	-	-	-
5.2. Različite obveze	6 545	6 878	5 975	6 361	7 015	8 746
6. Kapital banke	1 860	1 792	3 620	3 745	3 822	4 794
6.1. Fond osnovnih sredstava	527	527	527	525	525	525
6.2. Rezervni fond	199	199	199	199	199	199
6.3. Ostali fondovi i rezervacije	134	134	134	260	262	262
6.4. Neraspoređeni profit	1 000	932	2 760	2 761	2 833	3 805
6.4.1. Prihodi i rashodi	0	932	3 690	6 192	8 986	12 608
6.4.2. Višak po završnom računu	1 000	-	-	-	-	-
6.4.3. Transferi Državnom proračunu	0	0	-930	-3 431	-6 153	-8 803
- efektivna akontacija	-	-	-930	-3 431	-5 431	-7 331
- kamata na kredite Državnog proračuna	-	-	-	-	-722	-1 472
- povrat kredita Državnog proračuna	-	-	-	-	-	-
6.4.4. Potraživanja prema Državnom proračunu	-	-	-	-	-	-
6.5. Neto obračunane tečajne razlike	-	-	-	-	3	3
UKUPNO (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6)	42 501	40 906	49 059	56 551	60 425	67 272

Tablica 9a. (nastavak)

BILANCA NARODNE BANKE HRVATSKE

Stanje na kraju mjeseca u milijunima HRD	VI. 92.	VII. 92.	VIII. 92.	IX. 92.	X. 92.	XI. 92.	XII. 92.
PASIVA							
1. Devizna pasiva	-	-	-	-	-	-	-
1.1. Krediti Međunarodnog monetarnog fonda	-	-	-	-	-	-	-
2. Primarni novac (2.1+2.2)	62 123	74 464	89 816	110 159	134 774	145 308	206 795
2.1. Gotov novac u optjecaju	34 662	45 894	48 942	60 911	75 653	75 266	130 848
2.2. Depoziti banaka	27 460	28 570	40 875	49 248	59 121	70 042	75 947
2.2.1. Žiro-računi	1 981	1 936	5 516	5 540	9 212	10 598	5 094
2.2.2. Blagajna	1 377	1 833	2 256	3 164	2 806	4 287	4 378
2.2.3. Obvezna rezerva	12 696	12 260	17 508	20 682	23 497	27 928	32 664
2.2.4. Blagajnički zapisi	11 406	12 542	15 594	19 863	23 606	27 228	33 811
- obvezni upis	9 772	10 849	13 364	17 608	20 064	25 491	32 144
- dobrovoljni upis	1 634	1 693	2 230	2 255	3 541	1 737	1 667
3. Depozitni novac	497	588	486	712	1 432	707	422
3.1. Depoziti privrednih djelatnosti	30	38	84	129	298	130	130
3.2. Depoziti neprivrednih djelatnosti	461	543	394	573	1 107	530	200
3.3. Depoziti ostalih institucija	5	7	8	10	26	47	92
4. Ograničeni depoziti	31	15	17	33	30	75	112
4.1. Depoziti privrednih djelatnosti	-	-	-	-	-	-	-
4.2. Depoziti ostalih institucija	31	15	17	33	30	75	112
4.3. Depoziti nerezidenata	-	-	-	-	-	-	-
4.3.1. Depoziti Međunarodnog monetarnog fonda	-	-	-	-	-	-	-
5. Ostala pasiva	8 892	9 023	12 544	11 751	11 629	22 570	17 447
5.1. Obračunana neisplaćena kamata	-	-	-	-	-	-	8 361
5.2. Različite obveze	8 892	9 023	12 544	11 751	11 629	22 570	9 086
6. Kapital banke	7 283	9 948	14 111	21 212	40 962	71 770	100 931
6.1. Fond osnovnih sredstava	525	525	525	522	522	522	522
6.2. Rezervni fond	199	199	199	199	199	199	199
6.3. Ostali fondovi i rezervacije	973	1 101	975	975	949	946	915
6.4. Neraspoređeni profit	5 206	7 458	10 622	16 958	14 039	24 631	24 604
6.4.1. Prihodi i rashodi	18 931	25 260	33 715	48 176	52 905	68 166	111 627
6.4.2. Višak po završnom računu	-	-	-	-	-	-	-
6.4.3. Transferi Državnom proračunu	-13 725	-17 802	-23 092	-31 218	-38 866	-43 535	-73 635
- efektivna akontacija	-9 531	-11 912	-15 062	-20 762	-24 762	-24 762	-43 762
- kamata na kredite Državnog proračuna	-3 196	-4 893	-7 033	-9 459	-13 106	-17 775	-28 403
- povrat kredita Državnog proračuna	-998	-998	-998	-998	-998	-998	-1 471
6.4.4. Potraživanja prema Državnom proračunu	-	-	-	-	-	-	-13 388
6.5. Neto obračunane tečajne razlike	380	665	1 789	2 557	25 251	45 471	74 691
UKUPNO (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6)	78 826	94 037	116 974	143 867	188 827	240 430	325 707

Tablica 10.

INDIKATORI LIKVIDNOSTI BANAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

- u milijunima hrvatskih dinara -

Godina	Mjesec	Sredstva na žiro- računima banaka	Prosječno dnevno stanje		Stopa primarne likvidnosti banaka	Prosječno dnevno stanje korištenih sredstava sekund- darnih izvora likvidnosti	Postotak alimen- tiranja sredstava na žiro-računima banaka
			Gotovina u blagajni	Novčana sredstva ukupno			
1990.	XII.	844.5	509.3	1 353.8	5.21	1 092.7	129.4
1991.	I.	1 196.6	770.8	1 967.4	7.56	2 919.4	244.0
	II.	1 801.5	690.6	2 492.1	8.40	2 139.0	118.7
	III.	1 646.7	626.9	2 273.6	7.66	2 583.1	156.9
	IV.	1 261.3	626.9	1 888.2	6.24	2 624.0	208.0
	V.	805.3	605.2	1 410.5	4.31	3 556.2	441.6
	VI.	1 224.7	582.3	1 807.0	5.07	3 411.5	278.6
	VII.	909.8	804.7	1 714.5	4.43	5 476.5	601.9
	VIII.	1 240.9	669.3	1 910.2	4.73	5 547.6	447.1
	IX.	1 171.4	592.7	1 764.1	4.16	6 368.6	543.7
	X.	1 253.8	1 071.2	2 325.0	5.46	8 635.2	688.7
	XI.	1 568.2	554.1	2 122.3	4.01	10 569.5	674.0
	XII.	1 992.9	903.5	2 896.4	5.61	8 926.4	447.9
1992.	I.	2 217.4	658.4	2 875.8	4.38	7 175.7	323.6
	II.	2 310.5	648.4	2 958.9	4.24	7 163.1	310.0
	III.	3 048.1	721.6	3 769.7	5.07	6 648.1	218.1
	IV.	2 767.2	786.7	3 553.9	3.99	311.3	11.2
	V.	2 103.5	886.2	2 989.7	2.81	1 789.1	85.1
	VI.	2 102.8	1 073.5	3 176.3	2.80	2 669.6	127.0
	VII.	2 773.8	1 336.5	4 110.3	3.25	2 720.5	98.1
	VIII.	4 137.1	1 738.5	5 875.6	3.75	3 356.0	81.1
	IX.	5 195.0	1 854.9	7 049.9	3.56	2 022.9	38.9
	X.	7 101.9	2 151.5	9 253.4	4.06	2 630.1	37.0
	XI.	7 458.9	2 485.7	9 944.6	3.50	2 948.6	39.5
	XII.	4 407.5	3 085.0	7 492.5	2.14	8 486.4	192.5

Napomena: U sredstva na žiro-računu banke (rn. 1000) uključena su i sredstva na računu banke za obavljanje poslova preko poslovne jedinice (rn.1002). Iz dnevnog praćenja podataka o likvidnosti banaka u travnju je isključen kredit za likvidnost na osnovi neto smanjenja devizne štednje. 30. travnja ti su krediti iznosili 6.028 milijuna i do 31. listopada su vraćeni.

Tablica 11.

	HRD/ 100 ATS	HRD/ 100 FRF	HRD/ 100 ITL	HRD/ 100 DEM	HRD/ 100 CHF	HRD/ GBP	HRD/ USD	HRD/ 100 SLT
Prosječni dnevni tečajevi inozemnih valuta kod Narodne banke Hrvatske								
1992.								
I.	781.5420	1612.2634	7.2910	5500.0000	6186.1860	156.9900	86.5620	100.0000
II.	781.6130	1615.4903	7.3197	5500.0000	6128.2866	158.2086	89.0370	100.0000
III.	924.6058	1915.8584	8.6602	6506.4516	7166.9815	186.3750	108.2402	100.0000
IV.	1118.3742	2326.2993	10.4524	7870.0000	8547.0002	227.9125	129.8438	134.6667
V.	1451.3148	3036.3034	13.5715	10212.9032	11110.4712	299.8732	166.0193	180.0000
VI.	1825.5884	3815.6667	16.9866	12846.6667	14172.9457	374.9418	202.4041	198.6667
VII.	2151.2581	4486.3294	19.9737	15138.7097	16908.3631	433.4387	225.8827	224.6774
VIII.	2525.9046	5241.8773	23.4111	17777.4194	19861.4434	501.0200	258.4408	245.0000
IX.	2976.4387	6154.3510	26.1295	20946.6667	23749.3625	563.9508	304.5405	296.0000
X.	3696.4602	7668.4853	29.4821	26009.6774	29341.3360	639.7471	383.8753	392.4194
XI.	4776.1390	9927.6723	39.1120	33600.0000	37350.3086	814.3265	531.8800	516.3333
XII.	6155.9047	12701.6326	48.6047	43312.9032	48193.6554	1062.5756	684.8629	693.2258
Dnevni tečajevi inozemnih valuta krajem mjeseca kod Narodne banke Hrvatske								
1992.								
I.	781.6050	1614.3710	7.3205	5500.0000	6180.1245	158.2295	88.1925	100.0000
II.	781.5830	1617.5500	7.3205	5500.0000	6065.6750	158.5265	90.3100	100.0000
III.	952.1102	1975.1600	8.8775	6700.0000	7354.2550	191.3922	110.3155	100.0000
IV.	1335.7964	2787.1000	12.4920	9400.0000	10256.8100	275.8054	155.4666	180.0000
V.	1598.6925	3349.1250	14.9400	11250.0000	12417.1875	330.2213	181.0913	180.0000
VI.	2060.5370	4312.3000	19.1690	14500.0000	16123.2750	421.4860	221.0525	200.0000
VII.	2315.9855	4826.4300	21.5323	16300.0000	18276.3750	464.1099	242.3810	245.0000
VIII.	2770.6575	5714.4360	25.5060	19500.0000	21795.1110	544.5765	274.6185	245.0000
IX.	3326.2164	6922.1412	27.7290	23400.0000	26738.0100	588.0420	337.6620	345.0000
X.	4277.3906	8868.2426	35.1568	30100.0000	33712.8729	723.3030	462.0350	440.0000
XI.	5486.4496	11373.7988	44.1198	38600.0000	42896.3344	933.7340	618.5650	600.0000
XII.	7035.7320	14524.3890	54.1530	49500.0000	54621.7650	1206.4635	798.1875	790.0000

Tablica 12.

KAMATNE STOPE NARODNE BANKE HRVATSKE

(na mjesečnoj razini u %)	1992.					
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
AKTIVNE						
1. Eskontna stopa NBH	12.40	12.40	12.40	12.40	15.00	21.50
2. Kamate na kredite bankama u okviru opće kvote	12.40	12.40	12.40	12.40	15.00	21.50
3. Kamate na kredite za likvidnost	14.26	14.26	14.26	14.26	17.25	24.73
4. Kamate na posebne kredite za isplatu štednih uloga	18.60	18.60	18.60	18.60	22.50	32.25
5. Nenamjenski korišteni krediti	16.12	16.12	16.12	16.12	19.50	27.95
6. Zatezne kamate	16.12	16.12	16.12	16.12	19.50	27.95
7. Naknada za korištenje sredstava obvezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti	16.12	16.12	16.12	16.12	19.50	27.95
8. Kamata na iznos korištenih sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiro računu banke	18.60	18.60	18.60	18.60	22.50	32.25
9. Naknada na nepravilno obračunanu ili manje izdvojenu obveznu rezervu	18.60	18.60	18.60	18.60	22.50	32.25
10. Naknada na razliku između propisane i ostvarene minimalne likvidnosti	18.60	18.60	18.60	18.60	22.50	32.25
PASIVNE						
1. Kamate na sredstva izdvojene obvezne rezerve						
- na depozite po viđenju	3.72	3.72	4.96	4.96	6.00	8.60
- na oročene depozite	8.68	8.68	11.16	11.16	13.50	19.35
2. Kamate na blagajničke zapise NBH						
- na obvezno upisane blagajničke zapise	7.44	7.44	7.44	7.44	9.00	12.90
- na dobrovoljno upisane blagajničke zapise						
- od 3 dana						
- od 7 dana	9.92	9.92	9.92	9.92	12.00	17.20
- od 15 dana						
- od 30 dana	12.40	12.40	12.40	12.40	15.00	21.50
- od 45 dana						
- od 60 dana						
- od 90 dana						

Tablica 12. (nastavak)

KAMATNE STOPE NARODNE BANKE HRVATSKE

(na mjesečnoj razini u %)	1992					
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVNE						
1. Eskontna stopa NBH	18.50	21.40	20.30	24.50	28.30	28.30
2. Kamate na kredite bankama u okviru opće kvote	18.50	21.40	20.30	24.50	28.30	28.30
3. Kamate na kredite za likvidnost	21.28	24.61	23.35	28.18	32.55	32.55
4. Kamate na posebne kredite za isplatu štednih uloga	27.75	32.10	30.45	36.75	42.45	42.45
5. Nenamjenski korišteni krediti	24.05	27.82	26.39	31.85	36.79	36.79
6. Zatezne kamate	24.05	27.82	26.39	31.85	36.79	36.79
7. Naknada za korištenje sredstava obvezne rezerve za održavanje dnevne likvidnosti	24.05	27.82	26.39	31.85	36.79	36.79
8. Kamata na iznos korištenih sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiro računu banke	27.75	32.10	30.45	36.75	42.45	42.45
9. Naknada na nepravilno obračunanu ili manje izdvojenu obveznu rezervu	27.75	32.10	30.45	36.75	42.45	42.45
10. Naknada na razliku između propisane i ostvarene minimalne likvidnosti	27.75	32.10	30.45	36.75	42.45	42.45
PASIVNE						
1. Kamate na sredstva izdvojene obvezne rezerve						
- na depozite po viđenju	7.40	8.56	8.12	9.80	11.32	11.32
- na oročene depozite	16.65	19.26	18.27	22.05	25.47	25.47
2. Kamate na blagajničke zapise NBH						
- na obvezno upisane blagajničke zapise	11.10	12.84	12.18	14.70	16.98	16.98
- na dobrovoljno upisane blagajničke zapise						
- od 3 dana						
- od 7 dana	14.80	17.12	16.24	19.60	22.64	22.64
- od 15 dana						
- od 30 dana	18.50	21.40	20.30	24.50	28.30	28.30
- od 45 dana						
- od 60 dana						
- od 90 dana						

Tablica 13.

PRIVREMENI PODACI!

OSTVARENJE PLATNE BILANCE REPUBLIKE HRVATSKE (1)

siječanj - prosinac 1992.

- u milijunima USD tekući tečaj -

Stavke	1991.	1992.
I. TEKUĆE TRANSAKCIJE - SALDO	-590	330
1. Robna razmjena saldo	-536	-302
1.1. Izvoz robe f.o.b.	3 292	3 127
1.2. Uvoz robe c.i.f.	3 828	3 429
2. Usluge saldo	73	452
2.1. Prihodi od usluga (2)	1 312	1 520
2.2. Troškovi po uslugama (2)	1 239	1 068
3. Dobit saldo	-101	-167
3.1. Dobit prihodi	65	49
3.2. Dobit troškovi (3)	166	216
4. Jednostrani transferi saldo	-26	347
4.1. Službeni neto	18	44
4.2. Privatni (2) neto	-44	303
II. KREDITNO-FINANCIJSKE TRANSAKCIJE-SALDO	-457	-221
1. Ulog stranog kapitala	0	-1
1.1. Ulog stranog kapitala u RH	16	
1.2. Ulog kapitala u inozemstvo	17	
2. Kapital	-457	-220
2.1. Sredstva	-370	-173
2.1.1. Sredstva i depoziti banaka	18	-302
2.1.2. Ostala sredstva - neto	-388	129
2.2. Dugoročni kapital	-453	-312
2.1. Korištenja kredita	117	61
2.2. Otplate glavnice duga (4)	570	373
2.3. Kratkoročni kapital	366	265
2.3. Kratkoročni zajmovi	241	224
2.4. Kratkoročni krediti neto	125	41
III. PRELAZNE STAVKE (Ostalo)	1 047	58
IV. PROMJENE DEVIZNIH REZERVI		-167

(1) Bez transakcija sa republikama bivše Jugoslavije

(2) Za razdoblje od 1.IX.-31.XII. 1991. godine procjena

(3) Uključene kamate kašnjenja

(4) Uključena glavnica kašnjenja

Tablica 14.

IZVOZ I UVOZ ROBE REPUBLIKE HRVATSKE U 1992. GODINI

- razmjena s republikama bivše Jugoslavije -

- u tisućama USD tekući tečaj -

Mjesec	Ukupno republike bivše Jugoslavije			Slovenija		
	Izvoz	Uvoz	Saldo	Izvoz	Uvoz	Saldo
I.	216 501	57 199	159 302	142 194	46 701	95 493
II.	88 136	80 160	7 976	60 261	63 869	-3 608
III.	122 582	83 301	39 281	81 879	63 206	18 673
IV.	168 965	165 889	3 076	112 333	124 839	-12 506
V.	87 130	85 886	1 244	73 309	77 967	-4 658
VI.	126 186	94 998	31 188	104 806	82 785	22 021
VII.	130 273	96 987	33 286	111 436	85 859	25 577
VIII.	84 291	62 434	21 857	68 527	56 711	11 816
IX.	126 678	88 006	38 672	104 495	79 636	24 859
X.	114 300	84 657	29 643	88 450	76 847	11 603
XI.	93 235	77 149	16 086	66 199	66 227	-28
XII.	111 911	54 533	57 378	87 054	49 649	37 405
I-XII.	1 470 188	1 031 200	438 988	1 100 944	874 296	226 648

Napomena: Mjesečni podaci o izvozu i uvozu robe izvedeni su iz kumulativnih podataka izvozu i uvozu robe Republike Hrvatske prema priopćenjima DSZ Hrvatske, Zagreb. Podaci za mjesec listopad, studeni i prosinac uzeti su izravno iz Priopćenja DSZ.

Tablica 15.

SALDO ROBNE RAZMJENE REPUBLIKE HRVATSKE U 1992. GODINI

- mjesečni podaci -

- u tisućama USD - tekući tečaj -

Mjesec	Ukupno		Konvertibilno valutno područje		Republike bivše Jugoslavije		S A L D O		Republike bivše Jugoslavije
	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Ukupno	Konver.	
I.	365 190	215 911	148 689	158 712	216 501	57 199	149 279	-10 023	159 302
II.	241 767	207 638	153 601	127 478	88 136	80 160	34 129	26 123	7 976
III.	377 676	314 645	255 094	231 344	122 582	83 301	63 031	23 750	39 281
IV.	336 922	467 541	167 957	301 652	168 965	165 889	-130 619	-133 695	3 076
V.	383 588	233 580	296 458	147 694	87 130	85 886	150 008	148 764	1 244
VI.	540 944	415 038	414 758	320 040	126 186	94 998	125 906	94 718	31 188
VII.	516 651	483 000	386 378	386 239	130 273	96 987	33 651	139	33 286
VIII.	335 083	519 750	250 792	457 316	84 291	62 434	-184 667	-206 524	21 857
IX.	405 818	447 156	279 140	359 150	126 678	88 006	-41 338	-80 010	38 672
X.	342 550	359 542	228 250	274 885	114 300	84 657	-16 992	-46 635	29 643
XI.	361 491	464 567	268 256	387 418	93 235	77 149	-103 076	-119 162	16 086
XII.	389 842	332 135	277 931	277 602	111 911	54 533	57 707	329	57 378
I-XII.	4 597 492	4 460 729	3 127 304	3 429 529	1 470 188	1 031 200	136 763	-302 225	438 988

Napomena: Mjesečni podaci o izvozu i uvozu robe izvedeni su iz kumulativnih podataka o izvozu i uvozu robe Republike Hrvatske prema priopćenjima DSZ Hrvatske, Zagreb. Podaci za mjeseci listopad, studeni i prosinac uzeti su izravno iz Priopćenja DSZ.

Tablica 16.

IZVOZ I UVOZ ROBE REPUBLIKE HRVATSKE u 1992. GODINI

- mjesečni podaci -

- u tisućama USD tekući tečaj -

UKUPNO						
Mjesec	UKUPNO		Konvertibilno valutno područje		Republike bivše Jugoslavije	
	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz
I	365 190	215 911	148 689	158 712	216 501	57 199
II	241 767	207 638	153 601	127 478	88 136	80 160
III	377 676	314 645	255 094	231 344	122 582	83 301
IV	336 922	467 541	167 957	301 652	168 965	165 889
V	383 588	233 580	296 458	147 694	87 130	85 886
VI	540 944	415 038	414 758	320 040	126 186	94 998
VII	516 651	483 000	386 378	386 239	130 273	96 987
VIII	335 083	519 750	250 792	457 316	84 291	62 434
IX	405 818	447 156	279 140	359 150	126 678	88 006
X	342 550	359 542	228 250	274 885	114 300	84 657
XI	361 491	464 567	268 256	387 418	93 235	77 149
XII	389 842	332 135	277 931	277 602	111 911	54 533
I-XII	4 597 492	4 460 729	3 127 304	3 429 529	1 470 188	1 031 200

Tablica 16. (nastavak)

IZVOZ I UVOZ ROBE REPUBLIKE HRVATSKE U 1992. GODINI
 - mjesečni podaci -

- u tisućama USD tekući tečaj -

Mjesec	KONVERTIBILNO VALUTNO PODRUČJE						REPUBLIKE BIVŠE JUGOSLAVIJE			
	Ukupno E Z		SR Njemačka kao dio EZ		R Italija kao dio EZ		Zemlje EFTA		Slovenija kao dio bivše Jugoslavije	
	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz	Izvoz	Uvoz
I.	102 930	104 784	41 691	31 260	44 991	58 542	8 078	16 111	142 194	46 701
II.	65 480	73 146	20 989	28 536	30 478	24 629	35 713	19 298	60 261	63 869
III.	213 387	104 526	67 442	48 213	124 975	37 271	12 292	23 999	81 879	63 206
IV.	106 428	140 539	30 265	56 943	56 188	49 439	15 261	39 012	112 333	124 839
V.	98 806	75 588	22 399	30 771	58 930	26 891	145 289	21 357	73 309	77 967
VI.	215 849	215 935	95 370	98 452	87 845	79 510	154 305	28 952	104 806	82 785
VII.	276 312	191 267	128 731	102 606	106 211	56 680	18 292	31 508	111 436	85 859
VIII.	169 157	316 018	65 514	83 892	82 682	194 079	11 424	23 950	68 527	56 711
IX.	190 813	160 962	86 574	67 971	77 011	61 485	17 075	27 550	104 495	79 636
X.	163 501	145 577	78 644	65 978	61 543	53 363	14 597	28 134	88 450	76 847
XI.	210 993	187 014	65 233	79 512	123 040	75 127	14 578	39 350	66 199	66 227
XII.	152 483	147 330	70 416	73 453	54 832	44 052	62 443	33 538	87 054	49 649
I-XII.	1 966 140	1 862 686	773 267	767 587	908 725	761 058	509 347	332 760	1 100 944	874 296

Izvor: Podaci DSZ obrađeni u NBH

Tablica 17.

STANJE DUGA NA OSNOVI KREDITA UZETIH U INOZEMSTVU

- Konvertibilno područje -

- u milijunima USD - tekući tečaj -

Vrsta kredita	Stanje duga 31. XII. 1991.	Korekcija prometa 1991.	1 9 9 2.		Neto otplate	Efekti međual. promjena	Stanje duga 31. XII. 1992.
			Korištenja	Otplate			
A) Kratkoročni, srednjoročni i dugoročni krediti	2 719.4	+30.5	149.2	294.2	145.0	-63.7	2 541.2
1. Financijski	2 010.8	+21.3	15.7	105.2	89.5	-19.4	1 923.2
2. Oprema	426.4	-3.0	58.0	70.5	12.5	-26.9	384.0
3. Repromaterijal	276.2	+12.2	72.0	114.9	42.9	-17.4	228.1
4. Ostalo	6.0	-	3.5	3.6	0.1	-	5.9
B) Kratkoročni krediti (KKL i depoziti)	83.6	-	-	-	33.8	-1.5	48.3
UKUPNO (A + B)	2 803.0	30.5	149.2	294.2	178.8	-65.2	2 589.5

Tablica 18

IZVJEŠTAJ
o klasifikaciji aktive i odgovarajućih izvanbilančnih stavki

- u milijunima HRD -

Naziv banke	STANJE NA DAN 31. XII. 1991.			STANJE NA DAN 31. XII. 1992.		
	Potencijalni gubici	Kapital banke	Odnos potencijalnih gubitaka i kapitala banke u %	Potencijalni gubici	Kapital banke	Odnos potencijalnih gubitaka i kapitala banke u %
1. BJELOVARSKA	32.3	516	6.3	1 123.5	8 599	13.1
2. MEĐIMURSKA	485.0	228	212.7	1 594.5	7 560	21.1
3. DUBROVAČKA	417.8	1 494	28.0	2 734.5	18 150	15.1
4. KARLOVAČKA	599.5	1 223	49.0	7 745.5	20 681	37.5
5. PODRAVSKA	168.3	519	32.4	2 021.0	9 923	20.4
6. SLAVONSKA	3 881.0	1 240	313.0	28 678.8	16 251	176.5
7. ISTARSKA-PULA	40.5	1 898	2.1	6 199.5	30 939	20.0
8. RIJEČKA	3 403.5	4 902	69.4	1 961.5	116 388	1.7
9. SAMOBORSKA	21.0	108	19.4	62.0	2 429	2.6
10. SISAČKA	284.0	660	43.0	2 273.0	10 336	22.0
11. POŽEŠKA	19.5	325	6.0	566.5	5 041	11.2
12. SPLITSKA	1 221.0	4 087	29.9	67 671.8	82 160	82.4
13. JADRANSKA	158.0	604	26.2	3 131.0	11 036	28.4
14. VARAŽDINSKA	115.3	1 072	10.8	3 813.8	23 859	16.0
15. VINKOVAČKA	855.8	393	217.7	8 295.3	12 915	64.2
16. VUKOVARSKA	-	-	-	-	-	-
17. ISTARSKA-UMAG	11.0	302	3.6	27.5	8 383	0.3
18. DALMATINSKA	393.5	1 245	31.6	9 716.8	26 926	36.1
19. ZAGREBAČKA	2 360.5	14 211	16.6	57 685.3	249 604	23.1
20. PRIVREDNA	6 929.0	17 432	39.7	40 371.5	299 723	13.5
21. KOMERCIJALNA	10.5	290	3.6	95.0	2 661	3.6
22. ŽUPANJSKA	138.0	530	26.0	1 005.5	6 526	15.4
23. ILIRIJA	0.0	37	0.0	0.0	764	0.0
24. CROATIA	47.5	1 442	3.3	1 772.5	22 460	7.9
25. TRGOVAČKA	21.3	112	19.0	223.3	5 108	4.4
26. ČAKOVEČKA	2.5	48	5.2	68.0	963	7.1
27. TRG.TUR.SPLIT	0.0	60	0.0	81.5	802	10.2
28. PARTNER	0.0	192	0.0	23.0	1 842	1.2
29. PROMDEI				0.0	1 737	0.0
30. HPB-ZAGREB				0.0	6 719	0.0
31. POMORSKA-SPLIT				476.3	7 894	6.0
32. ADRIA-RIJEKA				577.0	5 325	10.8
33. HGB-ZAGREB				0.0	2 541	0.0
34. HYPOBANKA-ZG				0.0	1 794	0.0
35. GOS.KRED.B-ZG				0.0	788	0.0
36. NER.GOS.B-PL				0.0	1 624	0.0
37. ALPE JADRAN-ST				0.0	1 167	0.0
38. CENTAR B-ZG				0.0	688	0.0
39. SLATINSKA				550.0	2 719	20.2
40. HKBO-ZAGREB				0.0	38 540	0.0
UKUPNO	21 616.0	55 170	39.2	250 545.0	1 073 565	23.3

Tablica 19.

IZVJEŠTAJ
o ostvarenim relativnim pokazateljima poslovanja propisanim
u članku 16. Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama

- u milijunima HRD -

Naziv banke	Koeficijent adekvatnosti kapitala					
	STANJE NA DAN 31. XII. 1991.			STANJE NA DAN 31. XII. 1992.		
	Neto kapital	Neto rizična aktiva	Koeficijent adekvatnosti kapitala u %	Neto kapital	Neto rizična aktiva	Koeficijent adekvatnosti kapitala u %
(1)	(2)	(1:2)	(1)	(2)	(1:2)	
1. BJELOVARSKA	484	1 452	33.3	7 475	29 444	25.4
2. MEĐIMURSKA	-257	2 869	-9.0	5 966	21 435	27.8
3. DUBROVAČKA	1 076	5 376	20.0	15 416	128 458	12.0
4. KARLOVAČKA	623	3 233	19.3	12 937	94 898	13.6
5. PODRAVSKA	351	3 254	10.8	7 902	25 853	30.6
6. SLAVONSKA	-2 641	6 670	-39.6	-12 428	183 353	-6.8
7. ISTARSKA-PULA	1 857	11 319	16.4	24 740	212 759	11.6
8. RIJEČKA	1 498	20 755	7.2	114 426	449 744	25.4
9. SAMOBORSKA	87	565	15.4	2 367	7 698	30.7
10. SISAČKA	376	1 202	31.3	8 063	33 736	23.9
11. POŽEŠKA	305	1 797	17.0	4 474	32 633	13.7
12. SPLITSKA	2 867	23 364	12.3	14 488	438 374	3.3
13. JADRANSKA	446	3 201	13.9	7 905	88 861	8.9
14. VARAŽDINSKA	956	4 143	23.1	20 045	78 997	25.4
15. VINKOVAČKA	-463	6 482	-7.1	4 617	59 153	7.8
16. VUKOVARSKA	-	-	-	-	-	-
17. ISTARSKA-UMAG	291	1 077	27.0	8 356	25 202	33.2
18. DALMATINSKA	851	5 899	14.4	17 209	131 007	13.1
19. ZAGREBAČKA	11 852	52 107	22.7	191 919	848 979	22.6
20. PRIVREDNA	10 504	68 119	15.4	259 351	2 503 821	10.4
21. KOMERCIJALNA	279	488	57.2	2 566	4 599	55.8
22. ŽUPANJSKA	391	5 527	7.1	5 521	39 975	13.8
23. ILIRIJA	37	22	168.2	764	4 835	15.8
24. CROATIA	1 394	2 755	50.6	20 687	35 425	58.4
25. TRGOVAČKA	91	165	55.2	4 885	3 895	125.4
26. ČAKOVEČKA	46	114	40.4	895	1 898	47.2
27. TRG.TUR.SPLIT	60	361	16.6	720	5 594	12.9
28. PARTNER	192	268	71.6	1 819	3 296	55.2
29. PROMDEI	-	-	-	1 737	892	194.7
30. HPB-ZAGREB	-	-	-	6 719	0	0.0
31. POMORSKA-SPLIT	-	-	-	7 418	4 400	168.6
32. ADRIA-RIJEKA	-	-	-	4 748	6 270	75.7
33. HGB-ZAGREB	-	-	-	2 541	7 619	33.4
34. HYPOBANKA	-	-	-	1 794	3 084	58.2
35. GOS.KRED.B.-ZG	-	-	-	788	381	206.8
36. NER.GOS.B.-PL	-	-	-	1 624	5 619	28.9
37. ALPE JADRAN-ST	-	-	-	1 167	2 390	48.8
38. CENTAR B.-ZG	-	-	-	688	815	84.4
39. SLATINSKA	-	-	-	2 169	30 554	7.1
40. HKBO-ZAGREB	-	-	-	38 540	28 862	133.5
UKUPNO	33 553	232 584	14.4	823 018	5 584 808	14.7

Tablica 20.

IZVJEŠTAJ
o ostvarenim relativnim pokazateljima poslovanja propisanim
u članku 16. Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama

- u milijunima HRD -

Naziv banke	Koeficijent osnivačkih ulaganja					
	STANJE NA DAN 31. XII. 1991.			STANJE NA DAN 31. XII. 1992.		
	Osnivačka ulaganja	Neto kapital	Koeficijent osnivačkih ulaganja u % (1:2)	Osnivačka ulaganja	Neto kapital	Koeficijent osnivačkih ulaganja u % (1:2)
(1)	(2)	(1:2)	(1)	(2)	(1:2)	
1. BJELOVARSKA	11	484	2.2	0	7 475	0.0
2. MEĐIMURSKA	2	-257	-0.8	22	5 966	0.4
3. DUBROVAČKA	0	1 076	0.0	114	15 416	0.7
4. KARLOVAČKA	12	623	1.9	74	12 937	0.6
5. PODRAVSKA	10	351	2.8	385	7 902	4.6
6. SLAVONSKA	0	-2 641	0.0	8 269	-12 428	-198.8
7. ISTARSKA-PULA	47	1 857	2.5	3 531	24 740	12.5
8. RIJEČKA	16	1 498	1.1	4 444	114 426	3.7
9. SAMOBORSKA	0	87	0.0	0	2 367	0.0
10. SISAČKA	19	376	4.8	2	8 063	0.0
11. POŽEŠKA	12	305	3.8	86	4 474	1.9
12. SPLITSKA	14	2 867	0.5	445	14 488	3.0
13. JADRANSKA	2	446	0.4	2	7 905	0.0
14. VARAŽDINSKA	2	956	0.2	107	20 045	0.5
15. VINKOVAČKA	6	-463	-1.3	91	4 617	1.9
16. VUKOVARSKA	-	-	-	-	-	-
17. ISTARSKA-UMAG	0	291	0.0	1	8 356	0.0
18. DALMATINSKA	12	851	1.4	17	17 209	0.1
19. ZAGREBAČKA	996	11 852	7.8	3 219	191 919	1.6
20. PRIVREDNA	148	10 504	1.4	7 977	259 351	3.0
21. KOMERCIJALNA	2	279	0.7	2	2 566	0.1
22. ŽUPANJSKA	4	391	1.0	5	5 521	0.1
23. ILIRIJA	0	37	0.0	0	764	0.0
24. CROATIA	40	1 394	2.8	35	20 687	0.2
25. TRGOVAČKA	0	91	0.0	1	4 885	0.0
26. ČAKOVEČKA	0	46	0.0	0	895	0.0
27. TRG.TUR.SPLIT	0	60	0.0	0	720	0.0
28. PARTNER	1	192	0.5	51	1 819	2.7
29. PROMDEI				0	1 737	0.0
30. HPB-ZAGREB				0	6 719	0.0
31. POMORSKA-SPLIT				0	7 418	0.0
32. ADRIA-RIJEKA				0	4 748	0.0
33. HGB-ZAGREB				0	2 541	0.0
34. HYPOBANKA				88	1 794	4.7
35. GOS.KRED.B.-ZG				0	788	0.0
36. NER.GOS.B.-PL				0	1 624	0.0
37. ALPE JADRAN-ST				0	1 167	0.0
38. CENTAR B.-ZG				0	688	0.0
39. SLATINSKA				2 121	2 169	49.4
40. HKBO-ZAGREB				1	38 540	0.0
UKUPNO	1 356	33 553	3.9	31 090	823 018	3.6

Tablica 21.

IZVJEŠTAJ

o ostvarenim relativnim pokazateljima poslovanja propisanim
u članku 16. Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama

- u milijunima HRD -

Naziv banke	Koeficijent velikih kredita					
	STANJE NA DAN 31. XII. 1991.			STANJE NA DAN 31. XII. 1992.		
	Veliki i najveći mogući krediti (1)	Kapital banke (2)	Koeficijent velikih kredita u % (1:2)	Veliki i najveći mogući krediti (1)	Kapital banke (2)	Koeficijent velikih kredita u % (1:2)
1. BJELOVARSKA	0	516	0.0	0	8 599	0.0
2. MEĐIMURSKA	688	228	301.8	0	7 560	0.0
3. DUBROVAČKA	902	1 494	60.4	15 214	18 150	83.8
4. KARLOVAČKA	796	1 223	65.1	14 867	20 681	71.9
5. PODRAVSKA	884	519	170.3	6 160	9 923	62.1
6. SLAVONSKA	2 626	1 240	211.8	43 848	16 251	269.8
7. ISTARSKA-PULA	2 638	1 898	139.0	22 926	30 939	74.1
8. RIJEČKA	9 031	4 902	184.2	221 425	116 388	190.2
9. SAMOBORSKA	112	108	103.7	662	2 429	27.3
10. SISAČKA	0	661	0.0	0	10 336	0.0
11. POŽEŠKA	438	325	134.8	4 122	5 041	81.8
12. SPLITSKA	5 907	4 088	144.5	239 013	82 160	290.9
13. JADRANSKA	826	604	136.8	12 679	11 036	114.9
14. VARAŽDINSKA	680	1 072	63.4	0	23 859	0.0
15. VINKOVAČKA	1 019	393	259.3	2 735	12 915	21.2
16. VUKOVARSKA	-	-	-	-	-	-
17. ISTARSKA-UMAG	113	302	37.4	0	8 383	0.0
18. DALMATINSKA	1 501	1 245	120.6	6 216	26 926	23.1
19. ZAGREBAČKA	0	14 211	0.0	157 665	249 604	63.2
20. PRIVREDNA	17 438	17 432	100.0	1 004 929	299 723	335.3
21. KOMERCIJALNA	0	290	0.0	607	2 661	22.8
22. ŽUPANJSKA	1 842	530	347.5	9 412	6 526	144.2
23. ILIRIJA	0	37	0.0	574	764	75.1
24. CROATIA	0	1 442	0.0	0	22 460	0.0
25. TRGOVAČKA	0	112	0.0	0	5 108	0.0
26. ČAKOVEČKA	11	48	22.9	228	963	23.7
27. TRG.TUR.SPLIT	123	60	205.0	395	802	49.3
28. PARTNER	0	192	0.0	0	1 842	0.0
29. PROMDEI				0	1 737	0.0
30. HPB-ZAGREB				0	6 719	0.0
31. POMORSKA-SPLIT				0	7 894	0.0
32. ADRIA-RIJEKA				0	5 325	0.0
33. HGB-ZAGREB				832	2 541	32.7
34. HYPOBANKA				0	1 794	0.0
35. GOS.KRED.B.-ZG				191	788	24.2
36. NER.GOS.B.-PL				856	1 624	52.7
37. ALPE JADRAN-ST				902	1 167	77.3
38. CENTAR B.-ZG				0	688	0.0
39. SLATINSKA				8 457	2 719	311.0
40. HKBO-ZAGREB				0	38 540	0.0
UKUPNO	47 575	55 172	86.2	1 774 915	1 073 565	165.3

Tablica 22.

IZVJEŠTAJ
o ostvarenim relativnim pokazateljima poslovanja propisanim
u članku 16. Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama

- u milijunima HRD -

Naziv banke	Koeficijent plasmana u osnovna sredstva					
	STANJE NA DAN 31. XII. 1991.			STANJE NA DAN 31. XII. 1992.		
	Plasmani u osnovna sredstva	Neto kapital	Koeficijent plasmana u osnovna sredstva u % (1:2)	Plasmani u osnovna sredstva	Neto kapital	Koeficijent plasmana u osnovna sredstva u % (1:2)
(1)	(2)	(1:2)	(1)	(2)	(1:2)	
1. BJELOVARSKA	56	484	11.6	660	7 475	8.8
2. MEĐIMURSKA	76	-257	-29.6	1 795	5 966	30.1
3. DUBROVAČKA	187	1 076	17.4	2 063	15 416	13.4
4. KARLOVAČKA	294	623	47.2	2 956	12 937	22.8
5. PODRAVSKA	146	351	41.6	1 715	7 902	21.7
6. SLAVONSKA	357	-2 641	-13.5	4 009	-12 428	-32.3
7. ISTARSKA-PULA	321	1 857	17.3	4 313	24 740	17.4
8. RIJEČKA	1 279	1 498	85.4	13 477	114 426	11.8
9. SAMOBORSKA	43	87	49.4	481	2 367	20.3
10. SISAČKA	256	376	68.1	2 157	8 063	26.8
11. POŽEŠKA	87	305	28.5	1 024	4 474	22.9
12. SPLITSKA	953	2 867	33.2	11 461	14 488	79.1
13. JADRANSKA	230	446	51.6	2 397	7 905	30.3
14. VARAŽDINSKA	330	956	34.5	4 474	20 045	22.3
15. VINKOVAČKA	256	-463	-55.3	2 741	4 617	59.4
16. VUKOVARSKA	-	-	-	-	-	-
17. ISTARSKA-UMAG	119	291	40.9	1 595	8 356	19.1
18. DALMATINSKA	118	851	13.9	1 128	17 209	6.6
19. ZAGREBAČKA	1 912	11 852	16.1	24 771	191 919	12.9
20. PRIVREDNA	2 645	10 504	25.2	32 024	259 351	12.3
21. KOMERCIJALNA	122	279	43.7	1 638	2 566	63.8
22. ŽUPANJSKA	159	391	40.7	2 418	5 521	43.8
23. ILIRIJA	3	37	8.1	746	764	97.6
24. CROATIA	158	1 394	11.3	3 397	20 687	16.4
25. TRGOVAČKA	11	91	12.1	159	4 885	3.3
26. ČAKOVEČKA	9	46	19.6	129	895	14.4
27. TRG.TUR.SPLIT	0	60	0.0	78	720	10.8
28. PARTNER	3	192	1.6	200	1 819	11.0
29. PROMDEI	-	-	-	1 602	1 737	92.2
30. HPB-ZAGREB	-	-	-	0	6 719	0.0
31. POMORSKA-SPLIT	-	-	-	19	7 418	0.3
32. ADRIA-RIJEKA	-	-	-	28	4 748	0.6
33. HGB-ZAGREB	-	-	-	469	2 541	18.5
34. HYPOBANKA	-	-	-	702	1 794	39.1
35. GOS.KRED.B.-ZG	-	-	-	2	788	0.3
36. NER.GOS.B.-PL	-	-	-	1 280	1 624	78.8
37. ALPE JADRAN-ST	-	-	-	336	1 167	28.8
38. CENTAR B.-ZG	-	-	-	0	688	0.0
39. SLATINSKA	-	-	-	9	2 169	0.4
40. HKBO-ZAGREB	-	-	-	516	38 540	1.3
UKUPNO	10 130	33 553	30.2	128 969	823 018	15.7

